

**SKUPŠČINA REPUBLIKE
SLOVENIJE**

Družbenopolitični zbor

26.seja-6.maj 1988

27.seja-25.maj 1988

LJUBLJANA, 1988

V S E B I N A
DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR

26. seja - 6. maj 1988

PRED DNEVNIM REDOM:

STRAN

1.	Ugotovitev prisotnosti delegatov	1
2.	Določitev dnevnega reda	1

DNEVNI RED:

1.	a) Poročilo o poteku pogajanj z misijo Mednarodnega denarnega sklada in usklajevanje programa ekonomske politike po enoletnem stand-by aranžmaju s prilogo (strogo zaupno);	4
	b) Predlog ukrepov za uresničevanje ekonomske politike v letu 1988 po 15. maju	4
2.	Osnutek sprememb in dopolnitev resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986-1990 v letu 1988	4

GOVORNIKI:

	Viktorija Potočnik	5
	Viktorija Potočnik	6
	Franc Jamšek	6
	Jože Stegne	7
	Marina Bohinec	8
	Duško Kos	9
	Franc Jamšek	10
	Franc Hribar	11
	Vlado Klemenčič	14
3.	a) Poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta v obdobju od maja 1986 do 1988;	
	b) Obravnava pobud za proučitev odgovornosti Zveznega izvršnega sveta	15

GOVORNIKI:

	Gita Vončina	16
	Duško Kos	17
	Silvo Komar	18
	Duško Kos	19
	Danijel Božič	19
	Jože Stegne	20
	Viktorija Potočnik	20
	Silva Bauman-Čenčič	21
	Tone Pavček	22
	Jože Korinšek	23
	Slavko Soršak	23

Franc Hribar	24
Danijel Božič	25
Viktorija Potočnik	26
Marjan Jelen	26
Duško Kos	27
Danijel Božič	27
Jože Korinšek	28
Tone Pavček	28
4. Poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o tekočih gospodarskih gibanjih v SR Sloveniji v prvih mesecih leta 1988	29
GOVORNIKI:	
Viktorija Potočnik	29
Vlado Klemenčič	30
Franc Jamšek	31
Marjan Jelen	32
Viktorija Potočnik	32
Vlado Klemenčič	33
5. Sklepanje o predlogu smernice za spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986-2000 in družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-1990	34
6. Sklepanje o osnutku zakona o energetskega gospodarstvu	35
7. Obravnava zahtev za izvedbo referendumu o ustavnih amandmajih	35
GOVORNIKI:	
Danijel Božič	36
Franc Hribar	38
Slavko Soršak	39
Danijel Božič	40
8. a) Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih s predlogom zakona;	
b) predlog za izdajo zakona o spremembah zakona o referendumu in o drugih obli- kah osebnega izjavljanja s predlogom zakona;	
c) predlog za izdajo zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovodnih organov v organizacijah združenega dela s predlogom zakona;	
d) predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih s pred- logom zakona	40

9. Pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih organizacij	41
10. Volitve in imenovanja	42
11. Nadaljevanje obravnave poročila o poteku pogajanj z misijo Mednarodnega denarnega sklada in o usklajevanju programa ekonomske politike po enoletnem stand-by aranžmaju s prilogo (strogo zaupno); predloga ukrepov za uresničevanje ekonomske politike v letu 1988 po 15. maju; osnutka sprememb in dopolnitev resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986-1990 v letu 1988	43
GOVORNIKI:	
Jože Knez	43
Jože Knez	44
Viktorija Potočnik	44
Jože Knez	45
12. Seznam govornikov	II/1
13. Priloga: zapisnik seje	III/1

**SEZNAM GOVORNIKOV
DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR**

26. seja - 6. maj 1988

GOVORNIKI:

Bauman-Čenčič Silva	21
Bohinec Marina	8
Božič Danijel	19, 25, 27, 36, 40
Hribar Franc	11, 24, 38
Jamšek Franc	6, 10, 31
Jelen Marjan	26, 32
Klemenčič Vlado	14, 30, 33
Knez Jože	43, 44, 45
Komar Silvo	18
Korinšek Jože	23, 28
Kos Duško	9, 17, 19, 27
Pavček Tone	22, 28
Potočnik Viktorija	5, 6, 20, 26, 29, 32, 44
Soršak Slavko	23, 39
Stegne Jože	7, 20
Vončina Gita	16

DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR

26. seja

(6. maja 1988)

Predsedovala: Valerija Škerbec, predsednica Družbeno-političnega zbora
Seja se je začela ob 9.05 uri.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Pričenjam 26. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije. Na seji je navzočih 28 delegatov. Opravičili so se: Ciril Baškovič, Milan Marinič, Leopold Pernuš, Emil Štern, Tone Anderlič in Gramc Alfonz.

Posebej bi pozdravila tovariša Duška Kosa, ki je od danes naprej v civilu.

Najprej se moramo odločiti o proceduralnem vprašanju.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da se obravnavajo in sprejemajo po skrajšanem postopku predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, s predlogom zakona; predlog za izdajo zakona o spremembah zakona o referendumu in o drugih oblikah osebne izjavljanja, s predlogom zakona; predlog za izdajo zakona o spremembah zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela, s predlogom zakona in predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih, s predlogom zakona. Gre za uskladitev teh zakonov s spremembami in dopolnitvami zakona o združenem delu.

Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne javi se nihče).

Če ne želi nihče, dajem ta predlog Izvršnega sveta na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odločil, da bo hkrati obravnaval in sprejemal predloge za izdajo navedenih zakonov s predlogi zakonov.

Zaradi preobremenjenosti dnevnega reda današnje seje sem z dopisom preložila, z današnje seje na sejo 25. maja 1988, naslednje zadeve:

- predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju;
- zahtevo za izdajo zakona o univerzi;
- poročilo o izvajanju družbenega dogovora s področja izobraževanja, katerih podpisniki so organi in organizacije v socialističnih republikah in socialističnih avtonomnih pokrajinah;
- odobritev zapisnika 25. seje zbora.

Soglašate s tem predlogom? (Da.)

Na predlog Komisije Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja sem 21. aprila razširila dnevni red te seje s točko: obravnava zahtev za izvedbo referenduma o ustavnih amandmajih.

Na podlagi odločitve zbora dne 20. aprila je bilo sklepanje o smernicah za spremembo planskih aktov preloženo na današnjo sejo. Zato sem razširila dnevni red tudi s sklepanjem o predlogu smernic za spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986-2000 in družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-1990.

Na podlagi 100. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pa sem 25. aprila dnevni red razširila še s točko: osnutek sprememb in dopolnitev resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986-1990 v letu 1988, da bi lahko v predvidenih rokih v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ sklepali o navedenem aktu.

Želi kdo razpravljati o teh razširitvah? (Ne javi se nihče.)

Predlagam, da glasujemo o teh razširitvah. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagane razširitve soglasno sprejel.

Z dnevnega reda današnje seje pa umikam točko: poročilo delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, ker zborom ni predloženo, saj na zadnji seji Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ niso bila obravnavana vprašanja, o katerih bi morala delegacija poročati že na tej seji Skupščine.

Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne želi.)

Prosim, kdor je za to, da umaknemo to točko z dnevnega reda, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno umaknil z dnevnega reda poročilo delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predlagam torej naslednji dnevni red:

1. a) poročilo o poteku pogajanj z misijo Mednarodnega denarnega sklada in o usklajevanju programa ekonomske politike po enoletnem stand-bay aranžmaju s prilogo (strogo zaupno);

b) predlog ukrepov za uresničevanje ekonomske politike v letu 1988 po 15. maju;

2. osnutek sprememb in dopolnitev resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986-2000 v letu 1988;

3. a) poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta v obdobju od maja 1986 do maja 1988;

b) obravnava pobud za proučitev odgovornosti Zveznega izvršnega sveta;

4. poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o tekočih gospodarskih gibanjih v SR Sloveniji v prvih mesecih leta 1988;

5. sklepanje o predlogu smernic za spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986-2000 in družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-1990;

6. sklepanje o osnutku zakona o energetskem gospodarstvu;

7. obravnava zahtev za izvedbo referendumu o ustavnih amandmajih;

8. a) predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, s predlogom zakona;

b) predlog za izdajo zakona o spremembah zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, s predlogom zakona;

c) predlog za izdajo zakona o spremembah zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela, s predlogom zakona;

d) predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih, s predlogom zakona;

9. pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih organizacij;

10. volitve in imenovanja.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne javi se nihče.)

Ce ni pripomb, dajem predlog dnevnega reda na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog dnevnega reda soglasno sprejel.

Najprej bi vas obvestila, da bomo ob 9.45 uri začeli s skupnim zasedanjem vseh zborov Skupščine SR Slovenije v veliki dvorani, na katerem bodo predsednik Skupščine SR Slovenije tovariš Miran Potrč in podpredsednika Skupščine SR Slovenije Jože Knez in tovariš Aleksander Ravnikar dali slovesno izjavo.

Ob 10. uri pa bo skupna seja vseh zborov Skupščine SR Slovenije, na kateri bo razglasitev izida volitev predsednika Predsedstva SRS in nadomestnih volitev člana Predsedstva Socialistične republike Slovenije in objava sestave Predsedstva Socialistične republike Slovenije ter podana slovesna izjava predsednika in člana Predsedstva SR Slovenije.

Po končani skupni seji vseh zborov Skupščine SR Slovenije pa bomo nadaljevali s skupnim zasedanjem, na katerem bomo poslušali ekspozicijo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije ter uvodno besedo k obravnavi zahtev za izvedbo referendumu o ustavnih amandmajih, ki jo bo podal tovariš Miran Potrč, predsednik Komisije Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja.

Do 9.45 bi imeli odmor in sicer z namenom, da si gradiva, ki ste jih dobili na klopi, v miru preberete. Na klop ste prejeli: k 1. točki je predložen predlog mnenja Skupščine SR Slovenije in poročilo odbora za družbenoekonomske odnose, k 2. točki je predložen predlog sklepa in poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose, kasneje bomo dobili še poročilo

Zakonodajno-pravne komisije, v kolikor bo imela pripombe, ker ima sedaj sejo. K 3.točki je predložen predlog mnenja in poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose in Odbora za družbenopolitični sistem, na katerega vas posebej opozarjam, ker predlaga različne variante za odločanje in pa povzete razprave RK SZDL k temu poročilu, naknadno pa boste prejeli še stališča in sklepe Predsedstva Republiške konference Zveze socialistične mladine, ki smo jih prejeli šele danes zjutraj. K 4. točki je predložen predlog sklepa, poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose in poročilo skupine delegatov Skupščine SR Slovenije za družbene dejavnosti. K 5. točki je predloženo mnenje Izvršnega sveta, ki pa je že vključen v tekst prečiščenega besedila smernic, ki ste ga dobili. K 8. točki so predloženi amandmaji Izvršnega sveta, ki jih je predlagala naša Zakonodajno-pravna komisija, oblikoval pa Izvršni svet in amandma k zakonu o sistemu državne uprave in Izvršnemu svetu ter o republiških upravnih organih. K tej točki smo pripravili tudi dopolnjeni osnutek stališč glede na ta zadnji amandma k zakonu o sistemu državne uprave.

Prejeli boste tudi uvodno besedo predstavnika Izvršnega sveta in uvodno besedo Mirana Potrča za skupno zasedanje.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 uri in se je nadaljevala ob 11.45 uri.)

Najprej predlagam, da združimo obravnavo 1. in 2. TOČKO DNEVNEGA REDA, to je POROČILA O POTEKU POGAJANJ Z MISIJO MEDNARODNEGA DENARNEGA SKLADA IN USKLAJEVANJE PROGRAMA EKONOMSKE POLITIKE PO ENOLETNEM STAND-BY ARANŽMAJU S PRILOGO, TER PREDLOG UKREPOV ZA URESNIČEVANJE EKONOMSKE POLITIKE V LETU 1988 PO 15. MAJU, TER OSNUTEK SPREMEMB IN DOPOLNITEV RESOLUCIJE O POLITIKI URESNIČEVANJA DRUŽBENEGA PLANA JUGOSLAVIJE ZA OBDOBJE 1986-1990 V LETU 1988, ker so ti akti med seboj povezani. Sklepali bi pa o aktih ločeno. Se strinjate s takim načinom dela? Hvala.

Poročilo o poteku pogajanj z misijo Mednarodnega denarnega sklada in usklajevanju programa ekonomske politike po enoletnem stand-by aranžmaju s prilogo, ki ima naslov "Ekonomske cilji in naloge, ki jih je treba uresničiti v zvezi s predvidenim stand-by aranžmajem z Mednarodnim denarnim skladom in ukrepi, ki jih je treba izvesti zaradi podpore tem ciljem, ter predlog ukrepov za uresničevanje ekonomske politike v letu 1988 po 15. maju", je predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Skupščina SR Slovenije daje k tem gradivom mnenje, ki ste ga prejeli danes na klop. Pripravila ga je Skupina delegatov vseh zborov za proučevanje aktov iz pristojnosti Skupščine SFRJ. Osnutek sprememb in dopolnitev resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986-1990 v letu 1988, pa je predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. K njemu skupščina sprejema sklep. Družbenopolitični zbor sprejema ta sklep enakopravno v skladu z 72. in 73. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije. Predlog sklepa ste danes dobili na klop in ga je pripravila Skupina za zvezne akte.

Danes ste prejeli na klop še poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose našega zbora k obema aktoma. Predstavniki

delegacije na seji sta Jože Sintič in tovarišica Baumanova. Ekspoze predstavnika Izvršnega sveta smo torej poslušali. Predstavniki Izvršnega sveta so Franc Jamšek, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje, ter še tovariši Janez Krevs, Miro Zemljič, Fani Mlakar, Lojze Janko in Franc Škufca.

Preden pričnemo z razpravo, predlagam, da člani Skupine delegatov za proučitev aktov iz pristojnosti zborov Skupščine SFRJ, iz našega zbora, to so Jože Knez, Vlado Klemenčič in Franc Hribar, spremljajo razpravo in po končani razpravi sodelujejo pri usklajevanju tega mnenja s člani te skupine iz ostalih dveh zborov, obenem pa predlagam, da tudi tokrat razširimo naše sodelovanje v Skupini za zvezne akte in zato predlagam, da v skupino vključimo še tovariša Duška Kosa.

Se strinjate s takšnim predlogom? Dobro, hvala. Želijo poročevalci delovnih teles besedo? Ne želijo Pričenjam razpravo o aktih, ki sem jih navedla in k mnenju oziroma sklepu k spremembam in dopolnitvam zvezne resolucije.

Kdo želi biti prvi razpravljalec? Tovarišica Vika Potočnik.

VIKTORIJA POTOČNIK: Tovarišice in tovariši delegati! Najprej bom postavila vprašanja. Eno vprašanje, ki je po mojem strokovno in si ga ne znam sama razložiti, je namreč pri 1. točki, oziroma pri mnenju, ki se nanaša na stand-by aranžma. Tam je zapisano naše stališče da podpiramo te usmeritve, dajemo tudi soglasje, da podpiramo te usmeritve, dajemo tudi soglasje pri 2. točki dnevnega reda, ko dajemo soglasje k spremembam resolucije, pa gre v glavnem za to stvar. Če pogledamo, je v teh usmeritvah glede razgovorov o stand-by aranžmaju predvidena zelo restriktivna politika na področju splošne in skupne porabe. Gre za še radikalnejše poseganje, kot smo ga imeli do sedaj, to je bilo danes tudi v uvodnem ekspoziju rečeno; medtem pa imamo na 5. strani, ko dajemo soglasje k resoluciji, pa stališče, ki je poznano tej naši skupščini, in je zajeto v 6. točki stališč, kjer pravimo, naj se te dejavnosti usklajujejo z rastjo. Hkrati tudi apeliramo naj delegati Zbora republik in pokrajin to pri spremembi resolucije usklajujejo.

Sprašujem, koliko sta si ti dve stališči v nasprotju. Moramo se odločiti ali sedaj podpiramo eno ali podpiramo drugo, to bi prvo želela razčistiti, potem pa bom dala še v diskusiji svoj prispevek. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Nekaj pojasnil. Stand-by aranžma ne sprejmemo s soglasjem. V razpravi je namreč poročilo o pogajanjih. Tudi Zbor republik in pokrajin bo razpravljalo o poročilu o pogajanjih z Mednarodnim skladom. V tem mnenju, ki ga je pripravila skupina, so predvsem dana nekatera opozorila, kako je stand-by aranžma čimbolj izkoristiti. V resoluciji, v kateri dajemo soglasje, to so spremembe in dopolnitve resolucije, pa so izražene konkretne aktivnosti na ekonomsko politiko, ki naj bi jo v prihodnje vodili. Bistveni predmet odločanja v Zboru republik in pokrajin bodo akti, ki jih je Zvezni izvršni svet predložil v proceduro v Zboru republik in pokrajin in h katerim se sprejemajo odločitve s soglasjem skupščin republik in pokrajin. To pomeni,

da bo skupščina vsa konkretna mnenja, ki jih ima ob operacionalizaciji stand-by aranžmaja, v bistvu izrazila skozi sklepe oziroma stališča, ki jih obravnavamo tudi mi kot pristojen zbor ter k drugim aktom, ki so vzporedni akti z resolucijo - to je odlok o kreditno-monetarni politiki, odlok o plačilni bilanci ter še drugi zakoni, ki izpeljujejo zadolžitev Jugoslavije v zvezi stand-by aranžmajem. Toliko v pojasnilo, ne vem če je dovolj jasno. Bistvene pripombe, ki bi jih morali dajati, bi morali dajati predvsem na sklep k resoluciji in seveda zavezati delegacijo da določene pripombe uveljavlja.

Potem se pa nisva razumeli tovarišica Vika. Razen če si izrazila svoje mnenje, da ne podpiraš stand-by aranžmaja. Prosim, da pojasniš.

VIKTORIJA POTOČNIK: V stand-bay aranžmaju so točno procentualno določene rasti splošne in skupne porabe, mislim, da je točno po kvartalnih določeno, kako lahko splošna in skupna poraba raste. Tu, v drugem dokumentu, pa mi podpiramo tisto usmeritev, ki smo jo že podpirali ob slovenski resoluciji in če bi delali primerjavo, gre za liberalnejšo oziroma za odprtejšo možnost koriščenja teh sredstev, po stand-by aranžmaju pa je trdnejša, oziroma so tam točno določene številke. Mislim, da če akte sprejmemo v prvi obliki, sta si kontradiktorna, vsaj podatkovno.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Mislim, da smo se popolnoma razumeli, samo da jaz pravim, da je možno tudi pri resoluciji dati te pripombe ne glede na stand-by aranžma, torej pripombe, kako izpeljati opredelitve, ki so v stand by aranžmaju. Če jih je možno na drug način, kakor so jih operacionalizirali v resoluciji, lahko damo tako pripombo. Tovariš Franc Jamšek, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

FRANC JAMŠEK: Poskusil bom vsaj deloma razjasniti problem. Splet problemov, ki se nanašajo na prenos teh namer v resolucijo je namreč dvojen. Prvi problem je tisto, kar je dejansko s fondom bilo dogovorjeno in je predmet spremljanja, to je nekaj kategorij, potem so še druge zadeve, ki so bile ob tem dane. Tu mislimo na te limite in porabe, ki so v tem poročilu dane. Tam izhaja, da je treba te zadeve razdelati in v tej točki 6. - če dobro to vprašanje razumem - to ni konsistentno s tistim, kar tam piše. Zadevo bi poskusil tako pojasniti. Naša pripomba na zvezno resolucijo v tem smislu je pravilna in stoji. Mislim tudi, da bo tudi v razpravi ob zvezni resoluciji ta problem moral biti na nek način rešen. Dejstvo je, da so, kot smo imeli priliko videti, do sedaj te kvote ali ta sredstva, ki naj bi bila namenjena za skupno in splošno porabo, v okviru ponovno uveljavljenega načela nominalnega planiranja, in ob predpostavki, da je cel račun izdelan na inflaciji 90 oziroma 94%, to zahteva, da se bodo ta račun in možnosti razračunavale po republikah in potem bodo morale republike to operacionalizirati ter ob spremembah in dopolnitvah republiške resolucije te stvari, tudi na ravni posameznih samoupravnih interesnih skupnosti, in seveda za vse oblike porabe.

To vprašanje je zelo težko in mislim, da se bomo z njim v tem naslednjem mesecu srečevali in bo predstavljalo vrsto sprememb in precej novih organizacijskih posegov. Sem bil kolikor toliko razumljiv? Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Stegne.

JOŽE STEGNE: Ker se mi zdi, da bomo tisti, ki delamo v sindikatih, morali polagati račune tudi za to odločanju tu, mislim, da bi morali v mnenju nekoliko bolj jasno, za ravnanje delegatov v Zvezni skupščini, opozoriti vsaj na tri področja.

Eno je splošna in skupna poraba. Mi smo sicer tu napisali, da se bomo do posameznih ukrepov opredeljevali, ko bomo dobili te ukrepe v redno proceduro. Meni niti ni jasno, ali bodo ti ukrepi resnično v redno proceduro prišli, ali pa bodo prišli po hitrem postopku, ko ne bo možna demokratična razprava in redna procedura, kakor si ji mi zamišljamo. Ne zdi se mi odveč, če bi danes vendar nekaj rekli o tem, ne glede na redno proceduro. V tem materialu našega Izvršnega sveta z naslovom Mnenja in predlogi ukrepov po 15. maju, so nekatere stvari po moji oceni dovolj kritično in konkretno opredeljene; kljub temu so nekatere stvari manj kritično opredeljene, kakor da se bojimo povedati mnenje o ukrepih, ki se nanašajo na skupno porabo. Odnos bi moral biti opredeljen jasneje glede na tako postavljene stvari: jasnejši odnos bi moral biti opredeljen z vidika odgovornosti republik in pokrajin za svoj lasten socialni razvoj. Mislim, da bi to morali na nek način opredeliti.

Drugo je področje osebnih dohodkov. Mi bi morali konkretneje in jasneje opredeliti naš odnos v razmerju do tega, da bomo splošna pravila za maksimalno povečanje osebnih dohodkov od jutri dalje določali na zvezni ravni.

Tretje področje je področje socialne politike. Prepričan sem, da je tako opredeljena ocena, kot je tu v tem tekstu našega Izvršnega sveta idealistična; skoraj bi se upal trditi, da je nerealno tako prikazovanje. Ker pravimo, da v zvezi s predvidenimi ukrepi, ki jih predvideva gradivo za področje socialne politike - tako pravi naš Izvršni svet - da imamo v Sloveniji na področju socialne politike vgrajene mehanizme, ki zagotavljajo družbeno priznani socialni minimum. To seveda ne drži najboljše, niti za sedanje razmere, na sedanji ravni osebnih dohodkov. Mi smo že pred nekaj časa postavili zahtevo, da je treba prevetrirati samoupravni sporazum o socialno varstvenih pomočeh - ker misli se na ta sistem - in videti v kakšni smeri so možne korekcije in eventualne valorizacije zneskov, glede na sedanje razmere. Bojim pa se, da mi nimamo prave ocene, kaj pomenijo ukrepi tržnega delovanja, liberalizacije cen itd. Mi v sindikatu smo sicer za to, ampak potrebno je imeti razdelane ukrepe za zagotavljanje socialne varnosti. Enkrat smo že imeli delegatsko vprašanje s strani tovarišice Lokarjeve s tem v zvezi, če se prav spomnim je takrat bil dan polovičen odgovor. Bolj so bile nanizane možnosti, ampak v okviru sedanjega obstoječe in znanega, ni pa tistega jutrišnjega, kar je neznanega. Tako, da ta trditev tu ne drži in seveda iz tega izhaja naša skupščinska

zahteva, da je naš Izvršni svet, skupaj z vsemi nami in drugimi subjekti v republiki, vendarle dolžan predvideni ukrepe tudi na področju socialnega varstva in materialne varnosti delavcev in občanov.

Sistem, ki ga imamo, sam po sebi ne zagotavlja socialne varnosti ob vseh teh ukrepih. Poglejte samo en primer. Medobčinska skupnost ljubljanskih občin, ki pokriva področje zaposlovanja in je najširša interesna skupnost, nas je že opozorila pred tednom dni oziroma 14. dnevi na to, da nismo v stanju, v tej regiji - najbrž pa tudi ne v drugih regijah - pokrivati potreb, ki smo si jih naložili z novim zakonom o zaposlovanju za primer brezposelnosti. Izpad dohodka je velik, nekaj manj kot 50% in na drugi strani veliki presežki zaradi znanih razmer. To mi je podkrepitev mojega mnenja, da trditev Izvršnega sveta ne drži. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Stegne. Tovarišica Marina Bohinec ima besedo.

MARINA BOHINEC: Glede na izvajanje tovariša Šinigoja, predsednica Izvršnega sveta bi rada vprašala, zakaj je rekel, da je podatek o najetju novega posojila v višini 1,4 milijarde svežega kapitala, tajen? Ne vem, kaj bi tu bilo skrivnost, saj o tem pišejo že Gospodarski vestnik in o tem se bo 13. maja izrekel izvršilni odbor direktorija sklada.

Glede podatka o lanskoletni stopnji inflacije v višini 167%, oziroma letošnji ciljni inflaciji v višini 91%, mislim da je to resnično vprašljivo; potrebno se je vprašati, kar vse je povzročilo lansko letno stopnjo inflacije. Tu notri je Agrokomerčeva afera in še druge zadeve. Nikakor pa se ne moremo strinjati s tem, da ukrepi predvidevajo takšno omejitev skupne in splošne porabe, ob tem da vemo, kako je sedaj izostren in napet položaj v vseh družbenih dejavnostih. Nekje do konca prejšnjega leta smo se le ujeli, vendar pa že v tem letu zdaj spet zaostajamo. V 24. Uradnem listu je že pred sprejetjem ukrepov prišel zakon, v katerem je dodatni 3.a člen, ki govori o 10% zmanjšanju porabe. Ta zakon bo spet dopolnjen. Če predlog ukrepov predvideva tudi možnost za rast minimalnih osebnih dohodkov v OZD, ki izplačujejo osebne dohodke po zakonu o sanaciji in sicer v višini 70% povprečnega OD, oziroma bruto osebnih dohodkov v enakem obdobju preteklega leta, povečanega za doseženo rast življenjskih stroškov v SFRJ, to ni sprejemljivo. Mislim, da predloga, ki predvideva tudi možne okvire za rast nikakor ne bomo mogli podpreti.

Glede na komentar, ki je bil včeraj po televiziji - verjetno smo ga vsi poslušali pri Tedniku, da bo realni padec osebnih dohodkov celo do 20% po besedah tovariša Kračuna, strokovnjaka s področja tega, pa do 28%, menim, da ob omenjenem vplivu osebnih dohodkov na inflacijo, nikakor ni dopustno, da bomo pristali na tak način omejevanja.

Menim, da je odločno treba nasprotovati vsem tistim interventnim ukrepom, ki bi še ostreje nastopali v sferi osebnih dohodkov in skupne porabe, predvsem pri tistih organizacijah združenega dela, ki so se že sedaj držale družbenih dogovorov in

so že bile pri osebnih dohodkih oklestene, če lahko tako po domače povem.

Predvideno je tudi, da - glede na dane materialne možnosti - pri formiranju mase za sredstva za osebne dohodke letos ne bo možno upoštevati rast življenjskih stroškov. Sprašujemo se, kaj bomo lahko sploh upoštevali pri tem, ko bodo izdani ti ukrepi.

DUŠKO KOS: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! naš način dela ob sprejemanju resolucije za leto 1988 v lanskem in deloma v letošnjem letu je novost v našem skupščinskem delu, novost v odnosu do naših delegatov v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in novost v našem odnosu do usklajevanja v Zvezni skupščini. To novost lahko ocenimo kot pozitivno in kot pomemben prispevek k večjemu uveljavljanju naših stališč v Zvezni skupščini ter večji prispevek k afirmaciji skupščine v slovenski in jugoslovanski javnosti. Zato predlagam v razmislek ali ne bi kazalo tudi ob sklepanju o spremembah in dopolnitvah resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986-1990 v letu 1988 poskusiti z istim pristopom dela, se pravi opredeliti tista vprašanja in tiste točke, v katerih bodo imeli naši delegati v Zboru republik in pokrajin imperativni mandat. V kolikor bi se odločili za to, predlagam, da Skupina za planske akte pripravi izbor teh vprašanj, o katerih bi imeli delegati imperativni mandat. Toliko o vprašanjih o teh sklepih k spremembam in dopolnitvam resolucije.

Kar zadeva vprašanje sklepanja stand-bay aranžmaje pa je potrebno poudariti, da ni problem Jugoslavije inflacija, ampak je problem Jugoslavije stagflacija. Aranžma z Mednarodnim monetarnim skladom rešuje zunanjo likvidnost z zniževanjem inflacije, skorajda nič pa ni rečeno v tem aranžmaju in kar je še huje, nič ni o tem rečeno v predlogih Zveznega izvršnega sveta, kako oživeti proizvodnjo v Jugoslaviji, kako oživeti gospodarstvo. To je tista vizija, ko mi moramo zahtevati od Zveznega izvršnega sveta in pri kreiranju moramo tudi sami sodelovati. Zato predlagam, da se v to mnenje v točki 3, kjer se govori, da je vrsta predvidenih ukrepov nejasnih in nedorečenih, decidirano napiše, da to še posebej velja za mobiliziranje vseh ustvarjalnih potencialov družbe za oživljanje proizvodnje. Menim, da je to tisti moment in tista točka, na kateri nam v tem trenutku najbolj "škripa", za ta drugi del premagovanja stagnacije gospodarstva pa je bore malo ali skoraj nič napisanega. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Smo namreč pred dejstvom, pred katerim smo bili že pred dvema letoma, oziroma iz katerega smo šli ponovno k stand-bay aranžmaju. 3. točka bo tudi tista, po kateri bomo lahko ugotovili dejanski vzrok koncepta ekonomske politike in tudi jaz dajem podporo osnovnim usmeritvam tega stand-bay aranžmaja, predvsem tistim delom, ki govorijo o večjem vplivu tržnih in ekonomskih zakonitostih. Ne vidim pa nikakršnih ukrepov, katere smo mi dolžni pripraviti in to tako v republikah, kot na nivoju

federacije, za oživljanje gospodarstva. Dovolj je, da pogledam vsebino dopolnjevanja letošnje resolucije. Ta dopolnitev resolucije pomeni zgolj prepis formulacije stand-bay aranžmaja, ne pa tudi, kako - v kolikor dobimo to finančno injekcijo - iti v stimulatívnejšo politiki oživljanja gospodarstva. Gre predvsem za restriktivno politiko, ki vsaj v zadnjih dveh letih ni dala nobenih pravnih rezultatov, učinki pa so izredno veliki.

Predlagam, da v sklepih za dopolnjevanje resolucije v točki 4 na strani 5, ko govorimo: "Skupščina SR Slovenije pooblašča svojo delegacijo v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ", da v postopku usklajevanja uveljavlja navedene načelne in konkretne pripombe, "dodamo besede" in uveljavi konkretne pripombe." Zato smo prej postavili vprašanje, v kolikor sta si skladno stand-bay aranžmaja in ta 6. točka. Po tem, ko sem dobil pojasnilo, pa mislim, da gre za točke, pri katerih morajo delegati v Zboru republik in pokrajin vztrajati. Tukaj gre zlasti za vprašanje deviznega zakona, kjer smo najprej postavili rok za sprejetje 31.3., sedaj ga prestavljamo na 31.5.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Jamšek, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

FRANC JAMŠEK: Še nekaj besed bi rad spregovoril o modelu Mednarodnega sklada, ker je to izredno pomembna zadeva, ne samo za današnjo razpravo v skupščini, ampak tudi za razprave, ki bodo še sledile.

Izjemnega pomena je, da ta model razumemo tako, da je temeljni problem v tem, da smo z izgubo možnosti za najemanje dodatnih kreditov in dodatne akumulacije iz tujine koncem 80-ih letih, ko je nekdo slikovito dejal, izgubili tiskarno dolarjev, da pa smo s tem aranžmajem z Mednarodnim monetarnim skladom Jugoslaviji na nek način izgubili tiskarno dinarjev. Kaj to pomeni? To pomeni, da je cel model grajen na predpostavki nominalnega planiranja, da naj bi bila dosežena rast inflacije, z nekaterimi spremembami, ki se bodo pojavile, približno 90%. To je postavljeno kot cilj in na ta cilj so vezane oblike porabe, osebni dohodki, skupna poraba, splošna poraba. Ta cilj je moč doseči, v kolikor se bo ta politika tudi zares izvajala, čim pa pridejo tu naši problemi, potem lahko kar naenkrat nastane razlika med ciljno inflacijo in med doseženo inflacijo. Tudi v Zavodu za plan smo delali vrsto simulacij in Izvršni svet z njimi razpolaga - kaj bi bilo, če bi bile te stvari presežene na eni in drugi ravni itd. Kolikor presežemo to ciljno inflacijo bolj, toliko so te oblike porabe negativne. Pri osebnih dohodkih pa velja klavzula, da lahko padejo do 20% in da se vsakih šest mesecev ta model usklajuje. Ta razlika, ki je bila prej komentirana, da pač znanstveniki govorijo o 28%, Vlada in mi pa o 20%, pa bazira na tem, da gre tukaj za šestmesečni zamik in da je dejansko pravilno, da bi lahko prišlo do večjega padca kot 20%.

Želim odgovoriti na diskusijo tovariša Stegneta, ki pravi, da se ne strinja z ugotovitvijo Izvršnega sveta. Mi smo, ko smo analizirali te zadeve, ugotovili, da se bo v Sloveniji zelo spreminjal dohodkovni položaj med panogami, ampak da v globalu se ta dohodkovni položaj ne bi smel bistveno spremeniti,

ker naj bi ta politika stimulirala izvoz in tistega, ki ima denar; to bi bila politika dragega denarja in Slovenija je tu v nekoliko ugodnejšem položaju od jugoslovanskega povprečja in zato ne bi tu smelo priti do nekkih premikov te vrste. Ne govorim, da ne bo prišlo do premikov zaradi drugih novih momentov, ki se lahko pojavijo, recimo na področju davčne politike ipd., ampak ta misel v bistvu bazira na tem, da je splošna poraba limitirana in da je socialna politika v okviru tega del, ki je limitiran. Menimo pa, da mehanizem, ki je vzpostavljen v Sloveniji, ustreza, če bo prišlo do teh padcev na vseh področjih, potem bo prišlo tudi do realnega padca porabe na področju socialne politike.

Problem je nekje drugje, mi smo stand-by aranžma že kot država sklenili, vendar se ta prvi del nanaša na Mednarodni sklad; seveda pa je treba s komercialnimi in drugimi bankami in z državami upnicami, potem še vse te kredite operacionalizirati in jih pripeljati v funkcijo. To pa zahteva, da se še marsikaj dogodi in spremeni in mislim, da bi ti krediti, ki se bodo nanašali na infrastrukturo in druge lahko skupne naložbe, morali pripeljati do oživitve proizvodnje. Po drugi strani smo pa danes tudi v govoru novega predsednika Predsedstva SRS tovariša Stanovnika zelo jasno slišali tezo, ki morda v zadnjih letih ni bila dovolj jasna, da namreč izvoz ni hit v plačilni bilanci Jugoslavije, ampak je hit v širjenju tržišča. Mislim, da je to zelo pomembno spoznanje. Mislim, da je iluzorno pričakovati, da bo naša ekonomska politika na ravni Jugoslavije, pa tudi slovenska, s praznimi vrečami obljubljala visoko proizvodnjo ekspanzije.

Mi moramo vedeti, da te ekspanzije proizvodnje ne more biti brez dodatne akumulacije, ki pa je tokrat malo drugače pogojena kot je bila v preteklosti, na primer do leta 1980, drugače kot je bila ob sklepanju drugega aranžmaja. Sedaj je seveda pravzaprav problem pri nas, ali smo pripravljeni na tak način iti v dodatno zadolževanje ali ne.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Jamšek. Prijavil se je tovariš Krevs, mislim pa, da je že tovariš Jamšek razjasnil, kar je nameraval tovariš Krevs. To je vprašanje glede višine zadolžitve in pri kom se zadolžujemo. Želi še kdo razpravljati? Tovariš Franc Hribar ima besedo.

FRANC HRIBAR: Tovarišice in tovariši! Povedal bi svoje mnenje v zvezi s tem ali podpiramo poročilo, ki je predloženo. Najbrž je o tem zelo težko diskutirati, ker je pač tako napisano, kakor je komu ustrezalo. S tem se ji seveda hotelo dobiti najbrž tudi plebiscitarno podporo glede kreditov, pogojev in tudi glede zahtev, ki jih postavljamo. Verjetno moramo pogoje sprejeti. Pogoji so sedaj v poročilu napisani. Drugo pa je vprašanje, na kakšni smo in ali smo bili dovolj agresivni pri tem, da bi uveljavljali naša stališča. Mene pa predvsem zanima druga stvar. Kakšni bodo izvedbeni akti za izvajanje tega programa. Zdi se mi, da je to za nas centralno-politično vprašanje, v katerem je pa dovolj neznank. Če bi imeli danes te izvedbene akte pred sabo, bi videli, kako se bo dejansko to izvajalo. Po dosedanjih izkušnjah lahko rečem, da si vsak po svoje to predstavlja. In medtem bi se

najbrž po mojem mnenju vodila zelo temeljita razprava, kjer bi tudi lahko opredelili, kakšne so posledice. Mi pa danes o posledicah ne govorimo, ki pa bodo, kot je bilo že danes rečeno v razpravi, imeli velik politično-ekonomski in seveda tudi socialni učinek. Jaz celo mislim, da se mi objektivno ne zavedamo, kakšne bodo posledice. Zaradi tega, ker izvedbenih aktov ne poznamo, lahko pa slišimo, kaj se dogaja v nekaterih deželah, ki so šli tako restriktivno v gospodarsko reformo. Prav je seveda povzročilo in povzroča velike pretrese. Mislim, da smo mi toliko načelni in toliko, če hočete tudi včasih neodgovorni, da mislimo, da se lahko z centralno porabo doseže tisti konsenz enotnosti. To je za mene centralno vprašanje in s tem v zvezi moramo tudi reči, da imam občutek, da tudi pri nas v republiki čakamo, kaj bo zveza storila in da se bomo pod to kapo poskušali na nek način pokriti.

Vprašanje družbenih dejavnosti in seveda celotne skupne porabe. Koliko časa mi že o tem govorimo? Poskušali smo sicer nekaj storiti in se bolj prilagajati dnevnim potrebam, pri tem pa nastopamo kot gasilci. Nimamo pa nekaj direktnih smeri in poti, po katerih bomo hodili zato, da bi poslušali vse te porabe, predvsem pa skupno porabo obdržati kontekstu racionalizacije. Tudi danes smo slišali v ekspoziciji nekaj stvari, ki so bile kot napovedane. Moram pa reči, da bi to mi najbrž lahko imeli. Mi že dalj časa vemo, kaj se bo dogajalo in kaj se dogaja na tem področju, tako je seveda tudi vprašanje socialnega programa. Mi že dolgo časa govorimo o prestrukturiranju, o socialnem programu in tako naprej. Mi socialnega programa, na katerem bomo morali graditi tudi našo politiko prepričevanja in mobilizacije ljudi, nimamo. Če ljudem ne bomo mogli reči, kakšna je socialna varnost v teh novih zaostrenih razmerah, jih najbrž ne bomo pridobili. Mislim, da jih ne bomo pridobili. Tako, da se mi zdi, da bi socialni program moral biti sestavni del tudi vseh teh izvedbenih aktov, tako federacije, kot republike. Na tem socialnem programu mi lahko gradimo politično akcijo za mobilizacijo ljudi, zato, da bodo šli na ta vlak, kot pravimo. Če pa na tem vlaku ne bomo vsi, potem pa moram reči, da je tudi vprašanje ne samo uresničevanja tega programa, ampak tudi česa težjega. Zaradi tega mislim, da bi se morali na nek način dogovoriti, kako sedaj v tem drugem delu pristopiti. Za mene je drugi del bolj pomemben, ker v prvem delu - kot je rečeno - imamo to poročilo, vemo pa vsi, kakšna je situacija in brez zunanjih kreditov ne gre. Ali je to čisto točno tako, tega ne vem. S tem ne postavljam vprašanja, ali so ti tovariši, ki so vodili razgovore in so predložili poročilo v redu delali. Ne izražam nezaupanja, ampak vemo, da se vsaka stvar lahko napiše in prilagodi tako kot misliš, da bi bilo dobro in kot misliš, da bi uspel z nekaterimi tezami in tudi usmeritvami, ki si jih že prej ponujal, pa ni bilo ustreznega vzdušja.

Na koncu bi rekel samo še eno stvar. Mislim, da je zelo pomembna in me zato tudi opozarja na to, da se ne bi s temi razpravami in temi usmeritvami, o katerih smo danes tudi slišali zgodilo tako, kot se je zgodilo s skladom za nerazvite. Vsi smo bili takrat prepričani, vsi smo dajali ocene, kakšni pa so bili problemi ob izpolnjevanju obveznosti, pa vsi poznamo, čeprav odgovora - jaz sem bil prepričan, da bomo danes to imeli na seji

- kaj je s tem in kje so problemi ter kako bomo pristopili, nimamo. Enostavno, ta veter je šel mimo. Bojim pa se, da se tako mi čestokrat obnašamo do nekaterih pomembnih dokumentov. Premalo analitično, premalo celovito in seveda s tem zamujamo, potem pa pozicije in seveda vse druge možnosti propagande dobivajo tisti, ki znajo take informacije in take usmeritve prenesti na svoj imenovalec. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Hribar. Želi še kdo razpravljati? Če ne želi nihče več razpravljati, potem bi skušala povzeti kaj vse iz te razprave bi sodilo v sklep. Pripombo je dal tovariš Kos k mnenju, ki naj bi ga sprejeli k stand-by aranžmaju, oziroma k poročilu o pogajanjih z Mednarodnim denarnim skladom, pripombo, ki je ne bom ponavljala. To pripombo bi lahko tovariš Kos v usklajevalni skupini neposredno uporabil. Druge pripombe k temu dokumentu ni bilo.

Glede resolucije je jasno iz poročila našega odbora in tudi iz ekspozija tovariša Šinigoja, da dopolnjevanje resolucije izgleda tako, kot da je to samo dopolnjevanje zaradi stand-by aranžmaja, ne pa da imamo sami potrebo po temu, da določimo drugačno ekonomsko politiko. Treba bi bilo oceniti, ali je potrebno to oceno bolj jasno zapisati tudi v sklep skupščine. Mislím, da bi bilo koristno, lahko bi se uporabil tisti del, ki ga je imel tovariš Šinigoj v svojem ekspoziju, ali po opredelitev Odbora za družbenoekonomske odnose, na drugi stani srednji odstavek, ki govori o tem vprašanju.

Drugo vprašanje je povezano s prvim. To je vprašanje, da ni dodatnih ukrepov, ki bi vodili v prestrukturiranje in motivirali gospodarstvo za boljše rezultate. Kot načelna pripomba je nekaj napisanega v tem sklepu, predvsem pri posamičnih opredelitvah glede izvoza in glede tečaja dinarja, ki terjajo motivacijo. Potrebno pa bi bilo oceniti ali je treba v tem smislu še kaj reči več in če je to realno v resoluciji sedaj ugrajevati te elemente. Osebnó menim, da s tega vidika niso pripravljene podlage, ki bi jih bilo mogoče dati v resolucijo.

Glede spremljajočih ukrepov k resoluciji je treba ugotoviti, da so bili tisti, ki so iz pristojnosti Zbora republik in pokrajin bili predloženi v skupščini. Dobili ste jih kot informativno gradivo, ker zanje nismo mi pristojni glede tistih, ki so v pristojnosti Zveznega izvršnega sveta, so vam bili predstavljeni danes v ekspoziju predsednika Šinigoja. Povedano je bilo, da se usklajujejo, oziroma da je vzpostavljeno sodelovanje z Izvršnim svetom. V tem sklepu k resoluciji, ki je bil predložen, je na koncu tretje stani dano opozorilo, da skupščina meni, da je potrebno v postopku usklajevanja delegacij predložiti poleg materialnih bilanc - ki jih ni - tudi ostale ukrepe, ki so pomembni za izvajanje ekonomske politike. Mišljeno je to, da bi morali biti delegati seznanjeni z nekaterimi najpomembnejšimi vprašanji, to pa so vprašanja bolj razdelanega koncepta odmrznitve cen oziroma prostih cen, potem vprašanje deviznega tržišča, vprašanje tečaja dinarja ipd. Delegati si bodo te informacije prizadevali dobiti, niso pa to vprašanja, ki so pristojnosti Zbora republik in pokrajin. Glede ostalih pa je treba ugotoviti, da sta včeraj bila predložena Zveznemu zboru dva

zakona v zvezi s skupno porabo in v zvezi z osebnimi dohodki. Naše priporočilo delegatom v Zveznem zboru bi moralo biti, da je potrebno o teh zakonih organizirati čimboljše razprave, pri katerem naj sodeluje Izvršni svet. Videti je treba ali so rešitve možne samo take, kot so ponujene, ali so možne znotraj okvira, ki je dan iskati boljše rešitve, rešitve, ki bi bile povezane s tem, kar smo mi govorili ob resoluciji glede skupne porabe že v januarju mesecu, da bi lahko nekatere stvari samo urejali v republikah in pokrajinah. Izhajajoč iz tega predlagam, da bi v Skupini za zvezne akte ocenili, ali ni potrebno pripombo k točki 6 na strani 5 dopolniti s tistim stališčem, ki smo ga imeli že ob resoluciji za letošnje leto, ko smo govorili o naši lastni odgovornosti, da uravnavamo celotno porabo. Seveda so te pripombe zelo pomembne, ker imamo v republici nov sistem obračunavanja bruto osebnega dohodka, ki ga moramo mi z resolucijo tudi razrešiti.

Potem je bilo sproženo še vprašanje glede imperativnega zavezovanja delegacije za uveljavitev nekaterih pripomb, ki naj bi jih opredelila Skupina za zvezne akte na podlagi usklajevanja. Menim, da je to treba prepustiti skupini, naj o tem razpravlja, vendar naj upošteva pri tem tisto, kar pa danes tu ni bilo rečeno, da bo potrebno resolucijo uskladiti do 15. maja in da bi tako trda zaveza pomenila za našo delegacijo, oziroma za Skupščino SR Slovenije, da se bo morala pred 15. majem ponovno sestajati.

Glede ostalih vprašanj o družbenih dejavnostih in njihovih problemih v republici, veste, da smo se v periodičnem načrtu odločili, da bomo 22. junija obravnavali to poročilo, ki ga je mimogrede tudi predsednik Šinigoj omenil v svojem ekspoziciji. Obravnavali naj bi razvojna vprašanja družbenih dejavnosti in njihov materialni položaj. To poročilo bo predloženo v ponedeljek o 45 dnevni rok za obravnavo. Torej nas še čaka ta razprava.

Glede manj razvitih, moram tovariša Hribarja opozoriti samo to, da smo se mi na zboru odločili, da Izvršni svet glede manj razvitih pripravi gradivo, tako da ga bomo na odboru obravnavali sredi maja in Izvršni svet bo moral seveda to gradivo predložiti. Morda gre za nesporazum in bi morali to že imeti.

Glede vprašanj socialne politike in vseh tistih vprašanj, ki so povezana z našim domačim ravnanjem predlagam, da se opredelimo tako, da jih vključimo kot konkretna vprašanja v sklep, ki bi ga sprejeli pri točki o tekočih ekonomskih gibanjih. Izvršni svet bi moral na podlagi teh ukrepov, ki bodo uveljavljeni po 15. maju, pripraviti ukrepe iz svoje pristojnosti, oziroma iz pristojnosti skupščine. Pobude iz naše razprave bi morale biti zajete v ukrepih, ki jih bo Izvršni svet pripravil do 25. maja, kot ga predložen sklep zavezuje. Sprašujem, če je še kakšen dodaten element, ki bi ga veljalo upoštevati v medzborovski skupini. Prosim, tovariš Vlado Klemenčič.

VLADO KLEMENČIČ: Tovarišice in tovariši delegati! Opravičujem se, ker nisem vse te razprave uspel spremljati, ampak v teh gradivih, ki so nam bili predloženi v zvezi s to točko je

vendarle ena stvar, za katero mislim, da jo je potrebno pojasniti. Tu je sedaj opozorilo, da če gremo v izvajanje tega, kar izhaja iz bodočega sporazuma z Mednarodnim monetarnim skladom, da bo to vsaj za določen čas pripeljalo do socialnih napetosti - verjetno se ta izraz uporablja v poročilu - da pa bi se potem postopoma vendarle gospodarske razmere stabilizirale ter na ta način tudi celotno funkcioniranje in delovanje družbe.

Želel bi jasno opozoriti, da je sedanji trend gospodarskih gibanj skrajno neugoden, tako da je govoriti o tem, da nas bo sporazum s fondom pripeljal v neugodne gospodarske razmere, po mojem mnenju zelo neresno trditi. Mi vidimo iz podatkov in iz uvodne besede, da so pravzaprav vsi kazalci v Sloveniji negativni, inflacija je v porastu, proizvodnja pada, pada zaradi pomanjkanja plasmaja. Uvodoma je bilo tudi rečeno o stanju zaradi pomanjkanja uvoza in reprodukcijskega materiala in če je kdo mislil, da bo v tej Jugoslaviji, čez tri ali štiri mesece boljše živel, če ne bomo šli v sporazum s fondom. potem naj to jasno pove, da si to med seboj razjasnimo. Tisto, kar jaz sprejemam, je pa to, da je pa res, da se vsi mi skupaj nismo zadosti pripravili na organizirano delo, ki ga ta sporazum terja. To smo opozorili že na tistem zasedanju Skupščine, ko smo razpravljali o vmesni fazi pogajanj s fondom.

Nujno je, da se organizirano lotimo tega, ker tu ni nobenega dvoma, da bomo jutri imeli zaradi nekaterih teh stvari tudi stavke. To nam je popolnoma jasno, če bomo neorganizirano delali. Mislim, da bi vendarle bilo dobro, da poskušamo delovati kot neka organizirana družba, ne da čakamo, kaj bodo posledice pokazale. Danes bi morali opozoriti in pozvati ljudi, da je to ena od redkih šans, da vendarle gremo v smeri zmanjševanja inflacije. Meni se zdi, da ta program vendarle jasno govori, da ta možnost je; mi smo sedaj gotovo na precej višji stopnji inflacije, kot je 100%, kljub zamrznitvi. Ta program vendarle omogoča, da bi se ta trend obrnil navzdol, seveda če bomo mi to šanso izrabili, pa bomo šli neorganizirano, potem pa tudi jaz ne bi hotel dajati nekih optimističnih napovedi.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Verjetno zaradi tega ni treba mojega zaključevanja dopolnjevati. Kar zadeva naše organizirano delo doma, menim, da ga moramo povezovati o tekočih gospodarskih gibanjih in da ne velja obremenjevati sklepanja k resoluciji in k stand-by aranžmaju, s tistim, kar moramo storiti v republiki.

Predlagam, da prekinemo ti dve točki dnevnega reda, ki smo ju združili. Obveščeni bomo, kdaj bo usklajevanje, ker imajo v drugih zborih še druge akte, ki se usklajujejo v isti skupini.

Tako lahko preidemo **K 3. TOČKI DNEVNEGA REDA**, in sicer **K POROČILU O DELU ZVEŽNEGA IZVRŠNEGA SVETA V OBDOBJU OD MAJA 1986 DO 1988 IN OBRAVNAVI POBUD ZA PROUČITEV ODGOVORNOSTI ZIS-a**. Poročila o delu ZIS-a v obdobju od maja 1986 do maja 1988 je poslal Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Skupščina SRS k poročilu sprejema mnenja, in sicer mnenje za delo naših delegatov v Skupščini SFRJ. Zbora Skupščine SFRJ namreč sprejemata poročilo ZIS-a enakopravno in samostojno.

Zato Skupščina SRS ob obravnavi tega poročila sprejema le mnenje, ki pa v svoji vsebini pomeni usmeritev za delo delegacije Skupščine SRS v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, kar smiselno velja tudi za obravnavo odgovornosti oz. za vprašanje zaupnice ZIS-u. Osnutek mnenja je na podlagi vseh razprav v delovnih telesih zborov in Skupščine pripravila skupina delegatov za proučevanje aktov iz pristojnosti Skupščine SFRJ. Poročilo je obravnavala ta skupina tudi že prej, 19. aprila. To poročilo ste dobili s pošto, obravnavala pa sta ga tudi Odbor za družbenoekonomske odnose in družbenopolitični sistem. Poročilo teh dveh odborov ste prejeli danes na klop. Predstavnik delegacije na seji sta tov. Sinitič in tovarišica Baumanova, predstavnik Izvršnega sveta pa isti kot pri prejšnji točki dnevnega reda.

Sprašujem, če želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo o poročilu ZIS, o pobudah o odgovornosti ZIS in seveda o predloženem mnenju skupine za zvezne akte. Kdo želi besedo?

GITA VONČINA: Tovarišice in tovariši, tovarišica predsednica! V tem svojem prispevku bi želela najprej povedati, da smo v Republiškem svetu Zveze sindikatov zelo kritično obravnavali trenutni ekonomski socialni položaj in tudi samoupravno odločanje v tej situaciji oz. v današnjem trenutku.

Ker je točka dnevnega reda predvsem poročilo in seveda vprašanja ocene tega poročila in pa ocene delovanja ZIS, se bom omejila na to oceno oz. bi dala tudi sugestije in pripombe k predlaganemu mnenju, ki smo ga dobili na mizo.

Ugotovim lahko, da mnenje ne odraža stališč, ki smo jih oblikovali v Republiškem svetu in zato želim na ta naša stališča in na te naše kritične pripombe na kratko še enkrat opozoriti.

Zvezni Izvršni svet pri ocenjevanju svojega dela ne daje nikakršnih zagotovil, da bo spremenil način vodenja ekonomske politike. Na nekaterih področjih sicer sam ugotavlja, da ni ustrezna, vendar se ne pogloblja, niti v vzroke, niti v posledice takšnega ukrepanja in ne skuša vsebinsko oceniti do sedaj sprejetih tekočih in sistemskih ukrepov, na katere smo tudi mi opozarjali. Odgovornost pretežno usmerja na Skupščino SFRJ, na republike in pokrajine ter na združeno delo.

Nadalje, vzroke za poglobljanje krize vidi v nespoštovanju ukrepov in zakonov, ne pa v neustreznih, gospodarsko-razvojnih in strokovnih vprašljivih rešitvah.

Zaradi teh ugotovitev in seveda zaradi izrazitega poslabšanja družbenoekonomskih razmer je treba izreči nezaupnico ZIS-u, ob tem pa naj se tudi ugotovi odgovornost kadrov in dosežejo kadrovske spremembe v organih, ki so prvi odgovorni za vodenje ekonomske politike.

Predlagam torej, da se naše mnenje dopolni s temi kritičnimi ocenami oz. mnenji. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovarišica Gita.

DUŠKO KOS: Tovarišice in tovariši delegati! Dejstvo je, da je res težko govoriti o tem, ker je v bistvu težko kaj novega povedati na to temo, kljub temu, da je mnenje precej v opreki s tem, kar je bilo rečeno tudi na nekaterih skupščinskih telesih.

Najprej bi predlagal nekaj dopolnitev mnenja.

V točki 2 mora po moje biti eksplicitno zapisano, da Skupščina SRS ne sprejema poročila ZIS oziroma ga v celoti zavrača. Zadnji odstavek točke 2. je nekoliko težko razumljiv, ker pravimo, da ZIS nima podpore za ekonomsko politiko, ki jo je predlagal in vodil v zadnjih dveh letih. Saj določeno podporo tej ekonomski politiki smo z našim strinjanjem z nekaterimi zadevami vendarle izkazali; jaz mislim, da bi bilo umestneje, če bi se stavek glasil - seveda po tem, ko decidirano zavrremo poročilo ZIS - tako, da nima podpore za nadaljevanje ekonomske politike, ki jo je predlagal in vodil v zadnjih dveh letih.

Po mojem mnenju je najbolj sporna točka 4, zato ker na nek način predpostavlja, da so vendarle uveljavljeni nekateri mehanizmi in odnosi med skupščino in njenim izvršnim organom, kakršni so v veljavi v drugih parlamentarnih sistemih. Žal pa pri nas seveda to ni tako. Res je, da je v zahodnih parlamentarnih sistemih praksa takšna, da vlada sama pride s pobudo o zaupnici pred parlament, kadar ocenjuje, da je kakšna zadeva, odločitev ali projekt tolikanj sporen. Vendarle pa mislim, da je ta vlada s svojo precejšnjo aroganco in ignoranco do nekaterih tovrstnih predlogov in do tega, da bi nekoliko bolj samokritično ocenjevala svoje lastno delo, ni izkazala zadostne demokratične zrelosti, da bi ji mi lahko dali to možnost. Ker namreč ta možnost je podobna v bistvu na nek način tudi izpeljavi resolucije, ki se je pojavljala v razpravah, namreč, da bi naj sam ZIS ocenil, ali bi podal ostavko ali ne. Jaz sem že rekel, da je to podobno temu, kot če bi dijaku ali pa učencu, ki ima negativno oceno iz vseh glavnih predmetov, pustili možnost, da sam oceni, ali bo napredoval v višji letnik ali ne bo napredoval. Tako, da mislim, da bi vendarle morali v skupščinskem mnenju eksplicitno zavezati delegate v Zboru republik in pokrajin, da postavijo vprašanje zaupnice ZIS-u.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Opozorila bi vas nekaj, da se čim manj trudimo, da to predloženo mnenje, razen v tistem zadnjem delu, o katerem je govoril tovariš Kos, bistveno popravljamo z konkretnjšimi ocenami, ker imamo v gradivu Izvršnega sveta, v poročilu skupine za zvezne akte, v stališčih RK ZSMS, v stališčih RS ZSS v povzetku razprave s PRK SZDL povsem konkretne ocene, ki jih bodo naši delegati morali uporabiti v razpravi v Skupščini SFRJ. Predlagam torej, da se pogovarjamo zlasti o končni opredelitvi, ki je v drugem odstavku točke 4. To kar je predlagal tovariš Kos in je tudi eden od predlogov našega Odbora za družbenoekonomske odnose in družbenopolitični sistem. Zato vas prosim, da v razpravi upoštevate, da Skupščina SR Slovenije ni subjekt, ki sprejema ali zavrača to poročilo, ampak ga le ocenjuje. Naša ocena je, da je neustrezno. Skupščina SR Slovenije seveda ne more glasovati o zaupnici, ampak daje usmeritev za delo delegaciji, kar je mislim nam jasno, mogoče bo manj jasno drugim zborom.

Kdo želi naprej razpravljati?

SILVO KOMAR: Tovarišice in tovariši delegati, tovarišica predsednica! Pri obravnavi poročila ZIS se mi najprej postavlja vprašanje, kakšni so rezultati, ali poročilo realno prikazuje le-te in če so takšni, kot so doseženi, bili naš cilj. Mislim, da se ni potrebno ob tem dodatno sklicevati še na kakšne drugačne sklepe in zaključke, sprašujem se kot delegat te skupščine - v kateri smo opredeljevali družbene cilje in pri tem opredeljevali cilje ekonomske politike - ali je situacija, v kateri smo se znašli, rezultat ciljev, za katere nosimo odgovornost v skupščini, ali neke konkretne ekonomske politike, za katero je tudi odgovoren ZIS.

Pri tem se mi najprej postavlja vprašanje uporabe kriterijev za obravnavo vseh navedenih trditev in vprašanj iz poročila o dveletnem delu ZIS-a.

Kot drugo, se zastavlja vprašanje ali so bili v resnici proklamirana politika in izvajani ukrepi te ekonomske politike ZIS taki, da so vplivali na naš nadaljnji razvoj tako, da smo zdaj v situaciji, v kakršni smo pač.

Drugače rečeno, ali je ZIS v resnici proklamiral in izvajal takšno ekonomsko politiko, ki smo jo vedno znova deklarirali, ki nam naj bi v osnovah omogočila v svet odprto tržno ekonomijo, omogočila razvoj v skladu z zahtevami časa, da bo mogoč hitrejši priključek razvitejšemu svetu, da se bo zmanjšala inflacija, da bo omogočen celovitejši družbeni razvoj in zagotovljena socialna varnost večjemu delu zaposlenih kot je to danes.

Če se s temi vprašanji ustavim ob ključnih točkah poročila in ob vseh razpravah, ki so v preteklosti, danes in ki bodo verjetno tudi v prihodnje, spremljali celotno družbeno dogajanje, upoštevajoč kriterije, po katerih merimo rezultate, to je uspešnost ali neuspešnost neke politike, v tem konkretnem primeru pa uspešnost izvajanja ekonomske politike ZIS, katerega poročilo tudi obravnavamo, potem zagotovo ne morem trditi, da se je proklamirana politika ZIS uresničevala zadovoljivo.

Ker pa se danes, po dveletnem delu in poročilu, ki ga obravnavamo, sprašujemo tudi o vprašanju zaupanja do njegovega nadaljnjega delovanja in s tem v zvezi podporo in zaupnice, se meni postavlja vprašanje, podobno kot za oceno dela za preteklo dveletno obdobje, tudi za naprej.

Meni se zdi, da ni glavno vprašanje ZIS da ali ne, po moje je ključno vprašanje izvajanje in ponujena ekonomska politika da ali ne, ker je potem s tem tudi povezano vprašanje zaupnice ZIS-u zaradi tega, ker le ustrezna in ustrezno izvajana ekonomska politika lahko zagotavlja izhod iz krize. In po moje je to ključno vprašanje našega sedanjega trenutka in tudi perspektive.

S tega vidika vidim tudi vprašanje zaupnice in s tega vidika poročilo zagotovo ni v celoti sprejemljivo.

O politiki ZIS ne razpravljamo danes v tej Skupščini prvič, o tem smo se izrekli zelo jasno že na jesenskem zasedanju, ko smo sprejeli odklonilno stališče do ponujenih ukrepov protiinflacijske politike. Nič posebno novega ne bom rekel, če

ponovim, da se danes nahajamo v izredno resnem in odgovornem ekonomskem in političnem trenutku. O tem je v uvodu na skupnem zasedanju govoril tudi tovariš Šinigoj, menim pa, da ni nikakršnega dvoma in tudi potrebe ter razlogov, da tudi pod težo vseh teh stvari, izgubimo glavo. O tem je tekla tudi beseda, ko smo govorili o sporazumu z Mednarodnim monetarnim fondom, ki bo v marsičem na težji način odmerjal in urejal naše življenje v prihodnje, če želimo uveljaviti to, kar tudi zahtevamo in mislim, da ni potrebno, da povem tisto, kar je tovariš Vlado rekel, da ni to rezultat dela nekoga drugega, ampak predvsem našega ravnanja.

Pred to vlado, spremenjeno ali novo, so brez dvoma, zahtevne naloge. Brez izjeme, ne samo, da bo potrebno znanje, ampak tudi poguma ne bo smelo primanjkovati vladi, ki bo želela izpeljati opredeljeno ekonomsko politiko in na novo sprejete tudi mednarodne finančne obveznosti. Če se pa ne želimo znajti v podobni situaciji, s težjimi razvojnimi, skratka družbenimi in političnimi posledicami v tej zvezi, menim, da ni za podcenjevati zahteve po zaupnici ZIS, vendar se meni to vprašanje postavlja nekoliko drugače.

Menim, da bi moral ZIS, če želi uresničevati politiko, ki si jo je zamislil, vprašati Skupščino in delegate, ki jim odgovarja, če ima podporo za to, kar želi uresničiti. Ker mora imeti podporo in zaupanje tistih, ki jim odgovarja in brez katerih ni mogoče predloženih ukrepov uresničiti. To se mi zdi pomembno zato, ker brez zaupanja ni podpore ekonomski politiki, katere predlagatelj je ZIS, teh nalog, ki so pred ZIS in celotno družbo, pa ni in ne bo mogoče uresničiti brez ustreznega zaupanja in podpore. Uresničevanje prave ekonomske politike, v tem primeru ZIS-a, je za mene in po mojem zato ključno vprašanje in šele iz tega naj bo izpeljano vprašanje zaupnice.

In še nekaj. Brez dvoma bi to prispevalo k širitvi demokratične obravnave vprašanj v družbi in k uveljavitvi institucij našega političnega sistema. In če sem še bolj konkreten, tako kot si tovarišica predsednica predlagala, da se opredelim do mnenja, ki ga sprejemamo na osnovi tega kar sem rekel, mislim da soglašam s takšnim mnenjem, kot je predloženo. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Komar. Kdo želi še razpravljati?

DUŠKO KOS: Mislim, da prihaja občasno do nesporazumov. Seveda pri tem, ko nam gre za to, da bi vendarle postavili vprašanje zaupnice Izvršnemu svetu, je treba ločiti dve stvari. Ne gre za vprašanje zaupnice politiki, ki jo predlaga ZIS po recimo 15. maju, gre za vprašanje zaupanja v kadrovske sestavo tega IS. Da bo to politiko znal, hotel in zmoget izpeljati. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Kos. Tovariš Božič.

DANIJEL BOŽIČ: Tovarišica predsednica, tovariši delegati, zelo kratek bom. Jaz bi se navezal samo na tovariša Komarja. Mislim, da dokler je ta Skupščina oz. dokler je to

združeno delo predlagalo ukrepe, ki jih danes dejansko povzema in nadgrajuje MMF, do takrat ZIS ni slišal tega. Danes, ko je prišel diktat iz tujine, mu je pa to ali bi, da lahko to izpelje. Ta IS se je zdavnaj opredelil, da tega noče in ne zmore in mislim, da je neumestno potem danes, tako kot je že Kos opozoril, na osnovi tega, kar nam predlaga za 15. maj, mu spet deliti odpustke in ga škropiti z rožmarinovo vejico, namočeno v slano vodo. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Božič.

JOŽE STEGNE: Samo dva stavka. Mi v sindikatih težko glasujemo o predlagani 4. točki, ker smo se na najbolj širok način, po vseh možnih razpravah, komaj uskladili. In mi druge poti nimamo, mi se ne moremo zdaj v ožjem krogu dogovoriti. Mi moramo glasovati, kot smo se na plenumu dogovorili.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Stegne.

VIKTORIJA POTOČNIK: Tovarišica predsednica! Ampak jezik me srbi, moram povedati. Mislim, da je treba nekatere stvari jasno in zelo konkretno povedati, brez dlake na jeziku in tudi prevzeti za nekaj takšnega odgovornost. Poleg tega sem tudi delegat, ki bom jutri v Zveznem zboru najverjetneje morala uresničevati tudi tukaj sprejeta stališča oz. stališča, ki so bila sprejeta v Predsedstvu SZDL. Gre za preresno in preobčutljivo stvar, da bi lahko se to pustilo zgolj delegatom, naj nekaj ocenijo in se potem opredeljujejo. Zato tudi iz tega vidika gledam to današnje mnenje, ki ga imamo. In moram povedati, da soglašam s stališči, ki jih je že tu dal tovariš Kos.

Predvsem je tu pomembno stališče Knezove skupine, ki se mi zdi, da najbolj realno odslikava stvari.

Če pogledamo poročilo Zveznega izvršnega sveta, le-to popolnoma nekritično glede na svoje lastno delo, vso krivdo in krivca pa vidi v republiški neodločnosti, etatizmu lokalnih gledanj, monopolnem položaju in na koncu koncev v ljudeh kot Jugoslovanih takšnih. Če pogledam to mnenje z ugotovitvami ki jih daje Zvezni izvršni svet, je že na podlagi tega mnenja nemogoče sprejeti poročilo kot tako, ker v kolikor damo zeleno luč temu poročilu pomeni, da tudi pristajamo na vse tiste ocene, v katerih vidi Zvezni izvršni svet kot osnovnega krivca za neizvrševanje gospodarske situacije.

Pojavlja se tudi vprašanje zaupnice. Nekateri ocenjujejo, da je to v tem trenutku politično nezrelo, netaktno in da imamo na razpolago v bistvu nekaj variant.

Ena varianta je, da delegati s svojimi diskusijami moralno skušamo vplivati na ta Zvezni izvršni svet, da sam oceni, kaj naj naredi.

Drugič. Da mu predlagamo, da sam oceni.

V tretjič, da sprožimo postopek nezaupnice in četrti predlog je, da predlagamo, da gre sam v kadrovske spremembe.

Mislim, da je bilo, če gremo v podrobno analizo, danih preveč možnosti temu Zveznemu izvršnemu svetu. Posebej še kot delegat lahko govorim, saj smo marsikaj sprejemali po hitrih postopkih z jasnimi obljubami da bo to vodilo v to in to, prišli

pa pred dejstvo, ki ga imamo danes in zato tudi jaz kot delegat v Zveznem zboru in kot delegat v Družbenopolitičnem zboru, nimam zaupanja in ne verjamem, da bo v tem sestavu Zvezni izvršni svet lahko delal dalje. Zato predlagam, da kar se tiče vprašanja zaupnice povzamemo alternativni drugi predlog Odbora za družbenoekonomske odnose in družbenopolitični sistem. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovarišica Vika. Tovarišica Baumanova se je še prijavila.

SILVA BAUMAN-ČENČIČ: Tovarišice in tovariši delegati! Pravzaprav meni sedaj sploh ne bi bilo potrebno diskutirati, ker se bom morala dosledno in z veseljem in z vso odgovornostjo držati stališč, ki bodo izoblikovana v tej skupščini. Seveda mi bo veliko lažje formalno in moralno, če bom dobila povsem jasna stališča, povsem jasen sklep te skupščine za moje ravnanje. To mi bo najlažje, še zlasti, ker sem sama prepričana, da ta Izvršni svet v minulem obdobju potrebnega zaupanja, vsaj v Sloveniji, ni imel in da bo seveda izpeljava tega v dokončen sklep pač logična in normalna. Takšen kot se danes oblikuje, morda pa ni povsem tu zapisan. To za uvod.

Drugo bi povedala v svojem imenu in se nanaša na 4. točko prvega odstavka, kjer je govora o tem, da bi moral ZIS sam oceniti ali potrebuje zaupnico ali ne. Imamo logično izhodišče v moji diskusiji, ki sem jo imela na Zboru republik in pokrajin, ko smo sprejemali - oziroma slovenski delegati zavrnilo - antiinflacijski program. Takrat sem, nekateri se boste spomnili te diskusije, saj je bila povzeta v slovenskih občilih, Zveznemu izvršnemu svetu izrecno predlagala, da sam oceni ali ima za take naloge, ki ga čakajo po antiinflacijskem programu in kjer je vsaj deklariral - nekatere pa pozneje z začasnimi ukrepi in podobnimi stvarmi obljube pojedel potrebno zaupanje ljudi za izvajanje tako pomembnih reformnih ukrepov, kot jih predvideva. Jaz sem ocenila, da jih nima. Ampak v tisti fazi se mi je zdelo normalno, da on to sam oceni. In zato bo seveda zelo enostavno izvesti zahtevo iz tega prvega odstavka te 4. točke. Mislim, da Zvezni izvršni svet dolguje odgovor na to vprašanje, čeravno ni bilo postavljeno kot delegatsko vprašanje. Moral se bo na tako izrecen poziv do tega našega predloga v prvem odstavku 4. točke odpredeliti.

Ali se bo ocenil, da te podlage ima ali ne, in šel v to potrebno zaupanje in v ta riziko, tega ne morem napovedati. Zato se s tem prvim odstavkom ne bom več ukvarjala. Kaj pa drugi odstavek pomeni? Mislim, da smo si nekateri to že razjasnili, ali da je večini jasno. Mislim, da pomeni to, če glasovanje o poročilu dobi večinsko negativno mnenje, iz tega avtomatično izhaja ali sklep Zveznega izvršnega sveta, da sam sproži vprašanje zaupnice in da ostavko, oziroma da tisti delegati, vsaj del delegatov iz tiste večine, ki bo glasovala zoper poročilo, sproži formalen postopek za nezaupnico. To drugi odstavek 4. točke pomeni.

Sedaj ne bom rekla nič drugega kot svoje mišljenje, pa hkrati tudi svoje opravičilo. Bom zelo iskrena. Večina v delegaciji nas ocenjuje, da konstelacije sil, razpoloženje, mnenja in interesi v Jugoslaviji niso takšni, da bi mi dobili

podporo že pri glasovanju zoper poročilo Izvršnega sveta, kar pomeni, da se ta 2. točka v bistvu ne bo končala z odstopom. To ne govorim iz oportunitizma ali da bi vas nagovarjala, da ne poskušajmo iti v ta postopek o glasovanju glede zaupnice, ampak zato, ker mislim, da je to veliko lažje zame osebno in verjetno tudi za druge delegate. Mislim pa, da je moja dolžnost, da vam kolikor toliko jasno predočim, kako ocenjujem prilike v Jugoslaviji in napovem, z vso rezervo, približen izid. Ta pa je takšen, da Zveznemu izvršnemu svetu nezaupnica ne bo izglasovana. Sedaj vi ocenite ali smo mu s tem otežili položaj v pogajanjih in vse to, kar je v zadnjem času bilo veliko govora v Sloveniji, da vendarle so se vetrovi malo obrnili. Težko napovedujem, da je boljše ali slabše, ampak to dolžnost sem imela, da vam približno povem izid in s tem tudi se na nek način izognem vsesplošni kritiki, vsaj v tem zboru, kjer imamo pač danes priliko sodelovati, da nismo bili zadosti vehementni, da nismo dosti tolkli po mizi, da nismo bili dosti argumentirani, da si nismo dovolj prizadevali, da bi druge delegate in večino prepričali, da bi temu Izvršnemu svetu dala nezaupnico. Jaz bom seveda, ko bomo prišli nazaj, se po tej seji zopet oglasila k diskusiji, če bo potrebno, in vam bom povedala, kako je to izgledalo. Mogoče so pa vendarle moje napovedi neutemeljene, ker nekaterih elementov pa tudi jaz nimam. Zlasti tudi tistih, kaj večina, zlasti nerazviti, mislijo o pogledu v naprej. Ali bodo oni vendarle zaradi tega programa glasovali tudi zoper ta Izvršni svet in da bi mi, ne da bi hoteli Zvezni izvršni svet braniti, morali braniti politiko za naprej in da se slučajno ne bi našli zaradi povsem različnih interesov enkrat na isti fronti. To so velike dileme in ta Družbenopolitični zbor je po mojem edini, ki lahko presodi in mogoče tudi kako vpliva na odločitev, pa ne samo na odločitev - to pa je mogoče že izven mojih pooblastil - vendarle tudi na vsesplošno slovensko razpoloženje, h kateremu se sedaj - za nazaj - po mojem mnenju prilepljajo še tisti, ki jih je strah v Sloveniji kako v naprej. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovarišica Baumanova. Tovariš Tone Pavček.

STONE PAVČEK: Bom strašno kratek. Ne zanima me politika, kaj bomo, s kom bomo v spregi, ali bo to uspelo ali ne, kakšne bodo naslednje kombinacije in podobno. To me ne zanima. Mislim, da je v današnjem času, v tej domovini jasno, da kdor slabo dela, naj gre. Mislim, da je ta Izvršni svet dokazal v vseh letih, da svojih del ni opravljal tako kot bi jih moral. Dokaz je interventni zakon, dokaz je popolnoma izničena devalvacija dinarja v petih mesecih. Tisto namreč, kar je bilo takrat narejeno in bomo šli ponovno na to. Vse delovne organizacije tarnajo po sprejetih ukrepih. Vse ostale stvari so seveda lahko diskutabilne, rečeš levo in desno. Verjamem tudi, da je težko sestaviti vlado, ki bi v tem sistemu nevladanja vlade lahko dobro delala. Tudi to je res, samo tudi to me v tem trenutku zanima. Zanima me stari vic za katerega je nekdanji urednik Pavliha šel pred sodnika, danes je pa to splošna družbena zadeva. Tudi Korač mora po petih napakah z igrišča.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Pavček. Tovariš Jože Korinšek.

JOŽE KORINŠEK: Mi smo pozvani, da se čim bolj izjasnimo. Moj odnos do dela Zveznega izvršnega sveta je jasen in je ocena njegovega dela negativna. Mislim, da je pomembno, kako gledajo na postopek razreševanja te dileme naši delegati na podlagi ocene, ki pa je vendarle pri nas zelo s konsenzom sprejeta. Pomen imamo zvezni delegati, v enem in drugem zboru, ocenjujejo, da je najbolj možno pripeljati zadevo k nekemu realnemu koncu od katerega bomo imeli, tako tisti, in smo zelo enotni za tako oceno, kot tisti ki so malo manj enotni, ali pa tisti, ki vendarle nekaj skupnega z nami mislijo. Povedal bom kaj mislim s tem.

Če prav razumem se o tej zadevi v Zvezni skupščini glasuje na način, kakor se pač glasuje, to ni vprašanje konsenza ali nekonsenza. V kolikor bi se seveda tukaj postavilo vprašanje konsenza ali soglasja nekih republik oziroma republiških skupščin, po tem je pot popolnoma enostavna, ker potem Skupščina ali da soglasje ali ga ne da, ali da podporo ali ji ne da. Tukaj gre pa za mnenje Zvezne skupščine, ki je sestavljena tako, kot je vsem znano, in tu Zbor republik ne odloča po delegacijah. Lahko delegacija zahteva glasovanje o zaupnici, rezultat pa seveda ni jasen. Gre za to, kaj ta Skupščina želi. Skozi svojo oceno želi zamenjavo in želi da dobi podporo v Jugoslaviji. To koncu koncev racionalno želi. V postopku in v teh odnosih pa se vendarle po mojem moramo zavzemati za to, kar je rekla tovarišica Silva Bauman. Njen odnos je več ali manj jasen, pa tudi odnos delegatov. Vedeti pa moramo, da nam ni cilj preštovanje, koliko slovenskih delegatov v Zvezni skupščini je za, in koliko ostalih je proti. Cilj nastopa naše delegacije in naših delegatov je, da se pritegne čim več ljudi v to logiko in v tako ocenjevanje. Torej cilj, je da se v Zvezni skupščini ustvari aktiven odnos vse delegatske strukture do teh opredelitev in da se potem na podlagi tega, tudi moralno odločajo. S tega vidika se meni zdi mogoče dosti otesnjeno za zvezne delegate, da imajo decidirano in eksplicitno stališče Zvezne skupščine, ki jih točno zavezuje da naj odločajo ali glasujejo samo tako in tako. Moram reči da bi bil otesnjen v diskusiji s svojimi kolegi v Skupščini.

Predstavljam si tako stališče, ki je vsebinsko, politično in strokovno v taki meri razdelano, da mi daje podlago za najboljšo odločitev. Mislim, da je to v tem našem skupščinskem sistemu vendarle še možno in da daje lahko pozitiven rezultat. Mislim pa, da je bolje pritegniti še nekatere druge, ampak ne zato ker Slovenija decidirano vztraja. Vsebinsko torej izhajam iz istih izhodišč, vendar pa menim, da je potrebno ob pomoči Zveznih delegatov, ubrati najboljšo pot. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Korinšek. Tovariš Slavko Soršak.

SLAVKO SORŠAK: Tovarišice in tovariši delegati! Jaz sem na Odboru diskutiral glede tega prvega dela k 4. točki. Kljub temu se mi zdi vredno še enkrat to povedati.

Tako sam, pa mnogi ki jih poznam, se čestokrat opredeljujemo tudi čustveno, tudi za to, da ta Zvezni izvršni svet gre, boljše danes kot jutri, s prizorišča. To je čustveni odnos, toda ko poskušam ugotavljati, kaj bi se dogajalo, ali kaj se bo dogajalo, seveda tedaj naj bi čustvenost zamenjala racionalnost, to se pravi naj bi zamenjala neka politična treznost, če bi temu tako rekli. Če razmišljam sedaj o možni varianti, da bodo slovenski delegati prišli z obvezo o nezaupnici zvezni vladi, potem seveda sta možni dve varianti.

Prva je ta, da bi pri glasovanju slovenski delegati ostali osamljeni, odnosno, da glasovanje ne bi šlo v smeri podpore nezaupnici. Mislím, da je to zelo realna predpostavka, razmerje sil v Jugoslaviji je takšno in ga poznamo, da se to ne bo zgodilo. To vemo iz poročil zveznih teles Zvezne skupščine, kjer v glavnem dajejo podporo poročilu, to zvezni delegati lahko potrdijo. Prav tako vemo, kakšno je stanje v nekaterih drugih republikah, o čemer smo bili tudi informirani preko televizije. To se pravi, da je izid tega več ali manj jasen. Mi bomo zelo principiélni in rekli damo nezaupnico, ne zaupnico, ne bo izglasovana. To je realno stanje. Toda kaj se bo dalje dogajalo? Mislím, da moramo misliti tudi v tem smislu. Po 15. maju začnejo delovati novi ekonomski ukrepi, če temu lahko tako rečem. Kako se bodo odvijali v dejanskosti je seveda težko reči.

V Sloveniji bomo ustvarili močno nerazpoloženje do tega Izvršnega sveta, ki to politiko vodi in ki je bo tudi vodil po 15. maju. Takšno kot smo že sedaj v javnosti močno imeli. Karkoli se bo narobe zgodilo v tej Jugoslaviji in Sloveniji, bo kriva Slovenija, ker ne daje podporo Zveznemu izvršnemu svetu oziroma zato, ker je ta podpora vnaprej bila zavrtnjena. To se pravi, da bi s tega vidika vendarle morali gledati, kako se bo to odvijalo v nadaljnji ekonomski politiki, ki je usodna za Jugoslavijo v tem naslednjem obdobju. Vsi vemo, ali bomo v tem enem letu približno izvozili ali ne bomo. Eno leto pa je kratek čas. Eno leto pa je tudi kratek čas za novo vlado, če bi jo imeli. To je ena varianta, zaradi katere sem sam bil za "mehkejšo varianto".

Druga možnost, ki bi tudi bila, ki pa ni dosti realna, je pa ta, da bi nezaupnica vendarle bila izglasovana, ampak kot sem že rekel mislím, da ni to realno. Toda če bi bila, se mi zdi, da bi zopet zapletí bili razmeroma veliki, veliki bi bili v tem smislu, da bi trajalo zelo dolgo časa preden bi uspeli sestaviti novo vlado, vse to pa v stanju izjemno težkih ekonomskih razmer in v okvirih nove ekonomske politike, za katero pa mora Izvršni svet biti izjemno dobro pripravljen.

Zaradi tega se pridružujem tovarišu Korinšku v tem smislu, da bi le poskušali najti dovolj taktično pot in taktična stališča, ki bi odvezovala na eni strani naše delegate, na drugi strani pa jim dovolila še kakšno maneversko možnost pri neposrednem odločanju.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Soršek. Tovariš Hribar.

FRANC HRIBAR: Tovarišice in tovariši! Moram reči, da bo naša delegacija glasovala za trdo varianto, ker mehke variante ne

poznamo. Mi smo na našem plenumu diskutirali o trdi varianti. Mislim, da sploh ne gre za to ali bomo uspeli ali ne bomo. Gre predvsem zato, da jugoslovanski javnosti jasno in glasno povemo, kakšno politiko je ta Izvršni svet vodil v tem dveletnem obdobju. Poglejmo ekspozice izpred dveh let in bomo videli kakšne so bile obljube predsednika, kaj bo Izvršni svet napravil in kakšno politiko bo vodil ter primerjajmo s stanjem danes.

Tako je naše stališče neglede na ceno ko smo glasovali proti antiinflacijskem programu v Zvezni skupščini, je zanimivo, da tisti, ki so ga podprli, so čez en mesec prišli tu v Slovenijo in so rekli: "Dragi tovariši, pa ste imeli prav". Zato mislim, da bo treba, da na tem vztrajamo, da se ta pobuda sproži, ali bo dobila podporo ali ne, je drugo vprašanje. Mi na svojem moramo vztrajati, ker vsi rezultati in celotna ekonomska politika kakršno zdaj v Jugoslaviji imamo - najbrž ne moremo reči, da so krivi delavci, ampak so krivi tisti, ki so jo postavili in ki so jo s takim ali z drugačnimi administrativnimi ukrepi poskušali uveljavljati, kažejo, kje smo. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Tovariš Danijel Božič se je prijavil.

DANIJEL BOŽIČ: Seveda pazljivo spremljam vse te diskusije. Rekel bi rad, da kakšnega razporeženja v Sloveniji proti ZIS-u ne moremo ustvariti, s tem če bi pač sprejel ta zbor sklep o trdi varianti, kot je rekel tovariš Hribar, čigar diskusijo podpiram. Namreč razporeženje proti ZIS-u velja že mnogo let in tudi proti tistim vladam, ki so že zdavnaj nehale delati. To je nerazporeženje proti njim in proti njihovem minulemu delu. Zaradi tega ker vemo, da se to ni zgodilo v dveh letih, temveč, da se je sedaj še potencilalo vse skupaj. Ta logika, da bi zaradi špekulantskih interesov in zaradi špekulantskega pristopa kalkulirali pri glasovanju, ne izhaja iz Machiavellija, kajti on je v svojem delu principe iz teh stvari povlekel profit, mi ga pa ne vlečemo in ta naša politika kaže, da ga že leta ne vlečemo in da ni nobenih rezultatov od tega. Vprašanje je, če je politično modro spet taktizirati tam, kjer smo v tej Skupščini sklanjali glave in skrivali roke pod mizo, ravno iz teh interesov. Sinoči sem bil v Beogradu na dogovorih, ker vam povem, da je povsod ista situacija in ni nam treba razlagati, kako bo z glasovanjem, samo eno je priti domov s pokončno držo, potem vam pa čez 2 leti rečejo, saj ste imeli prav, pa je šlo vse skupaj v božjo mater, vsaj to da ima. Ne pa da rečejo, ste špekulirali pa je šlo. Ta vlada ni hotela sprejeti ukrepov, ki smo jih mi predlagali, ki jih je predlagala slovenska skupščina, združeno delo, Gospodarska zbornica in še marsikateri drugi, sedaj pod diktatom Mednarodnega monetarnega sklada je ta vlada te ukrepe sprejema. To ni ta logika. Na to logiko ne moremo pristati.

Ali si lahko ta skupščina privoščiti ta luksuz, da ne izgubi zaupanja v Zvezni skupščini ter od ZIS-a, izgubi pa od svojega lastnega ljudstva. Jaz nisem predstavnik ne vem koga, jaz sem tu delegat Republiške konference mladine Slovenije oz. mladinske organizacije in delegat iz te republike in delegat te Jugoslavije in tem ljudem tudi odgovarjam. Vse to govorim v

upanju, da bo nekoč ta država postala manj demagoška, manj bolna od ideologije in da bo postala racionalna država. Ne racionalna, v navednicah, kot je danes, ko se poskušamo obnašati racionalno s tem ko kalkuliramo, temveč da bo enkrat postavila stvari v logične okvire, da ne bomo samo špekulirali o tem komu bo jutri boljše, kdo bo komu kaj pobral, kdo bo komu nekaj stisnil in več iztržil od njega s takimi izsiljevanji. Bomo pa manjšina, pa ostanimo manjšina. V veliko primerih smo postali zelo hitro večina, ker se je pokazalo, da so bile rešitve prave, tam pa kjer so nepravde, se bo pa tudi pokazalo, pa bomo rekli, nismo imeli prav. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Danijel.

VIKTORIJA POTOČNIK: Malo bom replicirala, da se ne bom delili na emocionalne in realne. Zakaj se opredeljujem in ne morem sprejeti takšnega poročila? To zaradi tega in mislim, da je to za vse družbenopolitične organizacije, če gremo dobro brati to poročilo, s kakšnimi argumenti nastopa Zvezni izvršni svet kot posledicami, oziroma kot argumenti, zakaj njegova politika ni bila uspešna! V kolikor danes dvignem roko, pomeni, da se tudi strinjam z njegovimi osnovnimi pogledi na krivce neuresničevanja te politike. In zato je zame osnovni predpogoj, da tega poročila ni mogoče sprejeti, posebej še v tem zboru.

Naslednje, kar se tiče okrog taktiziranja. Moram vam povedati, da smo osamljeni, ampak diskusije so izredno kritične, tudi od ostalih delegatov iz ostalih republik in pokrajin, ampak akt še ni dokončen, da bi si upala dvigniti roko in reči, smo proti takšnemu Zveznemu izvršnemu svetu. Samo en utrinek. Dve leti nazaj, tudi takrat, ko smo glasovali za ta Zvezni izvršni svet sem bila sama, danes pa nas je že malo več. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovarišica Vika. Tovariš Marjan Jelen.

MARJAN JELEN: Opravičujem se in bom zelo kratek. Oglasil sem se k besedi zato, da se bom boljše počutil, ker se tudi v celoti ne strinjam s tovarišem Sorškom, pa bi rad naglas povedal svoje mnenje. Mislim, ni primerno govoriti o relacijah kot so čustvenost, racionalnost, politična modrost ipd. Situacija je vsak dan slabša, kot smo slišali in kolikor vemo, nobeni ukrepi doslej, niso dosegli željenih rezultatov: tudi ti, ki bi jih po 15. maju sprejemali se pogojujejo z določeno disciplino ipd.

Vsak dan je več organizacij v izgubi, vsak dan več ljudi na zajamčenem osebnem dohodku. Mislim, da tu ne gre za čustvenost, da gre za zelo težko gospodarsko, politično in socialno stanje. Jaz sem tudi med tistimi, ki se zavzemajo za to, da je treba zelo jasno in energično povedati, kje smo. Zato se mi tudi ne zdi ustrezno spraševati se, kaj bodo mislili ostali deli Jugoslavije. Jaz sem avtonomen subjekt, ta Skupščina je avtonomen samoupravni in politični subjekt v smislu državnosti in tako naprej, in zelo prav je, da pove, energično, svoje mišljenje. To pa je tako, da je pač žal v teh dveh letih imel ta Zvezni izvršni

svet ogromno možnosti, izkoristil jih je bolj malo, učinkov ni pa praktično nobenih. Tako da tudi jaz nisem za taktično stališče. Meni je bilo že žal, ker sem glasoval pri resoluciji. Ko smo se usklajevali, smo imeli dolge debate, vendar smo bili disciplinirani, že takrat mi je bilo žal, da sem tako glasoval in jo predvsem zaradi morale. Danes želim povedati, da bom tudi jaz glasoval za tršo varianto. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Jelen. Še kdo želi besedo? Tovariš Kos Duško. Nočem nobenega omejevanja, ampak mislim, da se jasno kaže, približno kako bi lahko zaključevali, da se ne bi med sabo začeli obtoževati in podobno. Prosim izvoli.

DUŠKO KOS: Daleč od tega. Bom poskušal biti zelo racionalen. Ko sem še študiral, se veliko prebiral o Žaku Lakanu in eni zadevi, ki se ji reče vel. Vel je izbira med dvema možnostima, ki ti obe prineseta izgubo. Danes se nahajamo prav pred takšno izbiro. Namreč. Če mi izberemo mehkejšo varianto, to pomeni, da se bo položaj Zveznega izvršnega sveta okrepil po inerciji. Izšel bo okrepljen iz te situacije. Če mi danes izberemo tršo varianto in izgubimo manj, zato ker je druga varianta načelna, z drugo varianto afirmiramo Skupščino pred našo lastno bazo v republiki, pred našimi zavezniki po Jugoslaviji in jim pokažemo, da mislimo resno in da mislimo vztrajati in jih na ta način tudi ohrabrimo.

Kar zadeva to, kar je tovariš Pavček opravičeno rekel, je pa res, če bi en delavec toliko škartiral, kolikor je ta ZIS škartiral, bi pa res že zdavnaj dobil knjižico.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Kos. Predlagam naslednje, da mi ugotovimo z glasovanjem naslednjo stvar. To je, da se s 1. točko mnenja, ko pravimo, da je izvršni svet objektivno odgovoren, ker je pač predlagatelj te politike in ker je tudi izvrševal, pa še nekatere svoje pristojnosti ima, da se glede tega poenotimo, da je to tako, in da nima podpore kot je sedaj opredeljeno v 2. točki, ne glede na to, da so skupščine to potrjevale. Glede 3. točke, kjer je opredelitev Zvezni izvršni svet glede na dosedanje delo nima zaupanja za v bodoče, smo si verjetno pravtako enotni. Verjetno smo si enotni tudi glede 1. odstavka 4. točke, in sicer da bi v civilizirani družbi moral vsak izvršni svet, tudi naš Zvezni izvršni svet ob taki situaciji vendarle terjati od Skupščine, da potrdi zaupanje vanj, oziroma, da mu ga ne da. Do tu je vse v redu in predlagala bi, da mi do sem glasujemo. Potem bom dala dva predloga, kjer smo si malo različni. Predlagam, da glasujemo o mnenju točka 1, 2, 3 in prvi odstavek točke 4.

DANIJEL BOŽIČ: Ves čas smo diskutirali proti prvemu odstavku 4. točke in prosim, da se izvzame iz glasovanja.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Ne, tovariš Božič. Mislim, da me nisi razumel. Mislim, da prvi odstavek 4. točke pove to, da bi vsak izvršni svet moral v takšnih razmerah sam

ponuditi glasovanje o zaupnici. V vsaki pravni državi, na katero se ponavadi sklicujemo, je to normalno. Do tu smo si enotni. Predlagala bom to, kar je predlagala zvezna skupina in to kar je predlagal Duško Kos, točno njegovo formulacijo bom predlagala.

Prva varianta za drugi odstavek 4. točke, to je varianta, ki jo je širše razložila tovarišica Baumanova, predvsem, kaj pomeni v izvedbi. Druga varianta pa je naslednji sklep: "Skupščina SR Slovenije nalaga delegaciji v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da ne sprejme poročila Zveznega izvršnega sveta in da postavi vprašanje zaupnice Zveznemu izvršnemu svetu."

Se lahko dogovorimo, da glasujemo o tem? Hočem ugotoviti, če smo enotni, ker drugače bomo vse pomešali na koncu in ne bomo vedeli, o čem smo na koncu dosegli večino glasov v zboru.

Dajem na glasovanje 1., 2., 3., in 4. točko prvi odstavka tega mnenja, ki je predložen iz skupine za zvezne akte.

Kdor je za naj prosim glasuje? (Vsi delegati glasujejo za.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel to mnenje v točkah 1, 2, 3 in 1. odstavek 4. točke.

Tovariš Korinšek želi besedo.

JOŽE KORINŠEK: Po poslovniku se o tem glasuje, vendar se mi pa ne zdi dobro, da se glasuje o tem. Moram reči, da se pri tem glasovanju ne bi počutil dobro. Če bomo glasovali, bom tudi glasoval. Imam pa predlog.

Zame sta obe varianti sprejemljivi. Zdi se ji škoda, razen če to želimo, to pa se moramo dogovoriti, ali želi naš zbor ostalim zborom svoj sklep vsiliti. Če želimo z ostalimi zbori dati nek skupen sklep, moramo mi obe te zadevi peljati naprej. Ko bomo videli, kakšna je diskusija pri obeh zborih, in če bo približno taka, da se približuje trši varianti, naj se potem to osvoji, razen v kolikor naš zbor želi s preciziranjem, ker ne vemo kako tečejo te diskusije v drugih dveh zborih, jih zavezati. Zdi se mi škoda da bi sedaj v tem postopku že izločali eno in drugo varianto.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Kar je tovariš Korinšek rekel, je sicer pametna in koristna stvar, ker bi potem to pomenilo, da se nam ni treba opredeliti in bi tisto sprejeli, kar bodo drugi zbori sprejeli. Govorim povsem resno, ker to pomeni, da se mi nismo opredelili, tu prevzemamo, kar je večinsko usklajeno v ostalih dveh zborih.

TONE PAVČEK: Odgovornost manjšine je, da misli po svoje. Sprejemam tisto, kar je tu večina. Tisti predlog, ki ga je tovarišica predsednica dala je po meje večinsko mnenje tega zbora.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Mi smo se dogovarjali, da v vsakem zboru peljemo zaključevanje do konca ter da potem uskladimo skupen tekst. Tako smo se pogovarjali in mislim, da nima smisla sedaj spreminjati tega, poleg tega pa menim, da se

mora ta zbor pač odločiti. Bomo videli, kakšna bo odločitev v drugih zborih. Ko bomo zvedeli odločitev drugih dveh zborov in če bo drugačna kot naša, potem bomo morali biti kooperativni pri uskladitvi mnenja. Do enotnega mnenja pa moramo priti, drugače bo Skupščina ostala brez mnenja.

Predlagam tako, da mi opravimo glasovanje še o teh predlogih in sicer bom najprej dala na glasovanje predlog za katerega se je izrecno in večinsko vsaj v razpravi opredelilo več delegatov in ga ocenilo kot ustreznega, to je, da bi še drugi odstavek 4. točke glasil: "Skupščina SR Slovenije nalaga delegaciji v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da ne sprejme poročila Zveznega izvršnega sveta in da postavi vprašanje zaupnice Zveznemu izvršnemu svetu". Predlagam, da glasujemo o tem besedilu, ki bi postal drugi odstavek 4. točke. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (32 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel besedilo za drugi odstavek točke 4.

S tem smo za enkrat končali to točko dnevnega reda.

(Seja je bila prekinjena ob 13.50 in se je nadaljevala ob 14.40 uri.)

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Nadaljujemo obravnavano s 4. TOČKO DNEVNEGA REDA, to je POROČILO IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE SR SLOVENIJE O TEKOČIH GOSPODARSKIH GIBANJIH V SR SLOVENIJI V PRVIH MESECIH LETA 1988. Nekaj o tem je bilo rečeno tudi v uvodni besedi na skupnem zasedanju, zato dodatne uvodne besede ne potrebujemo. Poročilo so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in skupina delegatov vseh zborov za družbene dejavnosti. Poročilo teh dveh delovnih teles ste prejeli. Pripravili pa smo tudi predlog sklepa, ki bi ga sprejeli ob tej točki dnevnega reda. Predstavniki Izvršnega sveta je tovariš Franc Jamšek. Želijo morda poročevalci delovnih teles besedo? (Ne.) Pričenjam torej razpravo. Tovarišica Vika Potočnik ima besedo.

VIKTORIJA POTOČNIK: Ne zaradi procedure in neke lastne moralne, ampak če smo bili pri prejšnji točki kritični, moramo biti tudi pri tej točki. Tako kot je tovarišica Sonja Lokarjeva na zadnjem zasedanju Odbora za družbenopolitični sistem in družbenoekonomske odnose rekla, moramo pomesti prvo pred svojim pragom. Moram povedati, da sem zelo nezadovoljen s temi sklepi, ki so tu, ker namreč ne dajejo ničesar in raje ne napišemo nič. Eventualno napišimo to, da naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi svoje ukrepe. Poročilo predstavlja bolj učinke uresničevanja antiinflacijskega programa, predvsem pa učinke sprejetih ukrepov oziroma zakonov, ki jih je predlagal Zvezni izvršni svet. Če pogledamo, vidimo, da se tudi mi večkrat nismo nekatere dogovorjene politike držali. To moram povedati, je tudi večkrat očitek nam delegatom v Zveznem zboru, predvsem kar se tiče cenovne politike in predvsem kar se tiče uresničevanja dogovorjene, sprejete politike na področju uresničevanja zakonodaje, zlasti pa intervencijskega zakona. Mislim, da to poročilo zgolj nakazuje, kakšna so gibanja, manj pa tudi kaže na

tiste globalne vzroke neuresničevanja ali eventualne kršilce, predvsem na cenovnem področju.

Drugo kar se mi zdi pomembnejše, da bi v tem poročilu bilo potrebno več pozornosti nameniti, predvsem tistim ukrepom, za katere sta odgovorna slovenski izvršni svet in tudi slovenska skupščina, ki jih to ni lahko samostojno sprejemamo. Mene konkretno zanima namreč eno vprašanje. Gre za dogodek, katerega jaz imenujem krajo stoletja in to je afera Agrokomerc, ker vemo, da je pri tem v velikem deležu sredstev sodelovalo slovensko gospodarstvo, oziroma tudi naša slovenska banka. Tudi vemo, da je bilo veliko sredstev, nekaj tisoč milijard, na določen način, bodisi odpisano, ali pa podarjeno. Ker gre tu za sredstva našega gospodarstva, me zanima, kakšne učinke je imela. Takšna preložitve na celotno gospodarsko stanje v Sloveniji; pa ne samo po tistih trenutnih cenah, temveč realno. Tu gre za nekaj let in vprašanje je, koliko bo združeno delo v realni vrednosti dobilo to povrnjeno in če smo korektni, moram na tem mestu reči, da v Sloveniji tu nismo do konca izpeljali odgovornosti. Mislim, da bi bilo potrebno, da se ponovno odpre to vprašanje, ker ne gre tu za sredstva neke banke, temveč gre za sredstva gospodarstva, ki ga je izgubilo.

Predlagam da tudi naš Izvršni svet pripravi poročilo o svojem dveletnem delu. Menim in mislim, da so ukrepi zvezne vlade dostikrat tudi skrivalnice za nekatere stvari, ki bi jih pa v Sloveniji lahko samostojno hitreje in radikalnejše naredili.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovarišica Vika. Tovariš Vlado Klemenčič.

VLADO KLEMENČIČ: Tovarišice in tovariši! Imel bi resen pomislek na ta drugi predlog, ki ga je Vika sedaj dala glede priprave poročila Izvršnega sveta. Ne da bi nasprotoval temu, ampak želel bi le, da vsi skupaj premislimo, kam nas pelje ta masovna papirnata vojna. Mi smo toliko preobremenjeni s pisanjem raznih poročil, raznih zapiskov, raznih materialov, ki nimajo čisto nobenega ali pa zelo majhen efekt na življenje. Razen tega moramo biti masovno prisotni na številnih sestavnih, kjer se zelo postrani pogleda, če iz naše hiše nobenega ni. V tem našem ekstenzivnem načinu dela, dejansko zmanjka časa za kakršnokoli kreativno delo. Sedaj, ko smo se pripravljali na tole našo konferenco, praktično tistih ki delamo na ekonomskem sektorju nismo uspeli narediti niti ene konkretne stvari, ki bi kaj pomagala v življenju, da gremo naprej. Vse to delo je zaostalo. Mene pa ne rešuje to, ali sem še tako lepe stavke in poročilo napisal, če ne končam stvari, ki so vezane na primer na odpiranje vrat za lažje registriranje novih organizacij združenega dela, kar je po mojem mnenju resen problem. Ampak to delo nas čaka in moram reči, da se na ta način samo podaljšuje. Ne bomo mogli iti nikamor naprej, če od teh splošnih besed, da je izobraževanje vitalna sila gospodarskega razvoja, ne bomo naredili množico konkretnih korakov, ki nas bodo do tega dejansko pripeljali. Mislim, da bomo lahko vsaj kontaktirali, da je to želja. Prav tako vemo, da naše izobraževanje ni prilagojeno zahtevam tega tako opevanega in pogosto omenjenega XXI. stoletja. Skratka, če

obstajajo res neki zelo tehtni politični razlogi, da je tako preverjanje potrebno, potem dajmo to vsi skupaj oceniti in naložimo Izvršnemu svetu naj še neko priporočilo pišejo. Če pa predpostavljamo, da bo končni rezultat približno na tem, pri čemer smo sedaj, pa moram reči, da jih bomo samo ovirali na delu. Pri vsem tem je pomembno to, da imamo celo vrsto možnosti, da Izvršni svet Slovenije opozorimo na stvari in naloge, ki bi jih bilo potrebno narediti, ali ki bi jih lahko boljše naredili. Mi bomo imeli to možnost, ko se bo diskutiralo o letni politiki, ko bomo imeli oceno letošnjih gospodarskih gibanj, mi imamo seveda tudi to možnost, ob celi vrsti aktov, bodisi, ko gre za družbene dejavnosti, ali za gospodarski sistem in razna druga področja družbenega življenja, da tako razpravo sprožimo; zato menim, da je ta pot bolj operativna in zdi se mi, da bi nas prej pripeljala k temu kar želimo. Hvala lepa.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Klemenčič. Želi še kdo razpravljati? Tovariš Franc Jamšek, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje, prosim.

FRANC JAMŠEK: Glede na opozorila, oziroma bolj vprašanja, zakaj nekaterih stvari ni v tej oceni gospodarskih gibanj, naj rečem tri stvari.

Prva stvar je ta, da je to poročilo kratka ocena in je nastala kot neka dodatna analiza izvajanja ukrepov iz 15. novembra, se pravi antiinflacijskega programa. To je bila zahteva te Skupščine.

Glede zadeve Agrokomerc, bi sicer bolje odgovoril tovariš Zemljarič, če bi bil še tu. Ta problem ima dve dimenzije. Prva dimenzija je ta, da ta primanjkljaj, kot je bil izkazan v višini 32 milijard dinarjev, in kje naj bi šlo v polovici za darilo, v drugi za program v neki dosti ugodni obrestni meri za Agrokomerc, je treba vedeti, da zadeva še ni končana in še ni v celoti izgubljena.

Druga zadeva, ki je pomembnejša pa je, da je dohodek Ljubljanske banke večji od te izgube in da dogodek torej ni pretresel Ljubljanske banke, kaj šele slovenskega gospodarstva. V tem smislu je bila napravljena analiza. Kar se tiče tretjega vprašanja, to je poročila o delu Izvršnega sveta, pa je enotna navada, da ob majski analizi Izvršni svet pripravi tudi poročilo in tisto poročilo se vsako leto obravnava na zadnjem zasedanju Skupščine v mesecu juliju.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Preden se bodo nadaljevale razprave, ki jih je sprožil tovariš Jamšek, glede na to, da je bilo obilo šušljanje o Agrokomercu, bi nas obvestila, da smo dobili v Skupščino gradiva teh bank, ki so k Agrokomercu. Ta gradiva smo dali Izvršnemu svetu v mnenje, in Izvršni svet bo moral dati o tem svoje mnenje. Takrat bomo tudi ponovili razpravo, katero smo dolžni glede na naše stališče, ki smo jih takrat sprejeli in ugotovili, koliko so bila vsa ravnanja tudi v skladu s tistim, kar je Skupščina priporočila tem poslovnim bankam. Odprtih imamo tudi nekaj vprašanj, ki izhajajo iz

delegatskih pobud, saj v federaciji komisija še ni končala obravnave glede odgovornosti v tej zadevi.

Kdo želi naprej razpravljati? Tovariš Jelen izvoli.

MARJAN JELEN: Ne vem če imam prav, vendar mislim, da bi se morali v Izvršnem svetu odvaditi govoriti, da Agrokomerc ni pretresel banke. Gotovo je pretresel gospodarstvo. Ko je v delovni organizaciji, kjer sem zaposlen, smo še isti dan, ko smo stali v vrsti za plače in nam je denar zmanjkal za plače zaprosili banko za kredit. Ta ista Ljubljanska banka, ki jo afera ni pretresla, je rekla da ne da kredita. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Moram vas opomniti, da mi smo v naših stališčih napisali, da je treba ugotoviti, kakšne učinke ima to na gospodarstvo, ne samo na banke. In to bomo morali presojsati, in na to nam bo moral tudi odgovoriti Izvršni svet. Kdor želi naprej razpravljati? Tovarišica Vika Potočnik.

VIKTORIJA POTOČNIK: Prvo tovarišu Klemenčiču. Če kdo sovraži velike gore papirja, potem veste da ga jaz. Sem pa dala predlog, da naj Izvršni svet Slovenije da poročilo zato, da v bistvu tudi mi naredimo določeno primerjavo. Pred nami je še dvoletno obdobje te sestave te Skupščine. Zato, da naredimo primerjave, tako z usmeritvami te Skupščine, nekaterih pobud in istočasno tudi glede izvajanja tistih pristojnosti, ki jih ima slovenski Izvršni svet, predvsem z vidika oživljanja gospodarstva. Pa odprimo vprašanja, ki jih je tovariš Klemenčič že omenil. Zakaj ne gre hitreje in mislim, da tu Izvršni svet Slovenije ima možnosti odpiranje enot drobnega gospodarstva, oziroma majhnih produkcijskih enot, kar je slovenska mladina že zdavnaj dala predlog. Na tem sedaj intenzivno dela centralni komite, dočim zakonodaja na tem področju, pa vidimo, da ni ustrezna. In to ravno na področju, ki lahko toliko pripomore k prestrukturiranju gospodarstva.

Drugič, da tudi ocenimo vse to tudi z vidika poročila Zveznega izvršnega sveta, ki ima določene ocene, da so tukaj republike tiste, ki blokirajo. Prej sem postavila tudi neka konkretna vprašanja. Kar se tiče pa odgovora tovariša Jamška, vemo čigava so sredstva in mislim, da argument res ne drži, posebej še v tem zboru ne. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovarišica Vika. Naprej glede poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Oba odbora, ko sta razpravljala o tem predlogu in predlagata, da se tako poročilo pripravi in da se predloži Skupščini. Osebnostno menim, da ta razprava kaže vsaj dve stvari. Prvo, da ne bi bili zadovoljni s kakršnimkoli poročilom, da ne želimo dobiti gradiva, ki bo na dolgo in široko razpredalo. Drugo, da v tej skupščini imamo zelo dosti gradiv iz posameznih področij, na primer sprotne ocene ekonomskih gibanj, majsko in jesensko analizo, v obravnavi to poročilo družbenih dejavnosti, ki sem že prej omenila. Imeli bomo tudi poročilo o drobnem gospodarstvu. Treba bi bilo oceniti, kaj naj tako poročilo vsebuje, zato da bi res dobili tudi odgovore na tisto, kar si želimo, da ne bi bili na koncu s takim poročilom nezadovoljni. Moj predlog je, in mislim, da bomo

olajšali tudi naše delo kasneje v zboru in olajšali tudi delo Izvršnemu svetu, da se pobuda še enkrat obravnava v odborih in da skušata odbora razdelati, katera so tista vprašanja, ki bi jih veljalo posebej osvetliti in da Izvršni svet, oziroma njegovi predstavniki sodelujejo v tej razpravi, tako da pridemo do skupnega predloga, ki bi ga potem lahko posredovali kot pobudo tudi ostalim zborom, če se bomo tako odločili. Zato danes ne zaključujem razprave, ampak predlagam, da se ta razprava opravi na odborih, ko bodo v maju, tako da bomo 25. maja imeli predlog za zaključevanje. Prosim tovariš Vlado Klemenčič.

VLADO KLEMENČIČ: Tovarišice in tovariši! Ne da bi me razumeli, da sedaj človek iz neke trme tangira, ker sem prestar, da bi na ta način reagiral. Ampak resnično se mi zdi, da je to tudi vprašanje neke naše metode dela. Mi vsi dobimo resnično ogromno papirjev in jaz bi bil prej zato, da razmislimo ali ni po vseh teh množicah točk, ki jih imamo, možno vendarle z opozarjanjem skozi delegatske pobude ali skozi razprave v posameznih točkah postaviti zahteve Izvršnemu svetu, kjer mislimo, da stvari ne gredo, oziroma kjer bi bilo potrebno dati pobude zato, da pridemo z novimi rešitvami in reformskimi predlogi. To bi bilo boljše, kot pa da sedaj Izvršni svet silimo v to, da bo poslušal čimbolj precizno povedati, kaj je dve leti delal za nazaj in se vsi skupaj obrnemo za dve leti nazaj. Če gre še po tej metodi, kot je naredil ZIS, ko je še naredil priloge, ko je še opozoril na novo ekonomsko politiko, ki jo ima za naprej za narediti in tako naprej, pa bomo ves ta špeh dobili, potem bomo rekli, da ni to ravno tisto, kar smo želeli, da nismo čisto zadovoljni, ampak v bistvu se z mrtve točke ne bomo premaknili naprej. Če želimo dejansko ostati na nekem konstruktivnem pristopu, bi dejansko bilo boljše, da si vzamemo čas in prediskutiramo, katere so metode, ki bi bile boljše kot poročilo, ki nas bi dejansko peljalo naprej. Jaz sem eno metodo predlagal, predlagal sem, da se pri vseh točkah in pri vseh zadevah, ki so take narave, sprožijo take pobude.

Morda samo še to. Vidim, da so v republiki Srbiji in Predsedstvu Srbije pripravili predlog elementov gospodarske reforme, to je bilo v Politiki objavljeno za prvomajske praznike. Ne bi sedaj dajal komentarja k temu, ker to ni točka dnevnega reda. Nekatero stvari so dobre, nekatere stvari pa mislim, da terjajo absolutno razpravo ali celo tudi nestrinjanje, in mi pri nas v republiki po mojem mnenju bi se morali glede tega dogovoriti ali naj bo nosilec Izvršni svet, ki bo naš pogled tega reformskega utemeljevanja pripravil ali bo to državno Predsedstvo, ali pa bo recimo naše Predsedstvo. Mi smo se dogovorili v naši hiši, da bomo nekaj elementov za tako utemeljitev posegov v gospodarski sistem bodisi v republiki, bodisi v federaciji, pripravili, tako da bi iz naše strani tole razpravo pospešili. Sem pa že prej rekel, da nas pri tem delu dosti ovira rutinski del nalog, ki jih človek vsak dan dobiva in meni se bi zdelo tu veliko boljše, če bi mi naložili tej skupini, o kateri je predsednica govorila, da v tem sklopu tudi ona posluša najti naš skupen odgovor, kje bomo mi pripravili te predloge reformskih ukrepov. Mislim, da je to dejansko nujno, ne

samo s stališča, da to ni nujno vezano samo za določen organ, ampak ker je treba seveda k temu pritegniti vso našo znanost. Mislim, da mi imamo tu vendarle precejšnje zmogljivosti, tako da bi tudi naš pogled na te stvari čimprej dobili. Hvala lepa.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala tovariš Vlado. Ali želi o tem vprašanju še kdo razpravljati? Prosim, da upoštevamo razpravo tovariša Klemenčiča, in da se vrnemo v oba odbora, in skušamo predlog čim širše oceniti, predvsem tudi kako menjati naše metode, zlasti kako doseči, da bomo čim bolj pripravljeni pri konkretnih točkah, da zremo, kaj želimo od Izvršnega sveta.

Pripomba je bila, da tak sklep, kot je ponujen, nič ne koristi, razen v točki 2, ko nekaj naložimo Izvršnemu svetu. S tem se v celoti strinjam, moram pa reči, da tudi ne škodi. Če se nihče ne zavzema za to, da črtamo točko 1 - potem nisem za to, da sklep popravljamo. Bistvo tega sklepa je, da Izvršni svet pripravi do 25. maja, sam pa bo moral oceniti, ali je to tudi kaj že za sejo 25. maj, pripravi predloge, ukrepov in aktivnosti za uresničevanje že načrtovanih in dopolnjenih ciljev ekonomske politike. Oceniti bo moral, ali bo že za 25. maj kaj predložil, morda dopolnitve naše resolucije, predvsem pa bi moral dobiti pogled o tem, kje so zaostritve, ki terjajo ukrepanje ter nam predstaviti, kakšne bodo posledice zveznih ukrepov v republiki. Želi kdo o tem sklepu razpravljati? (Ne želi.) Če ne želi, ali soglašate, da preidemo na glasovanje o tem sklepu?

Na glasovanje dajem predlog sklepa, kot je bil predložen.

Kdor je za, naj prosim glasuje. (Vsi delegati dvignejo roke.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel sklep o poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o tekočih gospodarskih gibanjih v SR Sloveniji v prvih mesecih leta 1988.

Prehajamo K 5. TOČKI DNEVNEGA REDA, in sicer NA SKLEPANJE O PREDLOGU SMERNIC ZA SPREMEMBE IN DOPOLNITVE DOLGOROČNEGA PLANA SR SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1986-2000 IN DRUŽBENEGA PLANA SR SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1986-1990. Vsa gradiva za odločanje k tej točki ste prijeli po pošti, tudi dopolnjen osnutek stališč. Prejeli ste poročilo Skupine delegatov vseh zborov za proučevanje aktov o usklajevanju amandmajev na seji 20. aprila, ko usklajevanja niso mogli zaključiti, prejeli ste pa tudi dodatno poročilo s seje te skupine, ki je bila 25. aprila, ko je oblikovala še štiri svoje amandmaje, ki se nanašajo na kmetijska zemljišča in nadaljnjo gradnjo termoelektrarn in odlagališče nizko in srednjeaktivnih odpadkov, ter na program čiščenja vode.

Amandmaji Izvršnega sveta, kot so bili predloženi, so vgrajeni v prečiščeno besedilo smernic. Ta amandma, ki ste ga dobili danes od Izvršnega sveta, pa je sicer formalno predložen amandma, je pa tudi že v prečiščenem besedilu smernic. Izvršni svet se z amandmaji planske skupine strinja. Lahko vas obvestim, da so bili v ostalih dveh zborih umaknjeni amandmaji iz Trbovelj in Zagorja, saj je planska skupina oblikovala usklajeno stališče glede teh vprašanj. Stališče zbora smo dopolnili s tistim, kar

smo se dogovorili na prejšnji seji in to je natipkano z velikimi črkami, tako da nobenemu ne bi smelo povzročiti težav, kaj je novo glede na prejšnjo sejo. Razpravo o smernicah smo opravili, zato bomo imeli le razpravo o dopolnjenem osnutku stališč. Moram vas opozoriti še na to, da predlaga planska skupina v tem svojem dodatnem poročilu, da bi vsi zbori ob sklepanju o smernicah sprejeli tudi dodaten sklep. Ta je v dodatnem poročilu na strani 3. Odpiram razpravo o stališčih in o tem dodatnem sklepu, ki ga predlaga planska skupina.

Kdo želi razpravljati o teh dveh dokumentih? Ali lahko preidemo na glasovanje? Predlagam, da dopolnjeni osnutek preoblikujemo v predlog in ga dajem na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč k predlogu smernic za spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986-2000 in družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-1990, soglasno sprejel.

Prehajamo k 6. TOČKI DNEVNEGA REDA, to je na SKLEPANJE O OSNUTKU ZAKONA O ENERGETSKEM GOSPODARSTVU. Vsa gradiva ste prejeli po pošti. Osnutek stališč je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose in nanj ni imel pripomb. Pri delu medzborovske skupine delegatov, ki je pripravljala sklep dokumenta za sklepanje na zborih, je sodeloval samo Janko Golež, ostali člani te skupine se dela skupine niso udeležili. Tovariš Golež se je opravičil za sejo, ker je na seji Zbora združenega dela. Predstavniki Izvršnega sveta na seji je tovariš Alojz Saviozzi, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko. Želiš besedo? Ne.

Razpravo o osnutku zakona smo opravili na seji 16. marca, zato odpiram razpravo o osnutku stališč zbora.

Želi kdo razpravljati o osnutku stališč zbora? Ne želi. Potem predlagam, da preidemo na glasovanje. Predlagam, da ta osnutek preoblikujemo v predlog in ta predlog tudi dajem na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi so za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč k osnutku zakona o energetskem gospodarstvu soglasno sprejel. Sprejeta stališča bomo posredovali Zboru združenega dela in Zboru občin.

Tako smo prišli do 7. TOČKE DNEVNEGA REDA, to je na OBRAVNAVO ZAHTEV ZA IZVEDBO REFERENDUMA O USTAVNIH AMANDMAJIH. Skupščina SR Slovenije je prejela naslednje zahteve za izvedbo referendumov o ustavnih amandmajih: Vladimirja Rabzelja iz Ljubljane, Inštituta za sociologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, Slovenskega sociološkega društva v Ljubljani in Društva slovenskih pisateljev iz Ljubljane. Zahteve za izvedbo referendumov o ustavnih amandmajih je obravnavala Komisija za ustavna vprašanja, poleg tega, pa sta mnenje komisije in pobude obravnavala še Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora in Zakonodajno-pravna komisija. Predstavniki ustavne komisije na seji je tovariš Miran Potrč. Predstavniki Izvršnega sveta je tovariš

Lojze Janko. Želi kdo od poročevalcev delovnih teles besedo? Ne želi. Pričenjam razpravo o tej točki dnevnega reda. V uvodu tovariša predsednika na današnjem skupnem zasedanju ste tudi slišali, kakšen je predlog ustavne komisije za sklepanje v zvezi s to točko. Tovariš Danijel Božič.

DANIJEL BOŽIČ: Nisem posebej natančno mogel proučiti vsega, sem pa skušal vestno spremljati uvodno besedo tovariša Potrča, potem pa še malo prekontrolirati, če sem prav razumel vse stvari. Poročilo naj bi predstavljalo predvsem pravne možnosti za razpis referendumoma. Mislim, da je to delo zelo precizno in dodatno opravljeno in zelo dobrodošlo, da imamo jasno tolmačenje vsega skupaj, tako da lahko gremo pred javnost s čistim odgovorom in tudi z odgovorom, ki ga pričakujejo, torej da je pravna in ustavna podlaga za izvedbo takega referendumoma. Na 4. strani pa se začne tisti drugi del pravnega tolmačenja, seveda ki je bistveno manj praven kot prvi del.

Tu gre za politično oceno in strategijo pristopanja k referendumu oziroma odločanju. Torej tu ne gre več za pravno tolmačenje, temveč za tisti del, kjer se je treba zavestno in s polno odgovornostjo opredeliti in tudi povedati ljudem, kaj smo se odločili v njihovem imenu. Videl sem par tisoč podpisov, razen teh, ki so bili sicer naslovljeni na Skupščino SR Slovenije. Resne razprave vodimo tudi v naši organizaciji, zaključili bomo 16., oziroma 17., s posvetom in izredno sejo konference in tam bomo morali povedati, kako smo se obnašali, na kakšen način smo se obrnili k vsem tem pobudam in kakšen odgovor jim ponujamo. Menim, da so tu nekatere stvari, o katerih bi bilo treba vsaj diskutirati ali se nekoliko opredeliti do njih ali pa jih tudi preformulirati. Gre namreč za naslednje zadeve.

V stavku na 4. strani pravi: "sporočila bi svoje stališče, da bo o pobudah na razpis referendumoma odločalo, ko bo znan predlog sprememb Ustave SFRJ." Do tu je vse v redu. Velja pa razmisliti tisti del, ko poročilo pravi: "S tako določitvijo slovenska Skupščina ne bi le opredelila svojega stališča, da se bo odločila o razpisu referendumoma na podlagi vsebinskih vprašanj, temveč bi s tem opozorila tudi jugoslovansko javnost, da je od vsebine in usklajenosti predloga sprememb zvezne ustave odvisno, ali bo Skupščina SR Slovenije o predlogu sprememb ustave SFRJ razpisala referendum ali ne".

Mislim, da je tu treba stvar malo drugače postaviti. Pobuda je prišla od ljudi in ni prišla ne vem zaradi česa, zaradi izsiljevanja federacije, temveč je prišla zato, ker menijo ljudje za potrebno, je treba o tem diskutirati ne samo v krajevni skupnosti in tovarni, kjer se jih dobi po 20 ali 30 in malo diskutirajo, temveč da je verjetno treba imeti malo širše pravice vpogleda v to in soodločati. Torej ljudje hočejo ali potrebujejo tisto, za kar so se opredelili tudi v razpravah o volitvah, da ko gre za ključna vprašanja, tudi sami o tem nekaj povedo. Biti morda, tako kot je dejansko, nad Skupščino in ji tudi povedati, da niso povsem prepričani, da je Skupščina tisti organ, ki bo zadostil vsem zahtevam teh ljudi, ki jih predstavljajo, s tem da bi bilo utopično pričakovati, da bodo ljudje vedeli natančno in pravilno se odločati, če bi šli v referendum slabo pripravljeni.

Gre za izhodišče, ali je tu postavljeno pravo izhodišče, ali lahko postavimo referendum kot grožnjo federaciji. Mislim, da je to treba izključiti. To je prva stvar. Gre za odnos med ljudstvom in to Skupščino, Slovenijo, gre za Slovenijo. To je prva stvar. Ne vem če sem bil dovolj jasen. Ne pogojevati, kaj bo prišlo iz Beograda, temveč pogojujmo sami do sebe. Jaz sem član te ustavne komisije, imenovala me je ta Skupščina, sem član te Skupščine in sem hkrati tudi del tega ljudstva ali delovnih ljudi in občanov Slovenije in Jugoslavije.

Torej gre za naše relacije, ne pa do federacije v tem vprašanju. Gre za odgovornost ustavne komisije Slovenije, kaj dela ves ta čas in zato kaj dela ta slovenska Skupščina ves ta čas in vprašanje ali je potrebno dati ljudem možnost, da tudi sami pomagajo tej Skupščini ali pa jo "odžagajo". Varianti sta dve, pomagajo ji ko bo dan predlog in ponudimo ljudem, da se o njem opredelijo in s tem pomagajo tej Skupščini v njeni suverenosti, če pa naredimo tako, kot je tukaj predlagano, da Skupščina ugotovi ali je to to in potem damo ljudstvu v odločanje, lahko potem odleti Skupščina namesto tistih, ki bi morali. Zato to ni več pravno tolmačenje, temveč gre za globoko politično vprašanje. Nadalje v poročilu piše: "To bi v jugoslovanski javnosti vsekakor utrdilo spoznanje, da v Sloveniji ne želimo ničesar enostransko prejudicirati, temveč želimo le prispevati k odgovornemu in demokratičnemu vzdušju pri pripravljanju predlogov ustavnih sprememb". Mislim, da taka trditve ne drži na osnovi prejšnje trditve, temveč je to pritisk na tiste, ki oblikujejo ustavne amandmaje, se pravi ustavno komisijo in Skupščino SFRJ, da oblikujejo tak predlog, sicer bomo mi razpisali referendum. Ta delček tu notri mislim, da bi veljali premisliti, pa morda poiskati še kakšno utemeljitev in dejansko odgovoriti na vprašanje ali se nagibamo k temu, da gremo na referendum in ta Skupščina zaupa ljudstvu, ali se ta Skupščina boji dati ljudstvu v odločanje, da ne bi slučajno ljudstvo naredilo napako in bi potem bila nepopravljiva škoda. V sistemu, kjer se demokracija šele razvija in kjer se šele učimo politične kulture, kjer se šele dejansko politiziramo in šele vključujemo ljudi v vse te procese, je treba pričakovati marsikaj, tudi pretrese in menim, da se mi tega bojimo. Še vedno smo navajeni gledati na ljudi s socialističnega vidika in jih podcenjujemo, ločimo ga na ljudstvi, ki ga je treba podučevati, kjer je treba biti na tribune in mu povedati, kaj je prav in kaj ni prav. To funkcijo najbolje opravlja partija in DPO in ta princip instruktaže se počasi umika, zato se mi zdi, da so sedaj ljudje, tudi z zadnjimi volitvami v Skupščino oziroma v Predsedstvo SRS pokazali, da so vedno bolj zreli in vedno bolj zainteresirani, kljub temu, da je kriza vse hujša in da lahko računamo na njih.

In še nekaj, tukaj piše: "Če bi bile rešitve drugačne, sprejeta v nasprotju z mnenjem Skupščine SR Slovenije, bomo predlagali razpis referenduma itd." Lahko je to taktična poteza. Če bomo mi čakali do takrat, da bomo mi tukaj ugotovili, da so predlagane stvari, ki niso sprejemljive in da je nekdo pohodil slovensko Skupščino ali bomo sedaj ljudstvo poklicali na pomoč, da nas zaščiti, je to taktično lahko toliko igra, ker se lahko zelo na hitro izračuna, da takrat ne bo časa za razpis

referenduma. Zato bi veljalo v bližnji prihodnosti še enkrat prediskutirati to zadevo in se opredeliti, potem smo res pred vprašanjem da ali ne. Ker če rečeš da in ne daš možnosti, da bi se ta da zgodil, potem je to manipulacija, ne pa možnost oziroma proučiti je treba ali je to izvedljivo, na kakšen način in potem tudi dati konkretne odgovore. Verjetno bi veljalo zraven predložiti tudi stroškovnik za izvedbo referenduma. To namreč ni zanemarljiva postavka.

Gre za vprašanje zaupanja te Skupščine do ljudstva in obratno in zato menim, da bi tukaj morali nekatere formulacije vreči ven in postaviti nove ali pa jih samo izpustiti in ljudem pojasniti, kakšne so možnosti, brez enih kalkulacij z izvedbo pa bi se v bližnji prihodnosti o tem odločili, če danes ne bo časa. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Besedo ima Franc Hribar.

FRANC HRIBAR: Tovarišice in tovariši! Tudi naša delegacija podpira predlog, ki je bil dan na skupnem zasedanju vseh zborov in sprejema informacije, ker se moramo, da ne bi bilo dobro, da mi danes tako ali drugače odločimo, da bo referendum ali da referenduma ne bo.

Prvič, gre za to, da je tukaj še vrsta nerazčiščenih stvari, nejasnih, neuskkljenih, tudi pri nas doma. 24. maja je skupna seja socialistične zveze in sindikatov, na kateri se bomo opredelili do nekaterih temeljnih vprašanj, ki so bila sedaj izpostavljena v javni razpravi in morda bi takrat kazalo to odpreti. Danes pa sprejmemo to, kar je bilo rečeno na skupnem zasedanju, kot skupno informacijo in nekatera pojasnila za naše razmišljanje. Zdi se mi, da je bilo v organih družbenopolitičnih skupnosti to vprašanje, vsaj za nas lahko rečem, premalo razčiščeno, da bi se lahko danes izjasnili ali referendum da ali ne. Ko smo govorili o referendumu pa se je postavilo sledeče vprašanje: ali mi lahko kot slovenski narod in sicer Slovenci imamo referendum o določenih vprašanjih ustave, istočasno pa na nek način onemogočimo, da federacija naredi referendum za sprejem novega paketa ustavnih amandmajev. To so dileme, o katerih je treba resno diskutirati in o njih razmisliti in šele na osnovi tega se odločiti, kaj storiti in kako storiti, da bi izrazili ta hotenja, vse pa jaz osebno jemljem z rezervo. Podpisi so se namreč na nek čuden način zbirali, zlasti po nekaterih organizacijah združenega dela. Ko smo mi to preverjali, ko so delavci podpisovali, smo jih vprašali, kaj podpisujejo, pa so rekli, da za nek referendum. Hočem reči, da je stvar bila v organizacijskem smislu premalo dorečena in tiste pobude, ki smo jih dobili do sedaj, ne vem, če so dovolj kvalificirane, da bi se morali na osnovi tega mi odločiti. To je moje razmišljanje in reči moram, da če bi danes prišlo do tega, da bi se odločili za kakršnokoli glasovanje o tem, ali referendum da ali ne, ne bi glasovali niti za eno niti za drugo. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Mislim, da bi bilo dobro, da pojasnim o čem mi danes razpravljamo. Mi razpravljamo o tem,

da je mogoče uporabiti institut referendumu v postopku oblikovanja odnosa Skupščine SRS do amandmajev k ustavi SFRJ. Drugi predlog je, da bi se skupščina odločila o razpisu takega referendumu takrat, ko bi bil znan predlog amandmajev. Vse drugo, kaj naj bo predmet referendumu. V kakšni obliki ali vse ali samo tisto, kar je sporno ali naj bo to zaradi tega cilja, ki ga je predsednik opredelil v uvodu ali zaradi časa drugega, to je drugo vprašanje. On ga je opredelil tako, kot smo videli ta cilj na ustavni komisiji, ali pa so tu še neki drugi cilji, to je stvar nadaljnje razprave in politične razprave, zlasti tudi v socialistični zvezi. Dobro bi bilo, da danes sprejmemo sklep o tem, zaradi tega, ker javnost od nas nekaj terja, da povemo, kdaj se bomo do tega opredelili in ne le zaradi štirih pobud: namreč obstajajo tudi druge, ki niso bile formalno predloženo Skupščini. Zakaj bi bil referendum, pa so različne interpretacije: sami ste slišali. Eno je dal Danijel Božič, drugo je dal tovariš Potrč, tovariš Kučan je na konferenci ZK dal tudi svojo interpretacijo, v kakšnem smislu vidi referendum, predvsem v podporo skupščinske odločitve itd. Teh interpretacij in ocen je veliko in so različne.

Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Soršak.

SLAVKO SORŠAK: Tovarišice in tovariši delegati! O političnem referendumu v Sloveniji sedaj že nekaj časa govorimo, tudi Centralni komite ZK Slovenije je pred meseci obravnaval problem referendumu in s tem v zvezi tudi političnega referendumu in se je opredelil pozitivno do te politične institucije, ki do sedaj v praksi pri nas ni bila veliko uporabljena, odnosno sploh ni bila uporabljena.

Najbolj konkretna pobuda okrog tovrstnega referendumu se sedaj pojavlja v zvezi z jugoslovansko spremembo ustave. V tem trenutku je zahteva po referendumu kar močno prisotna in se bojim, da se ji bomo težko v celoti odrekli. Gre za zahteve posameznikov, ki smo jih videli v tem dopisu odnosno gradivih za današnjo sejo. Gre za zbiranje podpisov, gre za zahteve nekaterih institucij, ki so prav tako dane in na koncu je tudi konferenca Zveze komunistov Slovenije opredelila svoj pozitivni odnos do morebitnega referendumu v zvezi z ustavnimi spremembami.

Večji del teh pobud izhaja iz večje politične osveščenosti ljudi in zavzemanje za to, ker gre za vprašanja, ki so povezana s problemom narodnostne in politične suverenosti in je to zagotovo, da želijo ljudje biti pri tem bolj neposredno prisotni, ne samo na delegatski način. Ob tem se mi zdi, da ne gre prezreti tudi drugih namer. Te pobude včasih izražajo tudi dvom v delegatsko Skupščino, da bo odklonila oziroma odbrnila vitalne interese slovenskega naroda in uspela zadržati dosedanja obseg suverenih pravic naše republike. Mi kot Skupščina ne bomo mogli prezreti zahtev po referendumu, toda prav tako ne bomo mogli pristati na takšno obliko političnega referendumu, ki bi zmanjšal legitimiteto te skupščine. Podpiram in zagovarjam stališče ustavne komisije, katere član sem, da se o referendumu odločimo po zaključku javne razprave. Zato se mi zdi pomembnih nekaj razlogov:

Prvič, zaenkrat še ni jasno, kako bomo v Zvezni skupščini sprejemali amandmaje, ali jih bomo sprejemali kot posamezne amandmaje ali kot paket. Od tega je v veliki meri odvisna tudi oblika referendumov, če bi se zanj odločili. Tudi naša javna razprava še ni dovolj sistematizirana in še ne povsem končana. Predpostavljati je, da bo po javni razpravi najbrž izvršena grupacija amandmajev; prvič tisti, ki niso sporni in ki jih bomo v celoti lahko sprejeli, drugič amandmaje, ki bi jih sicer podpirali in so v velikem delu sprejemljivi, sporni pa v majhnih delih, tretja vrsta amandmajev, ki so sporni, pa vendar bi se dalo na njih še iskati kompromis odnosno usklajevanje v federaciji in četrtič amandmaji, ki so nesprejemljivi in jih v celoti ne bo mogoče sprejeti, ker smo se tako odločili že tedaj, ko smo se opredelili za javno razpravo in spremembo ustave SFRJ.

Torej takega pregleda javne razprave zaenkrat še nimamo. Zato tudi ne vemo, kaj od mnenj in stališč iz javne razprave, torej tudi naših, bo Ustavna komisija SFRJ upoštevala oziroma, kje bo mogoče najti ustrezne kompromise. Ne moremo se postaviti a priori na stališče, da se nismo pripravljani pogovarjati in usklajevati o nekaterih vprašanjih. To je končno temeljni princip našega sistema in tudi temeljni princip vsake demokracije.

Vse to so po mojem razlogi, da bi podprli predlog, ki ga je dala ustavna komisija. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Želi še kdo razpravljati? Prebrala vam bom sklep. "Skupščina SR Slovenije meni, da je v postopku sprememb ustave možno uporabiti institut referendumov v skladu s 337. členom ustave SRS. O razpisu referendumov v postopku spreminjanja ustave SFRJ bo Skupščina SRS odločala ob razpravi o predlogu sprememb ustave SFRJ." Želi kdo razpravljati o tem sklepu? Tovariš Božič.

DANIJEL BOŽIČ: Predlagam, da se samo besedo "možno" zamenjam z besedo "lahko".

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Lahko, samo ne vidim nobene potrebe, mislim, da ni nobene razlike. Ta institut je mogoče uporabiti. Izraz bolj ustreza tistemu, kar je bil cilj. Namreč, proučevali smo, ali je mogoče v postopku sprememb ustave SFRJ, ki je izrecno določen, za to, da pride Skupščina SRS do svoje odločitve uporabiti referendum in ugotovili smo, da je mogoče. Lahko ali težko. To bomo potem videli, če je lahko ali težko. Možno je.

Predlagam, da o tem glasujemo v sklepu. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi so za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel sklep k zahtevam za izvedbo referendumov o ustavnih amandmajih.

Prehajam na 8. TOČKO DNEVNEGA REDA, to je OBRAVNAVA ŠTIRIH ZAKONOV, KI SE USKLAJUJEJO Z ZAKONOM O ZDRUŽENEM DELU. Gre za PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O DELOVNIH RAZMERNOSTI S PREDLOGOM ZAKONA; PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O

SPREMENBAH ZAKONA O REFERENDUMU IN O DRUGIH OBLIKAH OSEBNEGA IZJAVLJANJA, S PREDLOGOM ZAKONA; PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMENBI ZAKONA O VOLITVAH IN O ODPOKLICU ORGANOV UPRAVLJANJA IN O IMENOVANJU POSLOVODNIH ORGANOV V OZD, S PREDLOGOM ZAKONA IN PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SISTEMU DRŽAVNE UPRAVE IN O IZVRŠNEM SVETU SKUPŠČINE SRS, TER O REPUBLIŠKIH UPRAVNIH ORGANIH, S PREDLOGOM ZAKONA. Vse zakone je predložil Izvršni svet; že prej smo se odločili, da jih sprejemamo po skrajšanem postopku. Družbenopolitični zbor sprejema stališča k temu zakonom.

Danes smo vam na klop - zaradi tega, ker so bili predloženi še amandmaji Izvršnega sveta, predložili dopolnjen osnutek stališč. Dopolnjuje se v tem smislu, da se podpira te amandmaje, ki so in z Jugoslovanskim programom za preprečevanje izseljevanja Črnogorcev in Srbov s Kosovega.

Zakonodajno-pravna komisija je dala svoja poročila, prejeli ste jih. Obravnavala je te amandmaje. V poročilu, ki se nanaša na zakon o delovnih razmerjih, opozarja na tehnično pripravo tega amandmaja. Pri drugem dodatnem poročilu k zakonu o sistemu državne uprave in Izvršnem svetu, pa je tudi dan odnos komisije do amandmaja, ki je povezan z možnostjo zaposlitve delavcev pravosodnih organov iz naše republike v drugih republikah oziroma avtonomni pokrajini Kosovo. Komisija meni, da naj delegati sprejememo zakon s tem amandmajem. Predstavnik Izvršnega sveta sta Miran Kalčič in tovariš Janez Zajc. Želi mogoče kdo besedo? (Ne želi.)

Želijo besedo mogoče poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Potem odpiram razpravo, predvsem tudi o tem dopolnjenem osnutku stališč. Ni razprave.

Dajem na glasovanje predlog stališč.

Stališča so oblikovana k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih s predlogom zakona, k predlogu za izdajo zakona o spremembah zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, s predlogom zakona; k predlogu za izdajo zakona o spremembah zakona o volitvah in odpoklic organov upravljanja in o imenovanju poslovodnih organov v OZD, s predlogom zakona in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu Skupščine SRS ter o republiških upravnih organih s predlogom zakona.

Kdor je za sprejem teh stališč, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam da je zbor soglasno sprejel predlog stališč. Stališča bomo posredovali Zboru združenega dela in Zboru občin ter predlagatelju.

Zdaj smo pri točki **POBUDE PREDLOGI IN VPRAŠANJA DELEGATOV OZIROMA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ**. Dobili ste odgovor na delegatsko vprašanje oziroma pobudo tovariša Pavčka. Tovariša Pavčka ni in se do pobude ne more opredeliti. S tovarišem Pavčkom se bom dogovorila, kako ravnati s to pobudo. Menim pa, da bi bilo najbolj smotrno, da jo povežemo z obravnavo

problematike manj razvitih. Ostalo vprašanje in pobude so v postopku. Posebej bi vas obvestila, da smo dobili mnenje in pojasnila Izvršnega sveta do pobud problematske konference Zveze socialistične mladine. S pošto bomo ta mnenja in stališča, ki so dolga 23 strani, poslali vsem delegatom in se dogovorili o načinu nadaljnje obravnave. Posebej bi prosila, da se po tem skupaj pogovorimo z vodstvom ZSM in s predsedniki ustreznih delovnih teles, kako obravnavati posamezna vprašanja.

Glede problematike Agrokomerca sem vam že povedala, glede TGA Kidričevo sem obveščena, da bo Izvršni svet prihodnji teden dal v postopek odgovor na zahtevo, da se pripravi celovito gradivo o tej investiciji, tako da računamo da bi se potem lahko opravila razprava tudi v našem Odboru za družbenoekonomske odnose in za družbenopolitični sistem. O vprašanju o čemer lahko Skupščina razpravlja, kaj pa ne, oziroma o čem lahko sprejema dokončne odločitve je že razpravljala Zakonodajno-pravna komisija, tako da bi lahko razpravo končali 25. maja.

Sprašujem vas, če ima danes kdo kakšno delegatsko vprašanje, pobudo ali predlog. (Ne.) Hvala lepa.
Zaključujem 9. točko.

Prehajam na 10. TOČKO DNEVNEGA REDA, to je VOLITVE IN IMENOVANJA. Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SRS je predložila Zboru v obravnavo pet predlogov odlokov.

Po prvem predlogu odloka se določa namestnika guvernerja Narodne banke Slovenije, in sicer naj bi se določil za namestnika guvernerja Narodne banke Slovenije Mitja Gaspari, sedanji viceguverner Narodne banke Slovenije za informacijski sistem. Želi o tem predlogu odloka kdo razpravljati? (Ne želi.)

Potem dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala.

Ugotavlja, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o določitvi namestnika guvernerja Narodne banke Slovenije.

Po drugem predlogu odloka se za viceguvernerja Narodne banke Slovenije imenuje Andrej Rant, sedanji direktor analitično-raziskovalnega centra Narodne banke Slovenije. Želi kdo o tem predlogu odloka razpravljati? (Ne.) Če ne želi, potem dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije soglasno sprejel.

Tretji odlok se nanaša na namestnika predsednika Republiškega komiteja za zakonodajo. Za tega namestnika se imenuje Miha Martelanc. Želi o tem predlogu kdo razpravljati? Če ne želi nihče razpravljati, potem dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor predlog odloka o imenovanju namestnika predsednika Republiškega komiteja za zakonodajo soglasno sprejel.

Četrlič. Po tem odloku se za javnega tožilca Višjega javnega tožilstva v Ljubljani imenuje Pavel Dolenc, do sedaj glavni zvezi tržni inšpektor. Želi kdo o tem predlogu odloka razpravljati? Dajem predlog tega odloka na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o imenovanju javnega tožilca v Višjem javnem tožilstvu v Ljubljani soglasno sprejel.

Petič je predlog odloka, po katerem se za sodnico Višjega sodišča v Celju izvoli Tatjana Jenčič. Želi o tem predlogu odloka kdo razpravljati? (Ne želi.) Potem predlagam, da o tem odloku glasujemo.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o izvolitvi sodnice Višjega sodišča v Celju soglasno sprejel.

Tako so nam sedaj ostala odprta sklepanja k 1. in 2. točki. Obvestili vas moram, da nam je ostalo odprto tudi sklepanje k 3. točki, to je glede mnenja k poročilu Zveznega izvršnega sveta.

Odločitev v zborih glede mnenja k poročilu Zveznega izvršnega sveta so naslednje: V Zboru občin so sprejeli mnenje v enakem besedilu kot naš zbor, to se pravi črtali so ta drugi odstavek in sprejeli besedilo, ki smo ga tudi sprejeli mi v Zboru združenega dela. Odločitev je drugačna. Niso sprejeli prvega odstavka 4. točke, okoli katerega smo tudi mi imeli manjše nesporazume. Ostalo pa je sprejel tako kot mi.

(Seja je bila prekinjena ob 15.50 ur in se je nadaljevala ob 16.55 uri.)

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Nadaljujemo s 1. in 2. TOČKO DNEVNEGA REDA, in sicer najprej s POROČILOM GLEDE DOPOLNITEV MNENJA K POROČILU O POGAJANJU Z MISIJO MEDNARODNEGA DENARNEGA SKLADA IN O USKLAJEVANJU EKONOMSKE POLITIKE PO ENOLETNEM STAND-BY ARANŽMAJU S PRILOGO (STROGO ZAUPNO), PREDLOGA UKREPOV ZA URESNIČEVANJE EKONOMSKE POLITIKE V LETU 1988 PO 15. MAJU TER GLEDE DOPOLNITVE SKLEPA K OSNUTKU SPREMEMB IN DOPOLNITEV RESOLUCIJE O POLITIKI URESNIČEVANJA DRUŽBENEGA PLANA JUGOSLAVIJE ZA OBDOBJE 1986-1990 V LETU 1988. Sklepali bomo posebej, prosila bi pa tovariša Kneza, da nam dve dopolnitvi skupaj predstavi.

JOŽE KNEZ: Mnenje k poročilu o pogajanjih z misijo Mednarodnega denarnega sklada in usklajevanjem programa ekonomske politike po enoletnem stand-by aranžmanu s prilogami.

V 6. vrsti 3. točke mnenj se za besedo "nedorečenih" postavi vejica in doda naslednje besedilo: "zlasti za oživljanje proizvodnje in socialne politike".

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Se pravi, to je predlog za dopolnitev mnenja.

JOŽE KNEZ: S tem v zvezi smo predlagali, da bi sprejeli scenarijski sklep, s katerim bi naročili delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Jugoslavije, da zastavi vprašanje Zveznemu izvršnemu svetu o tem, da v pogajanjih z MDS tekoče obvešča delegatsko skupščino.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: To sta ta dva predloga, prosim pa tovariš Knez še predlog k sklepu k resoluciji.

JOŽE KNEZ: Potem je sklep k osnutku sprememb in dopolnitev resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za 1988 leto. Na 4. strani predloga sklepa naj se za predzadnjim stavkom zadnjega odstavka doda naslednji stavek: "Zvezni proračun naj se omejuje enako kot ostale oblike splošne in skupne porabe".

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Slišali ste dopolnitve in predlog ter predlog, da sprejemamo še dodatni scenarijski sklep. Ima kdo kakšno pripombo na to, kar je predlagano?

Dajem na glasovanje predlog mnenja k poročilu o pogajanjih z Mednarodnim denarnim skladom in usklajevanju programa ekonomske politike ob enoletnem stand-by aranžmaju s prilogo Ekonomski cilji, ki jih je potrebno uresničiti v zvezi s predvidenim stand-by aranžmajem z Mednarodnim denarnim skladom.

Kdor je za to mnenje skupaj z dopolnitvami, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo mnenje k temu poročilu soglasno sprejeli.

Dajem v razpravo še predlog za dopolnitev sklepa k resoluciji. Ne želi nihče razpravljati o tem? Ne. Potem predlagam, da o predloženem sklepu skupaj z dopolnitvijo, ki se nanaša na četrto stran sklepa glasujemo.

Kdor je za naj prosim glasuje!

VIKTORIJA POTOČNIK: Ali lahko samo nekaj vprašam? Jaz sem dala mnenje. Nimam materiala, ampak nisem mogla slediti. Jaz sem pri 4. točki dala predlog, da splošne pripombe naj delegati uveljavljajo, konkretne pa uveljavijo. In potem je bilo v zaključku rečeno tako, da naj se to da delovni skupini, ki bo proučila, kateri so tisti elementi, na katerih se naj določi, kaj naj uveljavljajo.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Prosim tovariš Knez, če pojasniš to.

JOŽE KNEZ: Skupina je ocenila, da se srečujemo z zelo komplicirano situacijo in da to komplicirano situacijo ne bi še bolj zaostrovali za kakšno pogajanje. Tu gre za vprašanje zaupnice, kar bo šlo po celi Jugoslaviji, po drugi plati pa se gre za stand-by aranžma katerega hočemo uresničiti in če tu noter

vnesemo še kakšne dopolnilne komplikacije bi imela delegacija izredne težave s temi zahtevami. Zato je delegacija svetovala, da naj ne postavljamo zadev in smo potem na skupinah tako sprejeli. Dogovorjeno pa je z delegacijo, da bo delegacija ocenila, da po potrebi poroča, če bi to bilo potrebno ter da se zahteva ponovno razpravo v Skupščini.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Še kakšno vprašanje? Ali lahko dam predloženi sklep skupaj z dopolnitvijo na glasovanje.

Kdor je za ta sklep z dopolnitvijo, naj prosim glasuje! (28 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Predlagam, da odločimo še o posebnem sklepu, ki nam ga predlaga skupina, ki je usklajevala. "Skupščina naroča delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da postavi Zveznemu izvršnemu svetu o tem, da o pogajanjih z Mednarodnim denarnim skladom tekoče obvešča delegatsko skupščino."

Dovolite, da to popravimo: "da zahteva od Zveznega izvršnega sveta, da o pogajanjih z vladami in upnicami in komercialnimi bankami tekoče obvešča delegatsko skupščino". Ali se strinjamo, da tako dopolnjen sklep sprejmemo? (Da.) Potem predlagam, da o tem sklepu glasujemo.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Niče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno prejel ta sklep.

Prosim tovariš Knez, da poročáš glede usklajevanja mnenja, k poročilu Zveznega izvršnega sveta.

JOŽE KNEZ: Skupina predlaga zborom, da se 4. točka mnenja v celoti glasi: "Skupščina SR Slovenije negativno ocenjuje predloženo poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta. Drugi odstavek. Skupščina SR Slovenije je prepričana, da bodo delegati zborov Skupščine SFRJ ob obravnavi poročila Zveznega izvršnega sveta ocenili vsa navedena vprašanja. Glede na mnenje delegatov je normalno, da Zvezni izvršni svet sam postavi vprašanje ali za uresničevanje ekonomske politike potrebuje jasno izraženo zaupanje za glasovanje na zborih.

V primeru da Zvezni izvršni svet sam ne postavi vprašanja zaupnice, naj delegacija postavi vprašanje zaupnice Zveznemu izvršnemu svetu. Takšen sklep je sestavljen iz 3. delov. Prvi pomeni, da negativno ocenjujemo predloženo poročilo, drugi apelira, naj se Zvezni izvršni svet sam izjasni in tretji pomeni, da če tega ne stori, zahtevamo glasovanje o nezaupnici.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: To je sedaj usklajen predlog med vsemi tremi zbori. Želi o predlogu kdo razpravljati? (Ne želi.). Predlagam da o tej novi 4. točki glasujemo. Na glasovanje dajem besedilo 4. točke mnenja k poročilu Zveznega izvršnega sveta, tako kot ga je prebral tovariš Knez.

Kdor je za tako 4. točko, naj prosim glasuje! (28 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Dajem celotno mnenje na glasovanje. Se pravi mnenje v točki 1, 2, 3, in 4.

Prosim da ponovno glasujete. (29 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno prejeli mnenje k poročilu Zveznega izvršnega sveta. Prosim vas za minuto potrpljenja, da ugotovim, kako je z odločanjem o teh vprašanjih v ostalih dveh zborih.

O končnih odločitvah smo usklajeni z Zborom združenega dela in z Zborom občin in se vam zahvaljujem za udeležbo; 25. maja je naslednja seja.

Seja je bila končana ob 17.10 uri.

Sejni zapisi

27. maja - 25. maj 1983

**DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR SKUPŠČINE
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE**

DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR
SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

(27. seja - 25. maj 1988)

Sejni zapisi

27. seja - 25. maj 1988

1. Občudovanje prisotnosti delegatov	1
2. Delovni red dnevnega reda	1
GOVORNICI:	
11. Točka dnevnega reda	4
12. Točka dnevnega reda	4
GOVORNICI:	
Dušan Kovač	5
Erjavec Peter	7
Franc Juvan	8
Erjavec Peter	8
13. Točka dnevnega reda	8
GOVORNICI:	
14. Točka dnevnega reda	8
15. Točka dnevnega reda	11
16. Točka dnevnega reda	13
17. Točka dnevnega reda	14
18. Točka dnevnega reda	15
19. Točka dnevnega reda	16
20. Točka dnevnega reda	16
GOVORNICI:	
21. Točka dnevnega reda	21
22. Točka dnevnega reda	22
23. Točka dnevnega reda	27
24. Točka dnevnega reda	28

VSEBINA

DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR
SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

(27. seja - 25. maj 1988)

PRED DNEVNIM REDOM:	STRAN
1. Ugotavljanje prisotnosti delegatov	1
2. Določitev dnevnega reda	1
DNEVNI RED:	
1. Odobritev zapisnika 25. in 26. seje zbora (1. točka dnevnega reda)	4
2. Pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih skupnosti (2. točka dnevnega reda)	4
GOVORNIKI:	
Duško Kos	5
Črt Mesarič	7
Franc Jamšek	8
Črt Mesarič	8
3. Poročilo o mednarodnem sodelovanju SR Slovenije z osnutkom ugotovitev, stališč in sklepov o vlogi SR Slovenije pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov v SFRJ (3. točka dnevnega reda)	8
GOVORNIKI:	
Ernest Eöry	9
Geza Bačić	11
Mario Orlando	13
Silvo Komar	14
Marjan Lenarčič	16
Duško Kos	18
Franc Hribar	18
4. Poročilo delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ (4. točka dnevnega reda)	20
GOVORNIKI:	
Tone Pavček	21
Franci Pivec	22
Jože Stegne	22
Janez Bohorič	23

5. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (5. točka dnevnega reda - strogo zaupno) 24

GOVORNIK:

Janez Krevs 24

6. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju in zahteva za izdajo zakona o univerzi oziroma o visokošolski dejavnosti (6. točka dnevnega reda) 26

GOVORNIKI:

Marjan Jelen 26

Gita Vončina 29

Duško Kos 30

Emil Rojc 32

Franci Pivec 34

dr. Janez Peklenik 37

Vika Gorjup 39

Marjan Jelen 41

dr. Janez Peklenik 42

7. Poročilo o izvajanju družbenih dogovorov s področja izobraževanja, katerih podpisniki so organi in organizacije v socialističnih republikah in socialističnih avtonomnih pokrajinah (7. točka dnevnega reda) 42

8. Osnutek dogovora o skupnih temeljih za urejanje uveljavljanja socialnovarstvenih pravic (8. točka dnevnega reda) 43

GOVORNIKI:

Franc Dolenc 43

Željko Cigler 44

Jože Stegne 45

Željko Cigler 46

9. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona z osnutkom zakona (9. točka dnevnega reda) 47

- Informacija o sistemskih možnostih in pogojih za opravljanje samostojnega osebne dela na področju družbenih dejavnosti (10. točka dnevnega reda)

- Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davkih občanov z osnutkom zakona (11. točka dnevnega reda)

GOVORNIKI:

Jože Strle	47
Tone Pengov	49
Željko Cigler	50
Robert Černe	54
Duško Kos	57
Tone Pengov	57
Jože Korinšek	58
Franc Hribar	58
Željko Cigler	59

10. Poročilo o mednarodnem sodelovanju SR Slovenije z osnutkom ugotovitev, stališč in sklepov o vlogi SR Slovenije pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov SFR Jugoslavije (nadaljevanje 3. točke dnevnega reda) 59

GOVORNIKI:

Drago Seliger	60
Mario Orlando	62
Silvo Komar	62
Andrej Škerlevaj	63

11. Predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu Predsedstva SRS (12. točka dnevnega reda) 63
12. Volitve in imenovanja (13. točka dnevnega reda) 63

GOVORNIK:

Mihael Žilavec	64
----------------------	----

13. Seznam govornikov II/1

SEZNAM GOVORNIKOV
DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR
SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

(27. seja - 25. maj 1988)

GOVORNIKI:	STRAN
Bačič Geza	11
Bohorič Janez	23
Cigler Željko	44, 46, 50, 59
Černe Robert	54
Dolenc Franc	43
Eöry Ernest	9
Gorjup Vika	39
Hribar Franc	18, 58
Jamšek Franc	8
Jelen Marjan	26, 41
Krevs Janez	24
Korinšek Jože	58
Kos Duško	5, 18, 30, 57
Komar Silvo	14, 62
Lenarčič Marjan	16
Mesarič Črt	7, 8
Orlando Mario	13, 62
Peklenik dr. Janez	37, 42
Pivec Franci	22, 34
Pengov Tone	49, 57
Pavček Tone	21
Rojc Emil	32
Seliger Drago	60
Stegne Jože	22, 45
Strle Jože	47
Štern Emil	6
Škerlevaj Andrej	63
Vončina Gita	29
Žilavec Mihael	64

DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR
SKUPŠČINA SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

27. seja

(25. maj 1988)

Sejo je vodila Valerija Šerbec, predsednica družbeno-političnega zbora.
Seja se je pričela ob 9.10 uri.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Pričenjam 27. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije. Na seji je trenutno navzočih 28 delegatov. Opravičili pa so se: Zlatko Leskovšek, Slavko Soršak, Ciril Baškovič, Vlado Klemenčič, Miralen Imširovič, Kovše Branko, Ivanka Klopčič, Franc Fašalek in marina Bohinc.

Dnevni red današnje seje sem razširila s točko: osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju, ki je strogo zaupne narave zato, da bi lahko o njem Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ sklepal v predvidenih rokih.

Želi o predlagani razširitvi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Če ne želi nihče razpravljati, potem predlagam, da o razširitvi glasujemo.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagano razširitev soglasno sprejel.

Dnevni red današnje seje razširjam še s točko: predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu Predsedstva Socialistične republike Slovenije.

Izvršni svet predlaga Skupščini SR Slovenije, da se zakon sprejme po hitrem postopku na današnjih sejah zborov, ker je treba takoj podaljšati rok za izvedbo nadomestnih volitev za člana Predsedstva Socialistične republike Slovenije. Od odločitve o podaljšanju roka za izvedbo nadomestnih volitev za člana Predsedstva Socialistične republike Slovenije. Od odločitve o podaljšanju roka je namreč odvisna organizacija volitev in izvedba volilnih opravil. Izvršni svet je predlog zakona oblikoval na podlagi ocen in sklepa Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije, ki ste ga prejeli tudi danes na klop. Ravno tako ste prejeli danes na klop predlog zakona.

Želi o predlagani razširitvi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Če ne želi nihče razpravljati, prosim, da glasujemo.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagano razširitev soglasno sprejel.

Odločiti se moramo še o utemeljenosti hitrega postopka. Predlagatelj je pisno obrazložil razloge zanje. Sprašujem vas,

ali želite posebno obrazložitev v zvezi s hitrim postopkom? (Ne želijo.)

Predlagam, da o hitrem postopku glasujemo.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog, da se obravnava predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu Predsedstva Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije na podlagi drugega odstavka 265. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije predlaga, da se združita prva in druga faza zakonodajnega postopka tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek pri zakonu o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davkih občanov.

Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Če ni pripomb, dajem predlog Izvršnega sveta na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog, da se združita prva in druga faza zakonodajnega postopka pri obravnavi omejenih dveh zakonov soglasno sprejel. Obenem predlagam, da združimo obravnavo predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona z osnutkom zakona z obravnavo informacije o sistemskih možnostih in pogojih za opravljanje samostojnega osebnega dela na področju družbenih dejavnosti. Gre za predhodno obravnavo o možnostih sistemske ureditve tega področja in predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davkih občanov z osnutkom zakona.

Soglašate s takim načinom dela? (Da.)

Glede na to predlagam za današnjo sejo zбора naslednji dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 25. in 26. seje zбора;
2. Pobude, predlogi in vprašanja delegatov oziroma družbenopolitičnih organizacij;
3. Poročilo o mednarodnem sodelovanju SR Slovenije z osnutkom ugotovitev, stališč in sklepov o vlogi SR Slovenije pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov SFRJ;
4. Poročilo delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ;
5. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju, strogo zaupno;
6. a) Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju;
b) Zahteva za izdajo zakona o Univerzi;
7. Poročilo o izvajanju družbenih dogovorov s področja izobraževanja, katerih podpisniki so organi in organizacije v socialističnih republikah in socialističnih avtonomnih pokrajinah;

8. Osnutek dogovora o skupnih temeljih za urejanje uveljavljanja socialno-varstvenih pravic;

9. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona, z osnutkom zakona;

10. Informacija o sistemskih možnostih in pogojih za opravljanje samostojnega osebnega dela na področju družbenih dejavnosti (predhodna obravnava o možnostih sistemske ureditve tega področja);

11. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davkih občanov, z osnutkom zakona;

12. Predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu Predsedstva Socialistične republike Slovenije;

13. Volitve in imenovanja.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne javni se nihče.)

Dajem predlog dnevnega reda na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog dnevnega reda soglasno sprejel.

Prvo obvestilo. Danes ob 9.30 uri bomo imeli skupno zasedanje vseh zborov v veliki dvorani, na katerem bomo poslušali informacijo o poteku zadnje seje Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ v zvezi s poročilom Zveznega izvršnega sveta, ki jo bo podal vodja delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ tovariš Martin Mlinar. Potem bomo poslušali še uvodno besedo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k informaciji o sprejetih in uveljavljenih ukrepih ekonomske politike po 15. maju ter potrebnih aktivnosti v SR Sloveniji, ki jo bo podal podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Janez Bohorič. Ta uvodna beseda izhaja iz našega sklepa na prejšnji seji. Potem bomo poslušali še uvodno besedo k ugotovitvam, stališčem in sklepom o vlogi SR Slovenije pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov SFRJ, ki jo bo podal predsednik Komisije za mednarodne odnose tovariš Andrej Škerlavaj in uvodno besedo k poročilu o mednarodnem sodelovanju SR Slovenije, ki jo bo podala članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje, tovarišica Cvetka Selšek.

Obveščam vas, da ste danes prejeli še naslednja gradiva: k 3. točki dnevnega reda imate dopolnjen osnutek ugotovitev, stališč in sklepov o vlogi SR Slovenije pri oblikovanju uresničevanja zunanje politike in mednarodnih odnosov SFRJ. Tekst je tako označen, da je videti, kaj je črtano in kaj je novo. K 4. točki imate poročilo delegacije h gradivom, ki jih je Zbor republik in pokrajin obravnaval 14. in 15. maja 1988, poleg tega pa so delegati v Zveznem zboru pripravili posebno informacijo o svojem delu na seji Zveznega zbora dne 14. in 15. maja. K 5. točki imate osnutek stališč in mnenje Izvršnega sveta. K 10. točki imate osnutek stališč, potem imate še stališča dveh svetov pri predsedstvu RK SZDL in sicer Sveta za vzgojo in izobraževanje in Sveta za socialno in zdravstveno politiko. K 9. in 10. točki pa imate mnenja in stališča Predsedstva Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, stališča, mnenja in predloge Sveta za

družbenoekonomske odnose pri Predsedstvu RK SZDL ter osnutek stališč zbora k obema aktoma. K 12. točki ste prejeli sklep Predsedstva RK SZDL in predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu Predsedstva SR Slovenije; če bo Zakonodajno-pravna komisija imela pripombe k zakonu, jih bo oblikovala v posebnem poročilu.

Informacijo Izvršnega sveta boste prejeli. Če bi kdo želel kakšna pojasnila v zvezi z uvodno besedo, ki bo dana na skupnem zasedanju, predlagam, da vprašanja zastavijo Izvršnemu svetu po obravnavi poročila delegacije.

Predlagam, da opravimo 1. TOČKO DNEVNEGA REDA - ODOBRITEV ZAPISNIKA 25. IN 26. SEJE ZBORA.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev k osnutkom zapisnikov? (Delegatka iz klopi: Rada bi vedela, koliko je točno število delegatov našega zbora? V zapisniku piše 44...)

V zapisniku je navedeno, koliko delegatov je bilo prisotnih na seji zbora. Vi pa veste, da delegati prihajajo, odhajajo itd. Tisti, ki so opravičeni, so vedno navedeni. Neupravičeno odsotnih ne navajamo v zapisniku. Zbor trenutno šteje 49 delegatov, ker je tovarišici Boženi Ostrovršnik prenehal mandat z imenovanjem na funkcijo namestnika sekretarja za ljudsko obrambo. Po ustavi pa nas je sicer 50.

Imate v zvezi z zapisnikom še kakšno pripombo? (Ne.)

Če ni pripomb, predlagam, da glasujemo o zapisniku 25. in 26. seje zbora.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor zapisnika 25. in 26. seje zbora soglasno sprejel.

Glede na vprašanje tovarišice Jolande bi želela opozoriti naslednje. Kot predsednica zbora sem večkrat opozorila socialistično zvezo in sekretarje družbenopolitičnih organizacij o tem, da smo na naši seji z zbora skoraj ve dno na spodnji meji sklepčnosti. Zato menim, da se morate vsak v svoji organizaciji o tem pogovoriti. Kot predsednica zbora imam možnost, da po poslovniku obvestim Socialistično zvezo o tistih delegatih, ki neupravičeno izostajajo iz seje zbora. Tega se do sedaj nisem poslužila zaradi tega, ker vem, da so nekateri tovariši izredno obremenjeni in imajo vrsto obveznosti. Sami pa veste, da nas včasih ta nizka nesklepčnost ovira pri delu.

Želi še kdo razpravljati? (Ne želi nihče.)

Potem prekinjam sejo zbora, da se lahko udeležimo skupnega zasedanja. Potem pa takoj nadaljujemo.

(Seja je bila prekinjena ob 9.2 uri in se je nadaljevala ob 11. uri.)

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Nadaljujemo z 2. TOČKO DNEVNEGA REDA - POBUDE, PREDLOGI IN VPRAŠANJA DELEGATOV OZIROMA DRUŽBENOPOLITIČNIH SKUPNOSTI.

Predlagam, da danes celotno točko opravimo na začetku seje zaradi tega, ker nimamo delegatskih odgovorov, ki bi jih obravnavali na koncu seje, razen, če bi bilo sedaj postavljeno

kakšno tako vprašanje, na katerega bi bilo mogoče odgovoriti na koncu seje.

Na pobudo Vike Potončik oziroma Predsedstva Republiške konference Zveze socialistične mladine je Izvršni svet dal odgovor 19. maja 1988. Gre za Kidričevo. V skladu s sklepom zbora sem celotno gradivo dodelila v obravnavo Odboru za družbenoekonomske odnose in za družbenopolitični sistem. Odbor za družbenoekonomske odnose bo pobudo obravnaval 2. junija, Odbor za družbenopolitični sistem pa na svoji prvi seji. Tako bomo lahko ta vprašanja obravnavali na seji zbora dne 22. junija. Pobude in predlogi problemske konference ZSMS o kmetijstvu pa so bili posredovani v obravnavo našemu Odboru za družbenoekonomske odnose, da jih obravnava ob poročilu o kmetijstvu, ki je s periodičnim načrtom predvideno za julijsko sejo, skupini delegatov za družbene dejavnosti, da obravnava pobude s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja ob poročilu s tega področja; nadalje naj bi skupina obravnavala tudi predlog s področja zdravstvenega varstva, porodniškega dopusta in šolstva. Komisijo za varstvo človekovih okolja sem prosila, da obravnava vprašanja varovanja kmetijskih zemljišč, vloge in položaj kmetijske zemljiške skupnosti in hidromelioracij v okviru zaključevanja razprave o urejanju prostora. Ustavni komisiji sem poslala v vednost proučitev vprašanja v zvezi s spremembami ustave.

S tovarišem Pavčkom sva se dogovorila, da se opredeli do odgovora na njegovo delegatsko pobudo v zvezi s financiranjem manj razvitih ob obravnavi te problematike, ki je predvidena za 22. in 23. julij. Ostalih odgovorov pa še nismo prejeli.

Želi danes kdo postaviti kakšno vprašanje, pobudo ali predlog? Prosim, besedo ima tovariš Duško Kos.

DUŠKO KOS: Tovarišice in tovariši delegati! Na 42. seji Predsedstva Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije, ki je bila v ponedeljek, 23. maja 1988, smo ob obravnavi obvestila javnosti od Republiškega komiteja za informacije, ki je bilo objavljeno v Delu 21. maja 1998, ocenili, da to obvestilo daje osnove za zahteve, da se dogajanja konec meseca marca v zvezi z ravnanjem nekaterih državnih organov, ob ocenjevanju varnostno-političnih razmer v SR Sloveniji, dodatno razjasnijo. Te zahteve izhajajo tudi iz aktualizacije in konkretizacije zaključkov 37. redne seje Predsedstva Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije, na kateri smo zahtevali, da Republiški sekretariat za notranje zadeve poda Skupščini poročilo o varnostno-političnih razmerah v SR Sloveniji. Z namenom, da Predsedstvo Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije afirmira Skupščino SR Slovenije, kot vrhovnega nosilca oblasti, zahtevamo, da se na prvem zasedanju Skupščine odgovori na naslednja vprašanja:

Republiški sekretariat za notranje zadeve naj odgovori na vprašanje, ali je bilo na sestanku, ki je bil sklican na pobudo Poveljstva ljubljanske armadnega območja marca letos, poleg razprave o oceni varnostno-političnih razmer v SR Sloveniji, govora tudi o konkretnih ukrepih in če je bilo govora, kakšni so bili predlagani ukrepi. V obvestilu javnosti Republiškega komiteja za informiranje je pojasnjeno ravnanje Predsedstvo

Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Zahtevamo tudi pojasnilo o ravnanju Predsedstva Socialistične republike Slovenije in dajemo pobudo, da delegati v Zvezni skupščini zahtevajo informacijo o delovanju organov, ki so pristojni za oblikovanje ocen in sprejem ukrepov v zvezi z vprašanjem varnostno-političnih razmer.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Kos. Sprašujem, ali se želi, da bi se celotna varnostno-politična ocena obravnavala v Skupščini, ali se da samo odgovore na vprašanja. Prosim, če si lahko natančnejši. (Kos: Samo odgovore.) Dobro. Potem predlagam, da na naslednji seji dobimo odgovore na vprašanje, ki se nanaša na Republiški sekretariat za notranje zadeve ter da predlog posredujemo Predsedstvu Socialistične republike Slovenije, ki bo v skladu z ustavo ocenilo, ali bo Skupščino obvestilo o svojem ravnanju in na kakšen način bo to storilo. Predlagam tudi, da se pobude, ki jo je dal tovariš Kos, odstopi delegatom v Zveznem zboru oziroma ustreznim delegatom v ustreznih odborih zvezne skupščine, da to vprašanje zastavijo. Ali soglašas s takim zaključkom? (Da.)

Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Štern.

EMIL ŠTERN: Imam dve pobudi. Prva se nanaša na željo po celovitejšem in enostavnejšem analiziranju gospodarskega položaja Slovenije v Jugoslaviji in v svetu. V Sloveniji se sicer več strokovnih institucij ukvarja z analiziranjem gospodarskega položaja Slovenije v Jugoslaviji in v svetu ter s problematiko regionalnega razvoja, vključno s problematiko razvoja manj razvitih območij v Sloveniji in Jugoslaviji, vendar se vse s temi vprašanji ukvarjajo precej parcialno. Analize gospodarske razvitosti in razvojnih možnosti Slovenije pa so še premalo odprte v svet in ne nudijo dovolj celovitih primerjav s sosednjimi državami in še zlasti ne z državami, ki se na podobni stopnji gospodarskega razvoja srečujejo tudi s podobnimi razvojnimi problemi, kot se mi. To narekuje vzpostavljanje ustrezne povezave oziroma koordinacije dela teh institucij tako, da bi prišli do rednih in kvalitetnih primerjav, ki bi omogočale realnejšo oceno našega položaja in razvojnih možnosti. Zato je poleg drugih pobud, ki so bile oblikovane v razpravah na pretekli konferenci Zveze komunistov Slovenije, bila dana pobuda, katero je sprejel tudi Centralni komite na svoji zadnji seji, naj bi se vse strokovne institucije v republiki povezale tako, da bodo usklajeno in redno ugotavljale gospodarski položaj Slovenije v Jugoslaviji in v svetu, posebej v primerjavi s sosednjimi državami in državami na podobni stopnji razvoja, kar bo prispevalo k celovitejši analizi naravnosti in vodenja razvojne politike v Sloveniji in v Jugoslaviji in k oblikovanju in sprejemanju ustreznih ukrepov za pospešen razvoj. V tem okviru naj bi omenjene institucije na podlagi spremljanja razvoja manj razvitih območij v Sloveniji in v Jugoslaviji tudi predlagale konkretne ukrepe za zmanjševanje razkoraka v gospodarskem in širšem družbenem razvoju teh območij. Na tej osnovi predlagam, da bi Družbenopolitični zbor sprejel pobudo, da naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi predlog za povezavo omenjenih strokovnih institucij z namenom,

kakršnega sem obrazložil in s tem predlogom seznanil Skupščino SR Slovenije na enem od drugih zasedanj.

Druga pobuda se nanaša na uveljavitev prakse preizkusov novih modelnih rešitev v gospodarskih in družbenih rešitvah v Sloveniji. Hiter tehnično-tehnološki razvoj poraja tudi zahteve po prilagajanju novih rešitev gospodarski in družbeni ureditvi. Dosedanje izkušnje kažejo, da uveljavljanje novih rešitev ni bilo vedno produktivno, saj marsikdaj sicer dobri zamišljeni predlogi niso bili tudi dovolj konkretno mišljeni. Tako se mnoge strokovne nedorečene rešitve nemalokrat sprejete po hitrem postopku, prispevale k še večjemu zaostrojevanju protislovij. Zato smo na že omenjeni konferenci Zveze komunistov Slovenije oblikovali tudi pobudo in jo po trdili tudi na Centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije, naj bi se v Sloveniji uveljavila praksa družbeno kontroliranega preizkušanja novih modelov rešitev, preden določeno spremembo potrdimo kot širšo veljavno obvezo, kar bo prispevalo k temeljitejšemu, vnaprejšnjemu preverjanju celovitosti in ustreznosti predlaganih sprememb in pravočasni zavrnitvi tistih rešitev, ki naj bi vodile k doseganju pričakovanih rezultatov. Z ustreznimi normativnimi rešitvami bi bilo potrebno tako parko širše omogočiti. Sedanji predpisi takšne prakse namreč ne dopuščajo. V prid predhodnega preizkušanja predlaganih rešitev govori tudi spoznanje, da je mogoče, upoštevajoč dosežke družbene znanosti, na osnovi proučevanj primerov, anket, vzorčenja itd. omogočiti oblikovanje ustreznih, tako sistemskih kot tudi drugih rešitev. Zato predlagam, da bi tudi to pobudo proučil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, v sodelovanju z ustreznimi strokovnimi institucijami ter oblikoval svoje predloge in z njimi v čimkrajšem času seznanil delegatsko skupščino.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Prva pobuda se torej nanaša na to, da bi Izvršni svet pripravil predlog za povezovanje institucij z nalogami, ki jih je tovariš Emil opredelil in da bi seznanil s takim predlogom zbere. To bomo posredovali Izvršnemu svetu; enako velja za drugo pobudo glede uvajanja modelnih rešitev oziroma postopnega uvajanja nekaterih rešitev v prakso.

Želi še kdo besedo? Prosim, Črt Mesarič.

ČRT MESARIČ: Na zasedanju Družbenopolitičnega zbora dne 3.2. ob obravnavi resolucije, sem postavil vprašanje, ali imamo v Sloveniji konkretne programe za prenovo oziroma prestrukturiranje slovenskega gospodarstva. Ta pobuda je bila v sklepu tudi našega zbora sprejeta. Glede na to, da takrat nismo postavili roka, postavljam sedaj vprašanje, v kakšni fazi se realizacija te pobude nahaja in če bi bilo možno, da bi opredelili, kdaj bi to zadevo obravnaval. Ob vseh zadevah, ki jih obravnavamo, bi bilo zelo pametno, da bi čimprej vedeli, kje so tisti programi, na katerih slovenska družba, ob določenih pogojih lahko gradi perspektivo za jutri. Če bi predstavnik Izvršnega sveta to lahko obrazložil sedaj, če pa ne, predlagam, da bi poskušali oceniti, ali je možno to ob obravnavi rezultatov gospodarjenja, ki jih bomo v Skupščini obravnaval.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Predlagam, da tovariš Jamšek odgovori, v kakšni fazi priprave je to. Prosim.

FRANC JAMŠEK: Na kratko dve stvari. Prvo, še v zvezi s temi raziskavami in pobudami. V okviru Izvršnega sveta, Zavod za plan na teh stvareh že dela in upam, da bo ta dodatna pobuda samo še en dodaten element, ki bo uspel zagotoviti podporo tem prizadevanjem za prognoziranje potreb informacij, ki jih naša družba potrebuje, predvsem v smislu iskanja strategij razvoja tako v svetu, bližnji okolici in pa tudi v Jugoslaviji.

V zvezi z drugim vprašanjem bi povedal, da je nalogo prevzela Gospodarske zbornica Slovenije, da je naloga zastavljena tako, da so šli v bistvu v osebne ankete, ker je problem anketiranja zelo velik in težak in da so v bistvu že uspeli zaključiti s tem odgovori. Pričakujejo, da bodo obravnavali ta problem oziroma rezultate te raziskave na zasedanju Izvršilnega odbora 21. junija letos. Mislím, da bodo ti podatki lahko obravnavani in z njim se bo dalo razpolagati, ob obravnavah o majski analizi na zasedanjih Skupščine 24. in 25. julija. Toliko zaenkrat.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Tovariš Mesarič, prosim.

ČRT MESARIČ: Mogoče bo to izpadlo "pikolovsko", toda, če prav razumem, potem teh stvari nismo imeli dosedaj zbranih. Ob obravnavi resolucije pa je bilo navedeno, da imamo programe, ki jih pa ne moremo realizirati zaradi tega, ker v Sloveniji ne združujejo denarja. Sedaj postavljam vprašanje, ali smo na podlagi te pobude šele začeli ugotavljati ali v Sloveniji programe imamo in to opravlja Gospodarska zbornica, ali ap mi te programe imamo, pa je bil problem ta, ki je bil takrat izpostavljen, da zaradi nepripravljenosti združevanja sredstev, tega ni bilo moč realizirati.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Predlagam, da si sedaj ne odgovarjata. Počakajmo, da dobimo to oceno, v njej bo verjetno ocenjeno, kako je s procesi prestrukturiranja. Taka naloga je bila dana obema nosilcema. To gradivo bi morali dobiti do obravnave na seji 20. julija. Razpravo pa lahko upošteva Odbor za družbenoekonomske odnose pri ocenjevanju prejšnjih analiz. Ta zahteva tovariša Mesariča je bila uvrščena v program dela Skupščine.

Ima še kdo kakšno vprašanje, pobudo ali predlog? (Ne javni se nihče.)

Če nima nihče, potem zaključujem 2. točko dnevnega reda.

Prehajamo na 3. TOČKO DNEVNEGA REDA - POROČILO O MEDNARODNEM SODELOVANJU SR SLOVENIJE Z OSNUTKOM UGOTOVITEV, STALIŠČ IN SKLEPOV O VLOGI SR SLOVENIJE PRI OBLIKOVANJU IN URESNIČEVANJU ZUNANJE POLITIKE IN MEDNARODNIH ODNOSOV V SFRJ.

Poročilo je predložil Izvršni svet, osnutek ugotovitev, stališč in sklepov pa Komisija Skupščine SR Slovenije za

mednarodne odnose. Na klopi imate dopolnjen osnutek tega dokumenta, iz katerega je razvidno, katere dopolnitve so do sedaj predlagane.

Družbenopolitični zbor enakopravno sprejema na podlagi 73. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ugotovitve, stališča in sklepe k temu poročilu.

K tej točki so vabljeni še: Predsedstvo SR Slovenije, prisotna je tovarišica Majda Gaspari, Gospodarska zbornica Slovenije in Republiški družbeni svet za mednarodne odnose.

Uvodne besede smo poslušali, poročilo in sklepa pa so obravnavali: Komisija za mednarodne odnose, Komisija za narodnosti, Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora in Odbor za družbenoekonomske donose našega zbora. Predstavnik Izvršnega sveta na seji je tovariš Miha Vrhunec, namestnik predsednice Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Besedilo ugotovitev, stališč in sklepov Skupščine bo usklajevala Komisija za mednarodne odnose. Člani te komisije z našega zbora so tovariš Drago Seliger, Ciril Baškovič in Danijel Božič. Glede na to, da ni tovariša Božiča na seji, predlagam, da sodeluje pri usklajevanju z našega zbora še tovariš Ernest Eory, ki je sicer član Komisije za narodnosti. Soglašate s takim predlogom? (Da.)

Želijo poročevalci delovnih teles besedo? Prosim, besedo ima tovariš Ernest Eory. Prosim za prevajalko.

ERNEST EORY: Spoštovane tovarišice in tovariši! Komisija za narodnosti je že 22.3.1998 obravnavala poročilo Izvršnega sveta k mednarodnemu sodelovanju SR Slovenije in svoje poročilo posredovala zboru Skupščine. Vsi delegati sta pravočasno dobili, poročilo je dobil tudi predlagatelj.

Iz razprave v komisiji izhajajo, da so bile naše pripombe dane že na gradivo Izvršnega sveta in to predvsem zaradi enostranske interpretacije ustavnih obveznosti naše republike pri razvijanju odnosov mednarodnega sodelovanja. Po 317. členu ustave namreč Socialistične republike Slovenije razvija politične, ekonomske, kulturne in druge odnose z drugimi državami in mednarodnimi organi in organizacijami, ki so pomembni za položaj in razvoj slovenskega naroda, italijanske in madžarske narodnosti ter slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu in skrbi za pravice in interese delovnih ljudi na začasnem delu v tujini in za izseljence s svojega področja.

To je temeljno izhodišče pripombe naše komisije, tako na poročilo kot na osnutek ugotovitev, stališč in sklepov, ki smo jih dobili ob sklicu na sejo. Ker danes tudi v uvodni besedi in tudi v prečiščenem besedilu osnutka ugotovitev, stališč in sklepov z dne 24.5. ni celovito upoštevana naša temeljna pripomba, ponovno predlagamo, da se pri oblikovanju dokončnega dokumenta Skupščine pod točko V., ki se nanaša na uresničevanje o obveznosti do dela slovenskega naroda izven SFRJ, upošteva že omenjeni 317. člen ustave SRS. V posebni točki tega poglavja naj Skupščina ugotovi, da je vloga italijanske in madžarske narodnosti obvezna sestavina mednarodnega sodelovanja, pri tem pa naj se dosledno upošteva 250. člen ustave SRS, ki govori o tem, da SR Slovenije podpira razvoj stikov med italijansko in madžarsko narodnostjo in njunima matičnima narodoma. Pri tem posebej

poudarjamo, da je Skupščina SR Slovenije dne 12. februarja 1986 sprejela pomemben dokument - Ugotovitve, stališča in sklepe o uresničevanju posebnih pravic italijanske in madžarske narodnostne skupnosti v Sloveniji, kjer je med drugimi sklepi sprejela tudi konkretizacijo teh odgovornosti. Ugotovila je, da so za obe narodnosti za ohranjanje njene nacionalne identitete izjemnega pomena stiki z njunima matičnima narodoma. Zato je poudarjeno, da je potrebno krepiti stike in zagotavljati kulturni in jezikovni razvoj, ustavno opredeljena odgovornost teh stikov, pa ne hkrati pomembna za dolgoročni razvoj meddržavnih odnosov z Republiko Italijo in Madžarsko. V teh odnosih pa morata biti narodnosti subjekt. Zato je potrebno vključiti med ugotovitve, ki jih bomo sprejeli danes ugotovitev, da se ta obveznost ne izvaja celovito, na kar smo posebej opozorili v poročilu komisije. Predlagamo zboru, da naše predlagane dopolnitve obravnava, podpre, tako da jih bo Skupščina vključila v dokončni tekst ugotovitev, stališč in sklepov.

Mislím, da je tudi to potrebno, izhajajoč iz naše slovenske, zelo vsestransko razvite, politike o dvojezičnosti in razvoju tega.

Se tri vprašanja bi rad postavil, katera so bolj specifične narave za madžarsko narodnost, živečo v SR Sloveniji. Že v tej Skupščini smo govorili o tem, da LR Madžarska sprejema sicer vsestransko sodelovanje s pripadniki madžarske narodnosti v interesu jezikovnega oziroma razvoju materinega jezika, kulture in ostalih komponent, ki so tu nujno potrebne. Tako Slovenija ter Jugoslavija, predvsem pa pripadniki madžarske narodnosti ugotavljamo, da je odnos sicer čisto drugačen, kar se tiče LR Madžarske; to smo mi tudi odkrito povedali vsem predstavnikom, s katerimi smo imeli stike v LR Madžarski, da je ukrep, ki se tiče obvezne menjave valute na meji diskriminacijski in da je tako rekoč zaprl mejo za pripadnike narodnosti. Tako je ustavno določilo, katero smo tudi prej citirali, skoraj zaprto, kajti na osnovi tega so živi stiki nemogoči. Ponovno predlagamo, v kolikor je to mogoče, da SR Slovenija naredi vse pri zveznih organih, da se razgovori s predstavniki madžarske vlade nadaljujejo in da z vsemi argumenti dokažemo, da se to za vselej reši, kajti Jugoslavija je edina dežela, s katerimi ta država meji, kjer je uveden ta diskriminacijski ukrep.

V dokumentih SR Slovenije, pa tudi Pomurja, je predviden maloobmejni prehod v LR Madžarsko in sicer na tistem področju, kjer živi slovenska narodnostna skupnost v Porabju. Ta narodnostna skupnost se sicer v zadnjem času hitreje razvija, kar se tiče kulture in materinega jezika, vendar so živi stiki z matičnim narodom, to je s Slovenijo, nujno potrebni. Obmejni prehod oziroma mednarodni prehod, kateri je najbližji, naj bo to čez Avstrijo ali pa pri nas, je toliko oddaljeno, da so taki živi stiki zelo težki ali so ovirani. Ponovno predlagamo, da SR Slovenije naredi maksimalne napore, kar se tiče možnosti ureditve zadeve in ustvari pogoje, da se ta maloobmejni prehod uredi.

Nazadnje morda še to. Dokument, o katerem danes razpravljamo, sicer govori o tem, da so nekateri predeli ob meji soprispevali k uveljavljanju mednarodnega sodelovanja oziroma dobrososedskih odnosov z LR Madžarsko. Ne bi radi izpadli kot da

smo lokalisti; sami sebe imamo radi, vendar mislim, da če je tam navedeno, da je Maribor kot mesto in še nekateri drugi, naredilo pomembno delo pri uveljavljanju tega sodelovanja, potem najbrž ne bi bilo odveč, da raje delamo, kot pa da smo kje napisani, raje sodelujemo kot se izpostavljam. Vendar mislim, da je Pomurje v zadnjih dvajsetih letih naredilo toliko, kar se tiče sodelovanja z LR Madžarsko na tem področju, kjer pač mejimo, da ne bi škodilo, če bi tudi to navedli, da je pač to bilo.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Eory. Besedo ima tovariš Geza Bačić.

GEZA BAČIČ: Vsem nam je v našem zboru znano, da je o vlogi SR Slovenije pri uresničevanju zunanje politike razpravljalo tudi Predsedstvo Socialistične zveze pred dnevi. Po mojem občutku je v tem naporu, ki ga je komisija pripravila sedaj, ta osnutek ugotovitev, stališč in sklepov kar korekten. Menim, da so vsaj bistveni vsebinski dodatki dani in vključeni v to gradivo, razen seveda naše stare slabosti, da preprosto očitno ne znamo narediti kratkega in udarnega akta; tudi ta je obremenjen z vsem tistim, kar smo že od prej navajeni.

Prva stvar, na katero bi rad opozoril, je vprašanje in naša zaskrbljenost, zakaj naša jugoslovanska skupnost nima več tolikšnega ugleda v svetu? Marsikaj je napisanega in veliko poznamo, mislim pa, da je to, kar se dogaja z nami in z našim ugledom, najbolj tipično potrdilo o nečem, kar v teoriji že dobro vemo, to je, da je preprosto zunanja politika vsake dežele na svetu odraz in nadaljevanje njene notranje politike. To je teorija v mednarodnih odnosih, žal se pri nas tudi zelo temeljito ujema s prakso. V tej zvezi moramo iskati naš ugled, ki je propadel. Več ali manj moramo vedeti, da mi danes toliko zaostajamo, da nismo več za večino zanimivi. Na raznih področjih zaostajamo, poleg tega so tu neka dejstva, ki jih ni potrebno razlagati. Zato ni čudno, da o sebi vedno več beremo v negativnih ekcesnih oblikah in zanimivostih. Vsi okrog nas se gredo različne reformne aktivnosti, ne glede na sisteme. Mi še vedno diskutiramo in to predolgo; pravijo, da so razlike, ampak enkrat bi se morali dogovoriti o tistih temeljnih skupnih zadevah. Nekateri okrog ns se gredo celo kulturne revolucije, mi pa nobene, mi pa preprosto zaostajamo. To je torej drugi razlog za to, da je toliko upadel ta naš ugled, treba iskati vendarle v našem, sedaj že dramatičnem odnosu do ustvarjalnosti posameznih ljudi, do njihovega znanja, sposobnosti. Mi še vedno mnogo tega gradimo na institucijah, na organizacijah, na nekih formalnih zadevah, na nekih odnosih in procedurah. Opravičujem se za takšno poenostavljeno razmišljanje, ampak očitno mi ne najdemo poti, kot jih odločneje in hitreje iščejo drugje in v tem smislu se mi zdi, da bi morda kazalo v tej smeri še naprej razmišljati. Glede tega sicer nimam nobene formulacije, ampak opozarjam, da so to za mene še neki argumenti, ki so širši od tistih, ki smo jih že danes slišali.

Rad bi se pridružil temu, da bi bilo vendarle dobro, ne glede na vse te slabosti, ki jih čutimo in jih ne sprejemamo z veseljem, dati neko priznanje za pomemben prispevek SR Slovenije in naših ljudi k uresničevanju te naše neodvisne in miroljubne

politike odprtih meja. Menim, da bi se to dalo bolj direktno napisati, kot je sedaj napisano. To pripovedujem zaradi tega, ker se je potrdilo, da je iz takšnega načina izvirajoč delež slovenskega naroda v skupni federaciji stvaren; pokazal se je kot stvaren, ne zaradi OF in njenih sklepov, tudi ne samo zaradi AVNOJ-a in naše ustave, ampak se je pokazal zaradi prakse in deleža, ki ga je del Jugoslavije v tej republiki doslej prispeval. Zdi se mi, da smo na področju podružbljanja zunanje politike, odnosov s sosedi, odprtih meja, manjšinske politike itd. resnično t oliko dosegli, da je to treba priznati in v tem smislu bi bilo dobro, da v teh poudarkih, ki so sedaj podčrtani v osnutku, močno poudariti tisto, kar je prej manjkalo in je sedaj dodano. Za mene je namreč izjemno pomembna reč, če vsak narod opravi tudi svoj zrelostni in človeški izpit tudi iz tega, koliko toleranten, demokratičen in korekten tudi do vseh drugih narodov, skratka koliko spoštuje tudi posebnosti drugega naroda in narodnosti. To naš narod počenja in v tem smislu je to dobro, to je tisto, kar menim, da je dobro v odnosu do obeh narodnosti, ki skupaj z nami delijo vse dobro in slabo v naši republiki in celi državi. To je tisto, čemur jaz pravim, da je ne samo ustavno, formalno, ampak tudi čisto iz vidika kulture in vsega drugega znotraj našega naroda samo po sebi razumljivo. To pomeni, da je soodvisna tudi skrb za rojake zunaj naših meja, za del našega naroda izven naših meja. To še posebej opozarjam in zdi se mi, da je na strani 10 s tem dodatkom "delavcev v tujini" dobro zapisano. Posebej mi je ta poudarek všeč, ker mi končno vendarle zelo odkrito poudarimo našo odgovornost in skrb institucij za otroke, da nam ostajajo naprej Slovenci, da so sestavni del tega naroda. Res je to temeljna odgovornost vsakega starša, ki pa se dovolj ne uresničuje, saj imamo nekaj svojih grenkih izkušenj, da nekateri otroci naših starešev slabo govorijo slovenski jezik v tujini. To pa ni krivda zvezne vlade, ampak kdo drug. V tem smislu se mi zdi potrebno, da se za take stvari borimo tudi v praksi, ne samo v resolucijah in takrat, kadar se v ustavi o drugih stvareh pogovarjamo. Zato se mi zdi, da je ta razsežnost dobro postavljena v točki 10.

In končno bi dal še en predlog. Pod vtisom zveznih ustavnih razprav smo rekli, da 29. amandma, ki zadeva to mednarodno sodelovanje, odgovornost republik in pokrajin, ni amandma, ki bi ga pogojevali v zvezi s sprejemanjem zvezne ustave in najbrž lahko še vedno na tem ostanemo. Imamo pa sedaj priliko, ko govorimo o tem segmentu, namreč o našem sodelovanju v teh obveznostih, da opozorimo in se zavzemamo, da bi dodali en stavek na koncu prve strani, ki bi vendarle bil zelo jasen. Z njim naj bi povedali, da tretji odstavek 29. amandmaja k ustavi SFRJ ni ustrezen. Gre preprosto za to - sem namreč za vse oblike pametnega sodelovanja in usklajevanja - da ne vem, če je to potrebno kot obvezo v zvezno ustavo zapisati. Drugo pa je, da ne vem, zakaj se moramo v tej deželi pod vtisom težav na Kosovu vse pisati v zvezno ustavo.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Besedo ima Mario Orlando.

MARIO ORLANDO: Svoj del izvajanja v italijanščini sem opravil v Zboru združenega dela, bi pa sedaj rad povedal še nekaj glede na to, da sem dobil gradivo, ki ga bodo naši delegati predstavili na Zboru občin in ker je take narave, menim, da je prav, da si tudi tukaj s tem gradivom pomagam.

K temu poročilu bi dodal še eno svojo pripombo. V tem poročilu obravnavamo obveznosti iz mednarodnih sporazumov, dogovorov itd., vendar jih obravnavamo samo enostransko in sicer predvsem z vidika neizpolnjenih obveznosti tujih partnerjev, manj pa iz optike naših obveznosti. Tovariš Eory je že omenil vprašanje obvezne menjave valute, ko se gre za Madžarsko, tukaj imam pa še dva primera, ki bi vam jih posredoval, da bi lahko skozi vse to dobili jasnejšo sliko.

Posebno pozornost smo ob obravnavi poročila namenili vprašanju restitucije kulturne dediščine. Naše območje se je stalno vključevalo v organizirane aktivnosti z restitucijo. Glede na seznanitev delegatov o sedanjih problemih, ki se pojavljajo v odnosu z Italijo na tem področju, delegati obalnega območja zahtevamo, da se vztraja pri vrnitvi starega koprskega občinskega arhiva, ker je ta restitucija tudi najmanj sporna. Gradivo je izredno pomembno za zgodovino Istre od 14. do 19. stoletja, saj je bil Koper njeno središče od 13. do 19. stoletja. Smatramo pa tudi, da pomeni zahtevkov z našega območja za avtohtono prebivalstvo ter njihova količina presega vse druga zahteve. Zato predlagamo, da republika sproži aktivnosti o postopni restituciji, pri čemer imajo prioriteto takojšnje vrnitve razčiščenih zahtevkov dediščine.

Vprašanje maloobmejne menjave po Goriškem in italijanskem sporazumu smo letos že obravnavali ob sprejemanju resolucije. Zato delegati v poročilu ponovno opozarjamo na to, da naša država še vedno ni potrdila nobene brezcarinske liste C in D, medtem ko je Italija to storila že lani in objavila istočasno z ratifikacijo sporazuma o ribištvu. Ponovno tudi opozarjamo, da podpiramo sklep sekcije pri Gospodarski zbornici Jugoslavije o tem, da so registracije za maloobmejni promet vezane na sedež oziroma enoto organizacije združenega dela na obalnem območju ter na razvoj proizvodnih dejavnosti na osnovi maloobmejne menjave. Poročilo o Osimskih sporazumih zajema pobudo, da se poveča dovoljen obseg carinskih in valutnih olajšav, izraženih v dinarjih, za imetnike propustnic po Videmskem sporazumu. Delegati ugotavljamo, da so olajšave po Videmskem sporazumu ne uresničujejo, zato preko skupščinskih teles dajemo pobudo, da se ponovno uvedejo olajšave v dinarjih za imetnike propustnic v skladu s sporazumom v višini 70.000 lir. S tem bi marsikatero vprašanje oziroma postopek obmejnih carinskih organov poenostavili. Tukaj gre v bistvu za dogovor med nami in Italijo o višini teh olajšav, ki pa žal dolga leta ne dosegajo izenačitev v dinarjih. Italijani fiksirajo znesek 70.000 lir, mi pa pri dinarskih protivrednostih ostajamo na zelo nizkem nivoju, se pravi daleč izpod te vrednosti v lirah. Konkretno, trenutno velja za maloobmejne propustnice višina iznosa dovoljenega uradnega zneska 12.000 dinarjev mesečno, medtem ko pa 70.000 lir mesečno dejansko znese čisto drugačno vsoto. Iz teh razlogov zahtevamo to izenačitev, ker je primerjava teh 12.000 dinarjev po maloobmejnih propustnicah

nasproti možnosti po potnih listih izredno velika. Imetnik potnega lista lahko v enem dnevu praktično prenese 580.000 dinarjev čez mejo, medtem ko pa imetniki maloobmejnih propustnic mesečno le 12.000 dinarjev. Tu je ta veliki razkorak, ki terja obvezno usklajevanje teh zadev po mednarodnih sporazumih in stvari, ki smo jih tudi mi podpisali kot Jugoslavija.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Besedo ima Silvo Komar.

SILVO KOMAR: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Kot je bilo tudi v uvodni besedi na skupnem zasedanju že rečeno, obravnavamo tokrat problematiko mednarodnega sodelovanja ponovno celovito. Menim, da je to dobro in da bi taka razprava morala postati na nek način sestavni del vsakoletnega programa Skupščine, saj to izhaja tudi iz ustavnih obveznosti in pravic, ki opredeljujejo, da ima Republika Slovenija pravico in dolžnost, da sodeluje skupno z ostalimi republikami in pokrajina-ma pri oblikovanju, sprejemanju in izvajanju zunanje politike SFRJ. Zato se tudi pridružujem mnenju tisti, ki menijo, da bi na nek način morala ta razprava postati sestavni del letnega rednega programa, tudi zaradi tega, ker je v procesu podružbljanja funkcij zunanje politike nujno treba računati v večji meri tudi z vlogo javnega mnenja. Tudi zato moramo dati večji poudarek oblikovanju stališč in ocen znotraj institucij političnega sistema, ob tem pa seveda upoštevati odgovornost posameznih nosilcev nalog na tem področju. Zagotovo so opozarjajoče ugotovitve iz poročila, ki govori o tem, da proces podružbljanja zadev zunanje politike ne dosega zelenih rezultatov. Menim, da je to povezano tudi z vprašanjem razumevanja vloge ter stopnje samostojnosti republike pri navezovanju stikov v okviru skupno dogovorjene zunanje politike SFRJ.

Ko gre za vprašanje našega mednarodnega položaja, se ta prevečkrat še vedno idealizira. Menim, da je za oblikovanje naše uspešnejše zunanje politične strategije izredno pomembno, na katerih osnovah oblikujemo le-to. Najprej se je treba vprašati, zakaj se je zmanjšal naš ugled v svetu? Zagotovo razloge za naš zmanjšan ugled svetu ni mogoče iskati v samo manj uspešni ali nedinamični zunanjepolitični dejavnosti, ali samo v službi, ki opravlja te zadeve, temveč vrsti različnih vzrokov in posledicah ekonomske in politične situacije, v kateri se nahajamo. Prav te negativne notranje politične in ekonomske razmere v največji meri pogojujejo položaj naše države v svetu in bi zato morale tudi opredeljevati naše aktivnosti na zunanjepolitičnem področju. Ob kritični oceni ne moremo mimo nekaterih aktivnosti naše zunanje politike v zadnjem času, kjer pa smo dosegli nekaj pomembnih uspehov, ki so imeli širši odmev, tudi v svetu, v zadnjem obdobju. To je lahko vzeti za dokaz, da tam in na tistih področjih, kjer imamo kaj ponuditi in imamo iniciativo, lahko v smislu ustvarjalnosti in kreativnosti ter iniciativnosti, ne glede na regionalno usmeritev, dosežemo pomembne mednarodne uspehe.

Ko gre za vsebinsko opredelitev naše zunanje politike, je zagotovo potrebno postaviti le-to v večji meri v funkcijo uresničevanja mednarodnih ekonomskih interesov naše države. Temu

cilju mora biti v večji meri podrejena tudi kadrovska politika na področju zunanjih zadev in v tem smislu vidim v tem tudi vrsto pobud in predlogov, ki so se porodili v Sloveniji, a žal nismo bili vedno razumljeni dobronameren. V tem smislu razumem zavzemanje za povezovanje v Evropi in v vseh drugih delih, kar vse skupaj ni mogoče razumeti v nasprotju z našo neuvrščeno politiko, ampak lahko naš položaj v neuvrščenem svetu samo okrepi. Koliko bomo imeli ugleda v razvitem svetu, toliko močnejši ugled in položaj bo tudi v neuvrščenem gibanju. Zaradi tega razumem oporekanje razpravam in zahtevam po večji povezanosti v Evropi tudi kot poskus deskreditiranja zavzemanja Slovenije za večjo odpornost v svetu. Zagotovo mora biti prioriteta našega zunanje-političnega sodelovanja in angažiranja funkcij zagotavljanje vitalnih interesov naše države, vse z namenom, da se zagotovi naša prisotnost in sodelovanje z vsemi središči, tako političnega, ekonomskega, tehnološkega in kulturnega napredka v svetu. Koliko bomo uspeli to zagotoviti, toliko se bo skozi reševanje naših razmer doma okrepil tudi naš položaj in ugled v svetu, ker bomo na ta način tudi lahko hitreje reševali naše nezavidljivo ekonomsko situacijo. To mora zares postati naša trajna opredelitev, tako kot je naša neuvrščenost, ampak ne v smislu bipolarnosti, tako kot je velikokrat razumljena.

V razmerah velikih sprememb v svetu, novo nastajajočih odnosih lahko okrepimo naš položaj med neuvrščenimi s takšno aktivnostjo, ki bi upoštevala vse spremembe, ki se dogajajo v svetu, bodisi na področju gospodarskega, tehnološkega ali kakšnega drugega povezovanja. Svet postaja vse bolj multipolaren, oboroževalna tekma v mednarodnih odnosih izgublja dominantno mesto in na moči dobiva ekonomski položaj in vloga posameznih držav na tem področju. V tem smislu velja najbrž dokument, ki ga sprejemamo, tudi dopolniti. Predlagam, da se tretji odstavek na prvi strani osnutka ugotovitev, stališč in sklepov zamenja z naslednjim besedilom: "Naša notranja kriza vpliva na zunanjo politiko SFRJ in na njeno vlogo in ugled v mednarodnih odnosih. Imperativna nuja po trajnem razvoju in ohranitvi aktivne vloge in enakopravnega položaja v mednarodnih odnosih terja, da SFRJ tudi v novih razmerah, tako doma kot v svetu vodi ustvarjalno, realistično in dinamično zunanjepolitično dejavnost na njenih tradicionalnih in načelnih temeljih politike neuvrščenosti. To je toliko bolj potrebno zaradi velikih in globokih sprememb v strukturi sodobnega sveta, gospodarskem in tehnološkem razvoju v številnih državah, kakor tudi zaradi korenitih reform družbeno-ekonomskih odnosov v mnogih socialističnih državah. Zato je potrebno v skladu z novimi razmerami in procesi v mednarodni skupnosti in vitalnimi interesi SFRJ nenehno bogatiti našo mednarodno dejavnost in intenzivirati naše sodelovanje z vsemi središči gospodarskega, tehnološkega, kulturnega in socialnega napredka v svetu. Nekateri pomembni uspehi, ki jih dosega naša diplomacija v novejšem času, nam kažejo, da kljub vsem našim notranjim težavam, obstajajo stvarne možnosti za povečanje učinkovitosti naše zunanje politike."

Vse to, o čemer govorim, terja, da se jasneje definira strategija naših ekonomskih odnosov s svetom, tako v funkciji

reševanja naše notranje situacije, kot tudi ugleda in naše varnosti v svetu.

V javnosti se v zadnjem času srečujemo z vrsto špekulacij in vprašanj v zvezi s prodajo orožja, ki da je nezdržljivo z našo politiko neuvrščenosti. V zvezi s temi vprašanji ni bilo v javnosti vedno ustrezno odgovorjeno. Postavlja se mi vprašanje, ali obstajajo pri nas opredeljena načela, po katerih je dovoljeno prodajati orožje. Skupščina SFRJ je zagotovo tisti organ v našem političnem sistemu, kjer naj bi opredelili načela, če jih nimamo oziroma, da bi pooblastila organ, ki naj odloča o tem. Mislím, da ni razlogov, da na ta način vprašanja v zvezi s prodajo orožja pri nas tudi ne bi dopolnili, če je to potrebno.

V materialu je tudi poglavje o naših zdomcih v tujini. Predlagam, da se v tem smislu, ko se govori o novih možnostih za njihovo vračanje vnese dopolnitev v tem smislu, da naj se dopolni naša ekonomska politika in spremenijo upravni postopki za to, da bi bili le-ti v večji meri stimulirani vlagati prihranjena finančna sredstva v domovini za produktivne naložbe in s tem zagotavljanje tudi lastne socialne varnosti.

Ob tej razpravi bi veljalo sprejeti tudi zadolžitev za posamezne resorne organe, da se zagotovi spremljanje izvajanja naših mednarodnih obveznosti z vidika, da dajemo hitreje in pogostejše ocene o uresničevanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ne pa, da se znajdemo prevečkrat v situaciji, da smo od zunaj opozorjeni na to izvajanje. To se mi zdi posebno aktualno danes, ko se v javnosti velikokrat obravnavajo vprašanja varstva okolja in tudi človekovih pravic. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Lenarčič.

MARJAN LENARČIČ: Tovarišice in tovariši delegati! Tudi mi v Zvezi borcev smo obravnavali poročilo o mednarodnih odnosih naše republike s svetom. Na podlagi razpravi bi lahko dejal, da sprejemamo uvodni besedi, tako predsednika Komisije za mednarodne odnose, kot predstavnice Izvršnega sveta in predsednice Komiteja za mednarodno sodelovanje.

Ocenili smo, da temelji zunanja politika naše republike na ustavnih temeljih in na politiki, ki je bila akceptirana tako na kongresih političnih organizacij, kot v Skupščini SFRJ in pa v naši Skupščini in v naših političnih vodstvih. Tudi pri nas smo ocenjevali, da v zvezi z mednarodnimi odnosi upada ugled Jugoslavije in teh stvari ne bi ponavljal, ker se ujemamo v ocenah uvodnima referatoma in z današnjimi nekaterimi diskutanti, ki so te stvari izpostavili.

Ob tem ugotavljamo tudi nekatera neizpolnjevanja mednarodnih pogodb s strani Jugoslavije, ki jih je sklenila s sosednjimi deželami, na primer z Avstrijo. Tam komite za gradišćanske Hrvate ne funkcionira. Avstrijci ne želijo sklepati novih arnažmanov z našo državo, ker sprejetih ne uresničujemo. S sosednjo Italijo ne funkcionira vrsta dogovorov, že danes smo slišali Osimske ceste, tu so še ribiški in ekološki problemi. Na eni strani krivimo Italijane, da nam onesnažujejo Sočo, na drugi strani pa mi onesnažujemo skozi Novo Gorico preko Reke reko Reko,

toda samo v Italiji. Kljub temu, da je bilo že veliko debat, kako je treba to stvar rešiti, ni premika v tej smeri. Skratka, menili smo, da je treba na vseh ravneh zagotoviti, da bi se dogovorjeni in sprejeti sporazumi, koncencije, resolucije in podobno dosledno spoštovali, tudi z naše strani in da je treba tako po liniji delegatskih skupščin, kot po liniji družbenopolitičnih organizacij vplivati, da se bo v tej smeri storil ustrezen premik.

Strinjali smo se s prioriteta, ki so nakazane v osnutku predlogov in stališč, ki jih je ponudila komisija, to je pospeševanje ekonomskih odnosov s tujino, odpiranje v svet, sodelovanje v konkurenci na svetovnih trgih na področju gospodarstva, prometa, zvez, znanosti, univerz, kulture, varstva okolja itd.

Glede poročila in stališč pa smo menili, da bi jih bilo treba dopolniti z naslednjimi stvarmi. Na hitro sem preletel dopolnitve v stališčih, ki so danes prišle na mizo, deloma so že zajete, morda pa še premalo. Mi smo bili mnenja, da poročilo in sklepi preveč poudarjajo skrb za razvoj kadrov na področju upravnih organov v Zveznem sekretariatu za zunanje zadeve in drugih organih, ki se ukvarjajo z mednarodno tematiko, premalo pa s kadri, ki v organizacijah združenega dela delujejo na področju mednarodnih ekonomskih odnosov, kjer bolehamo in je to ena od pomembnih ovir, da mednarodni odnosi ne stečejo po takšni poti, kot bi želeli. Ni namreč usposobljenih kadrov, ki bi obvladali jezik in bi poznali specifične dežele, s katerimi želimo ekonomsko sodelovati ali pa jih le vzdržujemo. Ti kadri premalo poznajo družbeno ekonomski, politični, pravni red, kulturo in druge specifične posameznih dežel in temu problemu mislimo, da je tudi v stališčih, ki so ponujeno, dano premalo poudarka.

Drugo. Menili smo, da bi v teh stališčih veljalo nakazati, katere predpise bomo morebiti morali v najkrajšem času dopolniti, spremeniti ali pa sprejeti nove.

Tretje. Opozorili smo na preorganiziranost oziroma na preštevilne subjekte, ki se v naši družbi ukvarjajo z mednarodnimi odnosi, da bi v tej smeri veljalo razmisliti, kako te stvari selekcionirati in zožiti. Tovariši so grajali prekomerna in preštevilna potovanja funkcionarjev v razne dežele na vse konce sveta, ki so med seboj tudi premalo usklajena. Predvsem pa zamerimo sredstvom javnega obveščanja, ki nepopolno informirajo javnost, čemu je prišlo do takih stikov. Sporoča se pretežno o protokolarnem vidiku potovanja, ne pa o ekonomskih, političnih in drugih efektih, katerim so bili le-ti namenjeni. V tej smeri bi veljalo v sredstvih obveščanja več skrbi nameniti prav takšnim vidikom stikov med Jugoslavijo in drugimi deželami, med Slovenijo in drugimi deželami.

Menili smo, da bi morali več storiti tudi univerze na področju znanstvenega in tehnološkega povezovanja s sosedi, z Evropo in svetom. Samoupravne interesne skupnosti ali pa samo republiška interesna skupnost za vzgojo in izobraževanje pa naj bi proučila programe pravne, ekonomske in tehnoloških fakultet z vidika potreb po ekonomskem mednarodnem sodelovanju, predvsem pa z vidika kadrovske politike.

V naši organizaciji je bila izrečena tudi kritika Zveznemu izvršnemu sekretariatu za zunanje zadeve spričo

postavitve spomenika v Gorici v republiki Italiji 600 žrtvam, ki naj bi jih pobila jugoslovanska armada 1945. leta. Mi menimo in o tem imamo vrsto argumentov s terena, da so ti podatki, ki so zapisani na tem spomeniku, neresnični. Zvezni sekretariat pa je bil najmanj pol leta v naprej opozorjen, da se namerava zgraditi takšen spomenik, pa je premalo ali pa ničesar storil, da do tega ne bi prišlo.

Na našem sestanku nas je motilo tudi vprašanje odnosa do italijanske manjšine v naši in v sosednji republiki Hrvaški. Menili smo, da bi bilo treba odpraviti dvojna merila do te skupnosti. Danes smo v prvi diskusiji slišali, da nekatere stvari glede madžarske manjšine niso rešene in da bi veljalo v tej smeri več skrbi posvetiti, in se dogovoriti v Jugoslaviji tudi o tem, ali so manjšine most za sporazumevanje med našimi sosedi ali so ovira, kot je bilo izraženo mnenje na nekaterih javnih sestankih v nekaterih socialističnih republikah. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Prosim, Duško Kos.

DUŠKO KOS: Tovarišice in tovariši! V razpravah je bila omenjena tudi vključenost naše države oziroma naših državnih organov v svetovne tokove z orožjem. To vprašanje že dlje časa precej buri, zlasti slovensko, pa tudi jugoslovansko in širšo javnost. Menim, da je razprava o tem poročilu dobra priložnost, da se vendarle zavzemamo za to, da ne le organi presojujejo in urejajo to vprašanje, marveč da naša najširša javnost dobi temeljite in izčrpane informacije o vključenosti naše države v svetovne tokove z orožjem. Hkrati pa menim, da bi kazalo zahtevati od Zveznega sekretarja za zunanje zadeve oceno, koliko naše prodajanje in preprodajanje orožja pomeni oviro za naše hitrejšo vključevanje v procese evropske integracije in gospodarsko ter znanstveno sodelovanje na strateško občutljivih področjih. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Hribar.

FRANC HRIBAR: Želel bi reči, da tudi slovenski sindikati sodelujemo na različnih področjih in prispevamo svoj del k utrjevanju mednarodne delavske solidarnosti in tudi iščemo konkretne, praktične rešitve za obogatitev sodelovanja, zlasti na ekonomskem področju. Lahko rečemo, da se ti rezultati in aktivnosti, ki jih vodimo, merijo na različne načine, lahko pa rečemo, da smo najbrž vsaj na nekaterih področjih, v konkretnih dogovorih, ki smo jih imeli z različnimi sindikalnimi gibanji v svetu, tudi prispevali svoj del k ekonomskemu utrjevanju, povezovanju in iskanju rešitev v smislu obojestranskih ekonomskih in vsestranskih interesov.

Ob tem poročilu, ki smo ga danes slišali, prav tako ob zaključkih in usmeritvah, ki jih imamo pred seboj, bi se najbrž kazalo vprašati naslednje: na katerih področjih Socialistična republika Slovenija sodeluje, kakšne obveznosti in dogovore smo spremenili in kako te dogovore in obveznosti tudi uresničujemo. Že danes smo slišali, kako se rešuje vprašanje Osimskih

sporazumov, kakšna je naša angažiranost za to, da bi dejansko potrjevali v praksi tiste dogovore, ki smo jih sprejeli, ki so ne samo za Slovenijo pomembni, ampak, ki so jih sprejeli, ki so ne samo za Slovenijo pomembni, ampak, ki so pomembni za Jugoslavijo kot celoto in tudi za nadaljnjo afirmacijo naše samoupravne socialistične neuvrščene politike nasploh. Ob tem me posebej zanima in nisem zadovoljen z usmeritvami, ki se kažejo ob vprašanju sodelovanja z Evropsko gospodarsko skupnostjo, ko konkretno v teh stališčih pravimo "navedeni organi naj zato čimprej pripravijo možne alternative prilagajanja spremembam". Mi vsi poznamo, da bo leta 1992 praktično 18 držav imelo eno ekonomsko politiko, eno, lahko rečemo, tudi znanstveno raziskovalno, tehnološko strategijo, enotni carinski zakon, na bančnem področju se pripravljajo velike spremembe itd. Skratka 72 različnih oblik ukrepov, ki bodo sprejeti v Evropski gospodarski skupnosti, bodo še v večji meri vplivali na našo odprtost, na našo možnost angažiranja in uveljavljanja v svetu, zlasti pa v Evropski gospodarski skupnosti. Menim, da bi kazalo, da bi danes, na današnjem zboru sprejeli stališča, da bi zahtevali, da delegati v Zvezni skupščini to vprašanje postavijo z jasno zahtevo, da pride Zvezni izvršni svet in tisti organi, ki se ukvarjajo s temi problemi, z jasnim programom in da jo nekatere odgovore, kako in na kakšnih osnovah ter v kakšnem položaju se bo znašla Jugoslavija po letu 1992. Reči moram, da tako kot se mi sedaj obnašamo, vsaj po informacijah, ki jih imamo, kaže, da bo ta takoimenovana ekonomsko-tehnološka, znanstveno-raziskovalna in vsestranska železna zavesa še kako vplivala na našo generalno usmeritvijo mednarodnega vključevanja in s tem tudi nekega večjega, hitrejšega tehnološkega razvoja. To ni samo vprašanje uresničevanja naše neuvrščene politike, ampak je vprašanje našega prehoda v takoimenovano 21. stoletje. V takoimenovano tehnološko revolucijo in s tem tudi možnost razvoja in vsestranskega sodelovanja z razvitimi državami, ki so vključene in ki delajo na skupnem programu v Evropski gospodarski skupnosti.

Predlagam, naj komisija prouči opredelitev na 5. strani ugotovitev in predlogov in sicer 3. točko, kjer moramo naše zahteve postaviti bolj obvezujoče. Istočasno tudi predlagam, da v drugi polovici letošnjega leta dobimo celovito informacijo o vseh aktivnostih, ki so bile opravljene do sedaj in tudi, kakšne so možnosti vključevanja. Tudi ne gre samo za vključevanje državnih struktur, ampak gre za dosti širše področje ekonomsko, tehnološko in vsestransko. Že samo to, da bo enotna carinska politika na tem področju, nas praktično izolira od tega prostora, da ne govorim o vseh posledicah, ki bodo v celotnih problemih prometnih tokov, bančnega poslovanja in vsestranske enotne politike, ki se bo vodila v tej Evropski gospodarski skupnosti.

Dobro bi bilo, da bi nekaj več slišali o tem, kakšne imamo mi konkretne obveznosti in v kakšnem smislu tudi pomagamo, zlasti naši manjšini na avstrijskem Koroškem in tudi na Madžarskem. Moram reči, da se v javnosti včasih pojavljajo dokaj čudne informacije, ki niso rezultat dejanskega stanja. Slišati moramo tudi, v kakšnih konkretnih smereh gredo te pomoči našim manjšinam in tudi za katere namene se ta sredstva tudi trošijo. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Predlagam, da sodeluje v mednarodni komisiji še tovariš Silvo Komar.

Verjetno bi bilo treba ta dokument dograjevati v skladu s to razpravo. Za zelo konkretne pobude predlagam, da se v komisiji odločite, ali jih ni smotrnejše zbrati in jih obravnavati kot pobude v običajnem postopku.

Glede na zahtevo dokumenta menim, da bi v ta dokument sodila vsa vprašanja, ki izražajo naše obveznosti do in med ter do narodnih skupnosti, madžarske in italijanske narodnosti s sosednjimi državami. Slednje je opredeljeno v poročilu Komisije za narodnosti in do sedaj ni bilo ustrezno upoštevano pri dopolnjevanju sklepnega dokumenta. V ta okvir bi veljalo vključiti tudi tista vprašanja, ki se zadevajo materialnih podlag za njihovo delo ter nekaterih drugih predlog, npr. čez mejo menjava dinarjev in podobno.

Lahko bi sprejeli opredelitev tovariša Bačiča o tem, kako razumemo usklajevanje mednarodnih stikov v Jugoslaviji v povezavi z XXIX. amandmajem k ustavi SFRJ. Tovariš Silvo Komar je imel zelo konkretne opredelitve glede vprašanja trgovanja z orožjem. Sklep sicer že vključuje ta vprašanja, morali pa bi opredelitve izostriti, zlasti v smeri zahteve, da mora biti Skupščina s tem stalno seznanjena ter da bi veljalo opredeliti načela, pod katerimi pogoji je mogoče prodajati ter opredeliti tudi način odločanja o teh vprašanjih.

Verjetno je treba dati tudi stališče glede spremljanja naših obveznosti s področja uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, še zlasti pa tudi konvencij s področja človekovega okolja. Zdi se mi, da bi tudi pri kadrih lahko nekaj več napisali, tu smo zelo skromni. Poleg tega bi lahko verjetno gradili to točko glede Evropske gospodarske skupnosti.

Tovariš Hribar predlaga, da se tudi ocena glede tega, v kakšnem položaju se bomo znašli po vzpostavitvi skupnega tržišča v Evropi.

Prekinjam to točko. Komisija začne z delom točno ob 12.30 uri v sobi 217.

Prehajam na 4. TOČKO DNEVNEGA REDA - POROČILO DELEGA-CIJE SKUPŠČINE SR SLOVENIJE V ZBORU REPUBLIK IN POKRAJIN SKUP-ŠČINE SFRJ.

Poročilo delegacije smo poslušali na skupnem zasedanju. Celotno poročilo ste prejeli danes na klop.

Predstavnika delegacije v našem zboru sta, kot običajno, tovarišica Baumanova in tovariš Sintič. Predstavniki Izvršnega sveta je tovariš Jamšek, direktor Zavoda za družbeno planiranje in tovariš Janez Krevs, namestnik predsednice Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje in tovarišica Alenka Markič, namestnica republiškega sekretarja za finance.

Pričenjam razpravo k poročilu, ki smo ga poslušali oziroma k pisnemu poročilu, ki je na mizi. (Nihče ne želi razpravljati.)

Predlagam naslednji sklep: "Zbor sprejema poročilo delegacije in potrjuje njeno delo." Predlagam, da preidemo na glasovanje o tem sklepu.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Sprašujem, glede na to, da smo se tako dogovorili na začetku, če želi kdo v zvezi z informacijo tovariša Bohoriča kakšno dodatno informacijo. Besedo ima tovariš Tone Pavček.

STONE PAVČEK: Ne morem se strinjati s tem, da enostavno Slovenija pravi: težko bo za vse družbene dejavnosti in naj si interesne skupnosti družbenih dejavnosti pomagajo v tem času z lastno iznajdljivostjo, z boljšimi programi, konkurenčnostjo itd. To se sliši lepo in je seveda točno. Ob tem pa se sprašujem, kako to gledati v okviru širše odgovornosti za usodo vseh teh stvari, ki so pravzaprav v temelju te zgodbe, ki se imenuje slovenska država, slovensko občestvo, slovenska družba, Socialistična republika Slovenija. Kako sedaj dalje v velikih segmentih, kot so šolstvo, izobraževanje, kultura, zdravstvo, tudi sociala.

Sprašujem se, ali je dovolj, da rečemo, kako bo težko in naj se bolj znajdejo, s konkurenco in sposobnostjo in prilagajanjem, zdi se mi, da smo odgovorni v celoti tudi pred vsemi temi našimi ljubimi zanamci. Zato ne bi smeli prepuščati, da te stvari še nadalje drsijo navzdol, odgovorni smo za krušenje te stavbe, ki so jo gradili toliko stoletij tudi naši predniki. Naša slovenska družba je danes bolj bogata kot je bila nekoč in vendar se nam ti segmenti vražje hitro in zanesljivo rušijo.

Splošno je ugotovljeno, da Zvezni izvršni svet dela slabo. Vendar pa moramo zahtevati red in kritičnost tudi do lastne hiše, do tega našega dvora. V tem dvoru je tudi mnogo smeti in mnogo nesnage in je treba tudi to "štalo" kdaj pa kdaj počistiti in se organizirati tako, da bo dvor lep in da bomo imeli na tem dvoru dvorjane in ostali državljani perspektivno nekega lepšega, humanejšega, močnejšega, bolj kulturnega bivanja itd. Verjetno bi z nekimi drugačnimi delitvami, tudi v celem globalu, to lažje delali tudi v Sloveniji.

Zato mislim, da je slovenski Izvršni svet dolžan razmisliti, ne samo o tem, da bodo slaba podjetja propadla in kakšne so družbene službe in da bo še slabše. To ni rešitev. Treba je organizirati videnje teh družbenih služb, kajti to niso zgolj neke družbene službe, ampak je duh te nacije in perspektiva in možnost preživetja v teh službah močnejša kot pa v tem, ali imamo en Agrokomerc več ali manj. Nisem prebral teh 80 strani, ker smo jih šele dobili; samo naravnost že od interventnih zakonov in situacija je taka, sprejemamo jo v tem okviru, ne moremo nič narediti. O, da ne moremo nič narediti, je nesprijemljivo. Treba je poskušati nemogoče, zato bi bilo mogoče živeti, da bi bilo mogoče živeti slovenskemu narodu in slovenskim ljudem, tako kot smo bili in moramo biti vajeni z nekim duhom in kot ta hiša, ta dvor diši in ima v sebi vkoreninjeno moč neke kulture in tudi perspektive; zato je treba to malo drugače. Nisem hotel diskutirati, hotel sem iziarziti samo svoje nezadovoljstvo z

vnaprejšnjim sprejemanjem dane slabe situacije, brez poskusa dodatnih injekcij nekega drugačnega organiziranja in možnosti, ker konec koncev iz vseh teh stisk nas ne bodo potegnili tovari bremen, ki se samo neprestano nalagajo, ampak drugačna skupna volja, ki mora biti tudi program Izvršnega sveta in celotne te družbe, tudi v družbenih službah.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovariš Pavček. Tvojo razpravo razumem kot eno od usmeritev za nadaljnje delo Izvršnega sveta. Razprava v Skupščini, ki jo imamo o družbenih dejavnostih 22. junija, bo priložnost za obravnavo teh vprašanj. Ali želiš odgovorjati? (Da.)

FRANCI PIVEC: Samo pojasnil bi. Ob tem gradivu je treba vzeti v pomislek še nekaj...

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: To gradivo je objavljeno v včerajšnjem Poročevalcu.

JOŽE STEGNE: Jaz bi samo nekaj predlagal v zvezi s tem. Danes smo mi to dobili, a nismo prebral in da ne bi ta informacija ostala samo kot informacija, bi predlagal, da bi se mi dogovorili z oziroma na težave, ki bodo neizogibne, da imamo na vsaki seji Družbenopolitičnega zbora točno, v kateri bi ocenili, kako uveljavljamo v republiki te aktivnosti. V tem materialu je nekaj načrtovanega, da ne bi ostali pri načrtovanju, pa potem po nekaj mesecih pri preverjanju, predlagam, da sproti - če se le da na vsaki seji - dobimo neko oceno ter da skupaj ocenimo, kje smo in kakšne so težave. Tako bomo lahko sproti, tako kot je zadnjič tovariš Klemenčič opozarjal, se konkretno seznanjali s težavami, ki nastajajo in ustrezno reagirali.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Menim, da tega predloga ne velja čisto tako sprejeti, kot predlaga tovariš Stegne, saj bomo izredno obremenili naše seje zbora. Sem pa za t o, da smo fleksibilni, da delegati, če imate predloge in vprašanja, prej pokličete, 10 dni pred sejo, pa se bom dogovorila z Izvršnim svetom za kratke informacije ali odgovore.

Zato skušamo prakticirati, da tako delamo preko našega odbora, če je to potrebno. Predlagam, da bi tudi odbor na eni od teh sej šel skozi to gradivo in dal svoje sugestije. Tako bi ne obremenjeval izbora z vsako stvarjo, ker je vrsto stvari v pristojnosti Izvršnega sveta in mislim, da mora s svojo odgovornostjo in pristojnostjo reševati. Tisto, kar je pa stvar Skupščine, moramo dobiti mi in se mi odločiti. Tako bi skušali v tej razpravi, ki bi bila sedaj na odboru, tudi ob že znani pobudi, da naj bi Izvršni svet pripravil neko poročilo, še tale elemente videti; in to v kontekstu, ali imamo dovolj informacij oziroma, ali smo sproti informirani. Zato bi predlagala, da se to s tega vidika še oceni. To je tvoj predlog, tovariš Stegne, če si za to? (Da.) Tovariš Bohorič, želiš kaj odgovoriti tovarišu Pavčku? (Da.)

JANEZ BOHORIC: Ne bi rad videl, da ostane stvarar toliko nedorečena, ker če je tista uvodna beseda, ki sem jo imel, pustila tak vtis, potem moram reči, da najbrž ni bila prava in zadostna. Mi se nismo danes pojavili v Skupščini zato, da bi pokazali, kako se v teh okvirih ne da nič narediti, ampak prav zato, da bi pokazali, kako si zamišljamo, da se nekaj da tudi v teh okvirih in možnostih narediti, točno vse tisto in še kaj več, o čemer je govoril tovariš Pavček. Ta informacija pa je taka, v kateri težišče ni na razlaganju, na vklapljanju, na prilagajanju, sprijaznjevanju s situacijo, ampak na tem, kaj izhaja iz te situacije in na delovanju na tistih najpomembnejših linijah tudi v teh zoženih materialnih okvirih. Zoženi materialni okviri so ena plat situacije. Druga plat situacije je veliko bolj razveseljiva, je pa večji manevrski prostor, so večje možnosti, tudi večji uspehi, v kolikor seveda bodo te tri liberalizacije zaživele in mislim, da bi moralo zaživeti.

Torej v Izvršnem svetu nam ne pride na misel, da bi poskušali situacijo reševati na ta način, da bi zožena možnosti, da bi počeli vse tisto, česar se tovariš Pavček boji. Nasprotno. Mislim, da bo prav zato, da bi nadaljevali tisto, v kar je slovenski narod že stoletja vlagal, da bo prav zaradi tega potrebno mogoče nekatere druge stvari povedati. Pogledati bo treba celo paleto tega našega početja in videti, kaj je res pomembno, kaj pa ni. Ker danes se pojavljamo vsi z vsem, kot z najpomembnejšim. In to selekcijo, seveda tistega pomembnega za narodno samobitnost, in tistega manj pomembnega, bomo morali skupaj narediti.

Strinjam se z oceno predsednice, ki jo je dala, torej, da je cela paleta teh problemov takšna, da je potrebno po temah iti; družbene dejavnosti bodo v juniju v bistvu na tapeti s celo svojo širino in z vso svojo globino in težo. In takrat je tudi prilika te stvari do konca doreči.

Ker se pa same informacije tiče ter časa, v katerem je prišla v Skupščino, moram pa vendarle na to opozoriti, da je od 15. maja do danes minilo devet dni. V tem času je bilo treba zelo garaško delati, da se je ta koncept, s katerim danes Skupščino seznanjamo, lahko zgradil. Res je to gradivo prišlo v Skupščino včeraj ob 23.15 uri, ko tovarišice predsednice več ni bilo v Skupščini. Danes sva se dvakrat v teh informacijah razlikovala. Mislim pa, da je bistvo to, da je ta informacija sedaj tukaj in da so v njej postavljeni pogledi našega Izvršnega sveta, o katerih se da seveda razpravljati, z njimi polemizirati, predvsem pa seveda vse s ciljem, da pridemo do jasnega mobilizacijskega programa, kako iz te situacije priti. Torej to je to. In če smo naredili z vsem tem vtis, tovariš Pavček, kakšnega sem doživljal sedajle ob poslušanju tvoje razprave, pa upam, da sem s tem dodatnim pojasnilom kaj popravil. V uvodu, pač izgleda, da nisem bil zadosti jasen. Vsekakor se ne želimo sprijazniti s situacijo, daleč od tega. V tej na novo nastali situaciji vidimo možnost, da gremo hitreje naprej kot smo šli do sedaj. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Bohorič. Upam, da smo zadevo pojasnili. Lahko zaključim to točko dnevnega reda? Dobro.

Prehajamo na 5. TOČKO DNEVNEGA REDA - OSNUTEK ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O DEVIZNEM POSLOVANJU - STROGO ZAUPNO. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju je predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Obravnavala ga je skupina delegatov vseh zborov za proučevanje aktov iz pristojnosti zborov Skupščine SFRJ, ki je soglašala z mnenjem Izvršnega sveta, ki ste ga danes dobili z gradivom.

Prav tako je obravnavala ta zakon Zakonodajno-pravna komisija, ki je tudi podprla stališče Izvršnega sveta ter ni imela k zakonu pripomb.

Danes ste prejeli osnutek stališč, ki smo ga pripravili vsebinsko tako, da se dotika le nekaterih sistemskih vprašanj.

Predstavniki Izvršnega sveta na seji pri tej točki je tovariš Janez Krevs, namestnik predsednice Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Tovariš Krevs bo imel kratko uvodno besedo. Prosim.

JANEZ KREVS: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zvezni izvršni svet je predložil v obravnavo Skupščini SFRJ in Skupščini SR in SAP osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju.

S temi spremembami zakona o deviznem poslovanju se opredeljuje način in pogoji deviznega varčevanja tako, da bi lahko pooblaščenim banke devizna sredstva iz naslova efektivnega povečanja deviznega varčevanja prodale Narodni banki Jugoslavije ali na deviznem trgu s pravico ponovnega odkupa po tečaju na dan odkupa.

Zvezni izvršni svet pa bi predpisal pogoje in način uporabe teh deviz za plačevanje v tujino v času uporabe 110. člena zakona o deviznem poslovanju.

Gre torej za ukinitve deponiranja deviznega varčevanja pri Narodni banki Jugoslavije in za prenos tečajnih razlik na osnovi efektivnega povečanja deviznega varčevanja na pooblaščenim banke.

Dalje. Osnutek zakona o prehodnih določbah opredeljuje način vračanja proforma, deponiranjega deviznega varčevanja pooblaščenim bankam in način nadomeščanja nepokritih negativnih tečajnih razlik iz tega naslova.

Skupne negativne tečajne razlike po tej osnovi naj bi banke nadomestile v 40 letih.

Iz predloga je razvidno, da bodo poslovne banke nujno odprodale tako zbrane devize na devizna sredstva na deviznem trgu, banke pa bodo morale pokrивati tečajne razlike iz obresti.

To bodo lahko pokrivalo iz dohodka od plasiranja dinarske protivrednosti od prodanih deviz ali pa iz dohodka drugih plasmajev. Pri tem bodo v najtežjem položaju tiste banke, ki so uspeli pridobiti največ deviznih prihrankov.

Tovarišice in tovariši delegati! V Izvršnem svetu se strinjamo, da je potrebno z zakonom trajno in sistemsko urediti pokrivanje negativnih tečajnih razlik, ki nastajajo iz naslova deviznega poslovanja Narodne banke Jugoslavije in bank, kot tudi

iz naslova deviznega varčevanja občanov. Vendar ponudbene rešitve tega ne zagotavljajo.

Predlagatelj bi moral predloge rešitev zasnovati na realnih ocenah. V primeru sprejetja predlagane rešitve, po kateri banke s svojo ekonomsko aktivnostjo ne morejo pokriti tečajnih razlik, obresti in stroškov iz zbiranja prihodkov oziroma vseh teh stroškov ne morejo prenesti na koristnike deviz, bo nujno prišlo do drastičnega padca zainteresiranosti bank za zbiranje deviznih prihrankov, kar bo imelo nujno izredno negativne posledice na devizno likvidnost in porušenje projekcije plačilne bilance.

V plačilni bilanci Jugoslavije je namreč kar ena tretjina priliva doseženega na osnovi nakazil zdomcev in povečanja deviznih vlog. V projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1988 je pri tem planiran suficit v višini milijardo in 50 milijonov dolarjev.

Zato na tem področju ne bi smeli sprejeti nobenega ukrepa, ki bi destimuliral porast deviznega varčevanja in odkup deviz tako pri občanih kot pri bankah. Pokrivanje negativnih tečajnih razlik iz naslova prirasta deviznega varčevanja pa mora temeljiti na usmeritvi, da se tekoče pokrivajo oziroma da jih pokrije tisti, ki devize uporablja oziroma tisti, ki z njimi gospodari. Bankam mora biti omogočeno, da z deviznimi iz naslova prirasta hranilnih vlog posluje tako, da si s tem poslovanjem zagotovijo potreben prihodek, s katerim bodo tekoče pokrivala negativne tečajne razlike ter vse ostale stroške iz tega naslova.

Banke bi morale z deviznimi sredstvi prosto razpolagati tako, da bi jih lahko, bodisi terminsko prodajali v državi, deponirale na račun v tujini ali jih plasirale v obliki deviznih kreditov v državi.

Predlagane rešitve v osnutku predloženega zakona bankam tega ne omogočajo, zato jih ne moremo sprejeti.

Prav tako tudi obseg nastali negativnih nepokritih tečajnih razlik oziroma materialne posledice, ki izhajajo iz tega naslova, zahtevajo temeljito proučitev učinkov te operacije na položaj posameznih subjektov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije meni, da problematiko vnosa nenadomeščenih tečajnih razlik Narodne banke Jugoslavije na pooblašene banke ter način pokrivanja le-teh iz novo nastalih, vsebinsko ne sodi v zakon o deviznem poslovanju, ampak v zakon o kritju tečajnih razlik pri Narodni banki Jugoslavije.

Tovarišice in tovariši delegati! Prejeli ste mnenje, kot je že tovarišica predsednica povedala, v katerem je celovitejša obrazložitev Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Poudaril bi samo še to, da je Izvršni svet predloženi zakon podrobno proučil in da glede na vse povedano Skupščin SR Slovenije predlaga, da ne da soglasja na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Krevs. Želi kdo od poročevalcev delovnih teles, ki so obravnavali ta zakon, razpravljati? (Ne.) Pričenjam razpravo. Ni razprave. Želi kdo razpravljati o teh stališčih? (Ne želi.) Potem predlagam, da prekvalificiramo osnutek stališč v predlog in dajem na glasovanje

predlog stališč k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč k osnutku zakona k spremembam in dopolnitvam zakona o deviznem poslovanju soglasno sprejel. Na podlagi 28. člena poslovnika bomo stališča poslali Zboru združenega dela.

Predlagam, da odpravimo sedaj še točke, ki se nanašajo na izobraževanje, ker so trenutno prisotni predstavniki Izvršnega sveta ter predstavnik Univerze tovariši dr. Peklenik.

Prehajamo na 6. TOČKO DNEVNEGA REDA - PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU IN ZAHTEVA ZA IZDAJO ZAKONA O UNIVERZI OZIROMA O VISOKOŠOLSKE DEJAVNOSTI.

Predlagam, da najprej razpravljamo o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju ter šele nato o zahtevi za izdajo zakona o univerzi. Soglašate s takim predlogom? Dobro.

Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju je predložil v obravnavo Izvršni svet. Naš zbor sprejema stališča po 74. členu k temu zakonu. Osutek stališč ste prejeli po pošti. Predlog za izdajo zakona so obravnavali: skupina delegatov za spremljanje in uresničevanje preobrazbe vzgoje in izobraževanja, Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora, Zakonodajno-pravna komisija, Komisija za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu, Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve ter Komisija za narodnosti, ki k predlogu zakona ni imela pripomb. Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš Franci Pivec, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje. Tovariš Pivec, želiš uvodno besedo? (Ne želi.) Hvala lepa. Želijo poročevalci delovnih teles uvodno besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju. Prosim, če v razpravi upoštevamo tudi stališča, da bi lažje sklepali. Predlagam, da bi oblikovali skupino, in sicer predlagam, da bi to bila tovarišica Gita Vončina, tovariš Duško Kos in tovarišica Sonja Lokar. Ista skupina naj bi tudi za ostali dve točki, ki sta s področja vzgoje in izobraževanja, sodelovala, če bo potrebno pri usklajevanju. Prosim, tovariš Jelen.

MARJAN JELEN: Tovarišice in tovariši! Samo nekaj besed na to točko dnevnega reda. Zdi se mi, da so predlagane spremembe zakona o usmerjenem izobraževanju več ali manj rezultat spremljanja tako preko takoimenovanih strokovnih evalvacij, vrednotenja vzgojno-izobraževalnih programov, potem spremljanja in zahtev naše Skupščine in konec koncev tudi zelo energičnih zahtev širše strokovne javnosti in tudi učencev in staršev. Tako da se mi zdi, da je to povsem normalno in v redu, da se odpravijo te temeljne pomanjkljivosti v tej reformi bilo odpravljeno že preko izobraževalne politike, tako da je Zavod za šolstvo prek svojih

navodil skupaj s republiškim komitejem fleksibilno reagiral in na ta način poskušal odpravljati temeljne pomanjkljivosti. To je že bila prenova, v katero so se vključili že v tem šolskem letu, ki se izteka; vanjo so vključeni praktično vsi vzgojno-izobraževalni programi. Tu je bilo veliko narejenega, veliko smeri se je združilo, prav tako veliko programov. Uvedla se je takoimenovana nivojska diferenciacija, kar pomeni, da imamo že v prvem letu poklic na tretji, četrti in peti stopnji zahtevnosti, ki traja štiri leta. Ustrezneje se je uredilo razmerje med splošnimi in strokovnimi znanji. Uveden je zaključni izpit, odpravljeno je napredovanje z negativno oceno; več svobode je dano šolam, da lahko same glede na potrebe in interese učencev in oceno učiteljev prilagajajo učni načrt itd. V tem smislu je tudi predlog zakona po mojem normalno nadaljevanje te poti in ga v tem smislu tudi podpiram in se strinjam s stališči.

Vendar bi rad odprl eno dilemo, kajti vseskozi je bila prisotna zahteva po ločevanju takoimenovane demokratične razprave od strokovnega odločanja, ki je po svoje izraženo v 13. tezi predloga za izdajo zakona. Mislim, da je ta sklop vprašanj zelo relevanten za razpravo v našem zboru. Gre za povsem drugačno pristojnost pri sprejemanju vzgojno-izobraževalnih programov in gre za drugačno samoupravno organiziranost uporabnikov in izvajalcev in seveda za njihove drugačne kompetence, vsaj skozi obstoječo samoupravno organiziranost s posebnih izobraževalnih skupnosti se prenaša sprejem vzgojno-izobraževalnih programov za srednje šole v Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije, za visokošolske programe za sprejem seli v svete visokošolskih, delovnih in temeljnih organizacij, za doktorski in magistrski študij pa na pedagoško znanstvene svete. V posebnih izobraževalnih skupnostih ostane samo sprejem programskih zasnov, ki so neke vrste seznam vzgojno-izobraževalnih programov in smeri in po teh tezah, po 10. tezi je dodaten obseg vzgojno-izobraževalnih programov in pa trajanje izobraževanja.

To je tisti okvir, kjer naj bi se odločalo neposredno. Ocena o posebnih izobraževalnih skupnostih je dokaj enotna, prav tako da sedanja organizacija ni ustrezna in da bistveno prispeva k drobitvi vzgojno-izobraževalnih programov ter da vpliva na tendenco favoriziranja posameznih strok itd. Vendar so odnosi svobodne menjave dela potekali znotraj teh posebnih vzgojno-izobraževalnih skupnosti in temeljno vprašanje, ki se mi postavlja, je ali sploh in v kakšni meri bo vplivala taka ureditev na uveljavljanje svobodne menjave dela, in pa čeprav zveni kot politična floskula, na podružbljanje vzgojno-izobraževalnega sistema, katerega smo v 80. letih bili zelo ponosni in ga prikazoval kot eno izmed bistvenih pridobitev reforme usmerjenega izobraževanja. Ob tem si postavljam vprašanje, ali ni nevarnosti za obraten proces centralizacije. Sedaj ugotavljamo, da smo šli v preveliko širšo, da smo razdrobili odločanje na posebnih izobraževalnih skupnostih in da je nujno, da se v Izobraževalni skupnosti Slovenije, v smislu nacionalnega interesa, obvladuje ta situacija. Ali morda ne sledimo tendencam družbe, da bi centralizirali, združevali in na neki način odmaknili vpliv in odločanje delovnega človeka, tistemu, ki praktično združuje sredstva in izobraževanje?

Svobodna menjava dela naj bi po tej zasnovi tekla prek Izobraževalne skupnosti Slovenije. Ta dilema se mi zdi toliko bolj aktualna, ker danes ne razpolagamo, vsaj z zasnovo za spremembo zakona o svobodni menjavi dela, ki je zame v teh odnosih, temeljni zakon, niti ne razpolagamo z zasnovo nesprejete tega zakona o pedagoški službi. Zdi se mi, da je to kompleks zakonov, ki so med seboj še kako vsebinsko povezani in bi kazalo o njih razpravljati kot celota.

Če mislimo ukinjati posebne izobraževalne skupnosti z jemanjem vsebine - kajti zanesljivo ne bodo preživel - pa mislim, da je vsem jasno, da lahko tudi drugače to postavimo.

Še nekaj pripomb. Tudi te spremembe so vezane na določene pogoje. Prvič na ustrezno družbeno klimo in na ustrezne materialne pogoje, v tem smislu bi pritegnil tovarišu Pavčku, vendar pa na naslednji Skupščini o tem več.

Drugo. Te spremembe bodo družbene in ne zgolj šolske. Rad bi izpostavil dva elementa. Najprej usposobljenost učiteljev. Iz podatkov Zavoda za šolstvo je evidentno, da je učni uspeh v rahlem upadanju, tako v osnovnih šolah, kjer je ta tendenca že od 1980 oziroma 1981 leta in da je tudi že v srednjih šolah v zadnjem času v upadanju. Če se pogovarjaš s srednješolskimi učitelji, se jezijo na osnovnošolske in ko se človek pogovarja z visokošolskimi, se jezijo na srednješolske. Zdi se mi, da je zaskrbljujoče zlasti stanje glede izobrazbe učiteljev za temeljne predmete kot so matematika, fizika, slovenščina, tuji jeziki, mislim, da so to tista znanja, za katera je usodno, če jih človek v mladosti ni osvojil zelo težko in z veliko muko, se jih nadoknadi. Ne podcenjujem drugih predmetov, ampak lažje je nadoknadi zamujeno v sferi zemljepisa ali biologije, kot pa v sferi matematike. Kdor je plezal po tej izobraževalni hirarhiji, je ob delu to krepko občutil. In če je podatek ustrezen, da je na srednjih šolah 196 učiteljev matematike in da ima samo 45% ustrezno strokovno izobrazbo in da je podobno za fiziko - od 145 jih ima samo 59% ustrezno izobrazbo, potem je to stanje katastrofalno.

Ob tem pa še tole. Upadajo tudi oblike izpolnjevanja in usposabljanja teh učiteljev. Še najbolj je zvest svojemu poslanstvu Zavod za šolstvo, ki je spremljal novosti, vendar, če se prav spominjam, v lanskem letu ni dobil dovolj materialnih sredstev, da bi angažiral zunanje strokovnjake in da bi to usposabljanje teklo na strokovnem, odgovarjajočem nivoju. Tu so še tudi subjekti, npr. društva, kjer so skupine entuziastov; na primer društvo matematikov, fizikov. To je premalo, kajti to ni družbena organizacija in mislim, da bi se morali na tem problemu zamisliti in najti družbene rešitve, ki bodo v krajšem času dale rezultat.

In samo še ena zadeva. Glede te nesrečne mreže šol. Vseskozi se poudarja njeno neracionalizacijo in da imamo šolo v vsaki slovenski vasi itd. Mislim, da bi kazalo nadaljevati študijo Pedagoškega inštituta. Tu trčimo na ustavne pravice združenega dela in na interes staršev. Vse skupaj se potem s kompromisom konča med politično močjo, neko modrostjo, stroko in pa možnostmi. S to prenovo se odpirajo tudi možnosti, ker bodo nekatere šole le postale bolj splošnejše kot v sedanjem sistemu,

te šole so zlasti v teh manjših krajih. Mislím, da bi kazalo bolj jasne usmeritve sprejeti, ker se mi zdi, da iz ustavnega vidika dostopnosti do šole, ni tako enostavno reči, v tem kraju šole ne bo, čeprav sem za racionalizacijo.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Tovarišica Gita Vončina ima besedo.

GITA VONČINA: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V predlaganih stališčih zbora in Predsedstva Socialistične zveze so praktično zajeta vsa bistvena vprašanja ter vse bistvene pripombe, ki so jih izoblikovali, tudi v sindikatih, zlasti pa s tega vidika, da je treba sočasno ob obravnavi zakonodaje s področja usmerjenega izobraževanja obravnavati tudi zakon s področja svobodne menjave dela, zakon o pedagoški službi. Omenjene so tudi pobude v zvezi z obravnavo možnosti sprejetja posebnega zakona o izobraževanju odraslih. zato v tem smislu p odpiram stališča, ker smatram, da so te pripombe in še nekatere druge ustrezno zajete. Vendar pa bi rada o dveh, treh vprašanjih še spregovorila in sicer najprej o tistih vprašanjih, ki se nanašajo na odprtost sistema izobraževanja in ki bi jih bilo treba do osnutka dodelati in seveda nekaj več reči tudi o naših stališčih.

Brez dvoma je potrebno podpirati predlagane spremembe po deregulaciji sistema oziroma pretiranega podpisovanja, vendar smatram, da tekst ni dosleden. Ni namreč dileme o tem, da je treba sprejeti dogovorjen standard znanja, ki tudi omogoča nadzor nad rezultati, vendar pa je mogoče še bolj zmanjšati nadzor nad samim procesom izobraževanja. Zagotoviti je potrebno kreativno delo učiteljev, inovacije in samostojnejše odločanje udeležencev izobraževanja za način in vrsto izobraževanja. Zagotoviti je potrebno kreaktivno delo učiteljev, inovacije in samostojnejše odločanje udeležencev izobraževanja za način in vrsto izobraževanja. S tem v zvezi želim opozoriti na izobraževanje odraslih. Treba je reči, da ni toliko pomembno, katere institucije lahko izvajajo izobraževanje odraslih kot to, kdo je sposoben zagotoviti kvalitetne pogoje za izvajanje tega izobraževanje in torej, kateri so tisti pogoji. To je predvsem ustrezno usposobljen kader, to so tudi ustrezni materialni in prostorski pogoji za izvajanje tega vzgojno-izobraževalnega procesa. Nerazumljivo je določilo predloga oziroma določilo zakona, da pri zahtevi po izobrazbi kadra, ki npr. opravlja temeljno in razvojno delo v izobraževalnih institucijah za odrasle, znižujejo kriterij in dopuščamo le višjo izobrazbo, medtem ko npr. na področju osnovne šole določamo predpisano visokošolsko izobrazbo.

Po drugi strani pa zakon opredeljuje za izobraževanje odraslih celo vrsto zahtev, ki so morda smiselne za izobraževanje mladine, pri izobraževanju odraslih pa predstavljajo velikokrat nesmiselne ovire in onemogočajo uveljavljanje njegovih specifičnosti. Pri tem mislim na določanje trajnega izobraževanja, določitev šolskega leta, razporejanje učne skupine v oddelke, določitev časa in podobno. Za to izobraževanje je treba posebej poudariti, da se pojavlja v toliko oblikah in na toliko različnih

načinov, da je zahteva po deregulaciji na tem področju še bolj očitna in upravičena.

Ta moja pripomba se nanaša tudi na 4. točko stališč, kjer je govora tudi o delovnih univerzah, zato konkretno predlagam, da se v to točko smiselno vnesejo - gre za drugi odstavek - stališča Odbora za družbenopolitični sistem.

Naslednja načelna pripomba je, da je treba podrobneje proučiti teze oziroma predlog za izdajo z vidika parmanentnosti izobraževanja. Mi smo sicer v teh predlogih določili, da zakon opredeljuje parmanentno izobraževanje v tem izhodiščnem smislu, medtem ko se izvedbena določila po večini nanašajo le na šolsko izobraževanje mladih. In nazadnje pripomba v zvezi s praktičnim usposabljanjem učencev. Ugotavljamo namreč, da je to izobraževanje nekvalitetno, ker smo izvajanje prepustili vsem organizacijam, ne glede na pogoje, ki jih lahko zagotavljajo. To vprašanje posebej izpostavljam zaradi tega, ker vsi, ki poznamo oziroma, ki smo imeli možnost poznati tudi to področje izobraževalnega sistema v razvitih evropskih državah, lahko vidimo, da ravno na tem področju praktičnega usposabljanja, te tehnološke razvite države posvečajo posebno pozornost. Zavzemam se za to, da se oceni možnost, da bi usposabljanje skoncentrirali samo v posameznih organizacijah združenega dela na ravni regije ali panoge, ker bi z združevanjem sredstev in kadra lahko zagotovili kvalitetnejše delo, to je tudi za vzgojno-izobraževalne organizacije, saj je namreč vprašanje, če imamo dovolj sredstev oziroma, ali je smiselno, da bi ob tako široki mreži šol kot jih imamo, lahko zagotavljali kvalitetne pogoje prav v vsaki šoli. Taka rešitev zahteva še strokovno oceno in daljše organizacijske priprave, vendar smatramo, naj bi zakonodajalec že sedaj proučil, katera določila obstoječega zakona bi morali spremeniti, da kasneje ne bi prihajalo do ovir pri morebitni izpeljavi takih rešitev. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovarišica Vončina. Duško Kos, prosim.

DUŠKO KOS: Predsedstvo republiške konference je obravnavalo predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona o spremembah zakona o usmerjenem izobraževanju in ocenilo, da je predlog utemeljen z analizo obstoječih razmer, ki kažejo na prekomplicirane postopke odločanja, na zabrisano razmejitev med interesnimi - političnimi in strokovnimi vidiki vzgojno-izobraževalne dejavnosti, na zapostavljanje splošnega nacionalnega interesa ter na enostranski pristop k razumevanju povezovanja šole in združenega dela ter enotne srednje šole.

Predlog na eni strani pomeni uzakonitev stanja, ki je nastalo po spremembi srednješolskih programov v letih 1987 in 1988, po drugi pa hkrati zahteva še določene novosti in kvalitativne premike. Ločevanje političnih in strokovnih odločitev ter večja teža strokovnih teles sta glavni značilnosti sprememb. Predlog sprememb pomeni nekatere kvalitativne preskoke v sami ureditvi izobraževalnega sistema, še posebej pri večji diferenciaciji med posameznimi stopnjami srednje šole, pri

prehodnosti iz srednje šole v univerzo glede nadaljevalnega izpita ter pri spremembah, ki zadevajo univerzo.

Vztrajamo na nadaljevalnem izpitu kot nacionalnem standardu za vstop na univerzo, kar pomeni velik skok proč od ustaljenega sistema. Zato ga bo potrebno v primeru realizacije v prihodnje strokovno spremljati in sproti preverjati njegove učinke. Nadaljevalni izpit implicitno ruši zlorabljan pojem enotne srednje šole in nagrajuje novo pojmovanje skupne vzgojno-izobraževalne osnove kot standarda in ne več kot enovitega bloka znanja.

Zaradi tega, ker je nadaljevalni izpit uvrščen v predlog kot varianta predlagamo konkretne spremembe 32. in 34. teze. Jaz bo sedaj te spremembe prebral, imam pa jih točno napisane in vemo bom potem material predal.

V 32. tezi se 69. člen spremeni tako, da prvi odstavek ostane nespremenjen, drugi, tretji, četrti in šesti se črtajo, četrti odstavek pa se glasi: "Kdor ni končal programa srednjega izobraževanja v skladu s prvim odstavkom tega člena, opravi nadaljevalni izpit naknadno, lahko tudi ločeno za vsak izbirni predmet posebej". Doda se še odstavek: "Kandidati, ki niso mogli po redni poti opravljati nadaljevalnega izpita in ki so končali štiriletno srednjo šolo pred uvedbo nadaljevalnega izpita, se lahko vpišejo na višjo ali visoko šolo pod pogoji, ki jih individualno določi višja oziroma visokošolska ustanova".

Za 34. tezo pa predlagamo, da se prvi in drugi odstavek ohranita nespremenjena, tretji in četrti odstavek pa se črtata in nadomestita z novim odstavkom, ki se glasi: "Skupno telo, sestavljeno s predstavniki višjih in visokih šol, srednjih šol ter pristojnih upravnih organov vodi organizacijo nadaljevalnega izpita. Ovrednotenje izpitnih izdelkov za posamezne kandidate je anonimno in ločeno opravijo trije profesorji. Dva z višje oziroma visokošolske ustanove ter eden iz srednje šole. Obseg, vrsta znanj ter vrednotenje izpitnih izdelkov ne sme odstopati od mednarodno sprejetih standardov, usposobljenosti kandidatov za nadaljevanje izobraževanja na visokošolski ravni kot jih je uveljavil IBO". Prosim, če bi to posredovali predlagatelju.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Bomo.

DUŠKO KOS: Hkrati mora predlagatelj vzpostaviti večjo razliko med nadaljevalnim in zaključnim izpitom ter tako eliminirati vse nesporazume, ki izhajajo iz enačaja obeh izpitov. V operacionalizacijo nadaljevalnega izpita se bo v bodoče morala nujno vključevati tudi univerza.

Predsedstvo meni, da sta srednje in visoko šolstvo dva relativno samostojna in neodvisna dela znotraj vzgojno-izobraževalne sfere. Zato podpira zahtevo po posebnem zakonu o visokem šolstvu. Univerzitetni študij mora biti kakovosten, organizacijsko drugače strukturiran kot srednješolski. Hkrati poudarja, da nam pojem avtonomije univerze pomeni predvsem strokovno samostojnost, ne pa obračanje univerze proč od družbe in vseh ostalih segmentov izobraževalnega sistema. Predsedstvo podpira spremembe, ki jih vsebuje predlog za spremembo zakona o usmerjenem izobraževanju že v tej fazi, saj omenijo postopen prehod k

univerzi, kakršno si je Zveza socialistične mladine zarisala v sklepe svojega kongresa v Krškem.

V predsedstvu podpiramo usmeritve predlagatelja, da Izobraževalni skupnosti Slovenije, Strokovnemu svetu SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje ter Pedagoško-znanstvenem svetu na univerzi daje večje pristojnosti ter s tem krepí splošni nacionalni interes, hkrati pa zarisuje ostrejšje meje med strokovnimi in političnimi odločitvami. Predsedstvo predlaga, da predlagatelj sprememb pretehta, ali je nujno potreben posebej zakon o pedagoški službi, ali pa je pedagoško službo moč uzakoniti v drugih normativnih aktih s področja vzgoje in izobraževanja, med drugim tudi v zakonu o usmerjenem izobraževanju. Predlog tega problema ne zaobsega, prav gotovo pa se bo v nadaljnjih postopkih spreminjanja zakona o usmerjenem izobraževanju še pojavil.

Podpiram možnost, da posamezniki opravljajo izobraževalno dejavnost samostojno z osebnim delom, kot poklic, saj je ta sprememba prvi korak k izveninstitucionalnem izobraževanju kot dopolnjujočemu delu izobraževalnega sistema.

Predlagamo, da zakon opredeli tudi izgubo profesure oziroma visokošolskega naziva. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Kos. Želi še kdo razpravljati? Emil Rojc.

EMIL ROJC: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pri presoji smeri za nadaljnje dograjevanje našega izobraževalnega sistema, in sedaj smo v neki fazi, bi nam bilo zelo koristno, če bi imeli neke širše strokovno podkrepljene analize in podlage z odgovori na tri vprašanja.

Prvo, ali vemo, v čem so zahteve družbenega razvoja in razvoja znanosti prerasle dosedanje institucionalne rešitve, ali da rečem kar poenostavljeno, dosedanji zakon o usmerjenem izobraževanju.

Drugo vprašanje, v čem je bila zmota in nerealna sama koncepcija usmerjenega izobraževanja.

In tretji odgovor na tretje vprašanje, v čem in koliko so bili vzrok neuspešnih realizacij neuresničeni družbenoekonomski pogoji za takšno koncepcijo izobraževanja.

Temeljiti odgovori na ta tri vprašanja bi šele omogočali kaj več, kot samo morda tako parcialno popravljjanje obstoječega zakona, kakršna recimo je sedaj pred nami. Zato, ker je to sedaj komaj prva faza in je možno še marsikaj v tem smislu doreči, predvsem pa se strinjam s tovarišem Dušanom Kosom, ne z nobenim političnim arbitriranjem, ampak s temeljito strokovno presojo vseh zainteresiranih dejavnikov, bi predlagal, da se nadaljnje dodelave in dograditve teh rešitev vodijo na osnovi kriterijev presojanja tistega, kar nam je ponujeno doslej. To, kar nam pa je ponujeno, bi pa presojal iz naslednjih vidikov oziroma kriterijev: ali spremembe in dopolnitve zakona o usmerjenem izobraževanju prispevajo k uresničevanju in nadaljnjem izgrajevanju samoupravnih družbenoekonomskih osnov in odnosov v vzgoji in izobraževanju, ali kot bi rekli še drugače lahko, ali prispevajo k približevanju šolstva koncepciji združenega dela, ali pa ga od nje odmikajo nazaj v sfero družbene porabe ali samo

sebi zadostne dejavnosti. To je prvi kriterij za presojo teh sprememb.

Drugi kriterij. Ali te rešitve in predlogi zagotavljajo neke nove poti povezav, šole z razvojnimi potrebami družbe, z razvojnimi potrebami vseh dejavnosti združenega dela kot celote. Če namreč ugotovljamo, da tega nismo v dosedanjih institucionalnih rešitvah zagotovili, potem je sedaj najbrž zadnji čas, da to storimo v sedanjih dopolnitvah in spremembah sistema vzgoje in izobraževanja.

Tretji kriterij. Ali spremembe omogočajo in zagotavljajo hitrejši pretok znanstvenih in tehnoloških dosežkov v edukativne procese. Zamudništvo je naša, kot bi rekel, morda v pesniškem jeziku tovariš Tone, naša stalna usoda tudi na tem področju, tudi na področju šolstva. In sedaj je prilika, da razmislimo, kako naj bi te spremembe, ki so pred nami, vodile v radikalni, tudi notranji prenovi šol, da bi to zamudništvo preraščali hitreje in ujeli znanost in dosežke vsaj v korak, če že ne bi bili v toku vzporedno z njimi.

Četrty kriterij. Kako zagotoviti fleksibilnejšo organizacijo šolskega sistema, ki bo odzivna na zahteve k temu, o čemer vsakodnevno govorimo, prestrukturiranja gospodarskih in družbenih dejavnosti. Skratka poskušati ponuditi nov projekt organizacije šolstva ob dejstvu, da ni potrebno vsake izobraževalne potrebe, vsake potrebe za novim programom takoj tudi institucionalizirati v neki šoli. Treba je, mislim, da bi mogli to storiti, v večji meri omogočiti neke vrste razgrajevanje togega, potrebam združenega dela in družbenega razvoja premalo odzivnega šolskega sistema, kakršen je tudi obstoječi.

Peti kriterij. Upoštevati bi bilo tudi potrebno, ko se bodo postavljale konceptualne zasnove novih programov, tudi dejstvo in potrebo, ki je bila doslej v javnih razpravah - zlasti strokovnih - velikokrat poudarjeno, namreč potrebo po redefiniranju ali celo spremembi nekaterih dosedanjih teh reformnih kategorij, ki so bile, ali zaradi svoje nedodelanosti v takratni fazi, ko smo šli v usmerjeno izobraževanje ali pa zaradi nesmotrnosti, ki jo je pokazala šele praksa, v praksi demantirane oziroma niso bile ustrezno realizirane. Gre zlasti za načelo izobraževanja za delo in nadaljnje izobraževanje, ki je po eni strani idejno teoretično utemeljeno, pa prav gotovo na marksističnih predpostavka o povezovanju učenja in dela. V praktični realizaciji pa lahko vodi z odklonom, v kolikor se to izobraževanje za delo smatra kot izobraževanje za sedanje, poznano in konkretno obstoječe delo, kar nas je pripeljalo tudi do prevelike funkcionalizacije teh učnih programov, imamo pa vse možnosti, da to slabost dosedanje reforme spremenimo, da to izobraževanje za delo pomeni tudi izobraževanje za jutrišnje delo, za slednje razvoja tehnologije oziroma delo, ki sledi temu.

Na koncu bi rekel tudi to, da ne bi smeli k tem spremembam v sistemu vzgoje in izobraževanja prispevati sedaj izključno pod težo teh skrajno zaostrenih družbeno-gospodarskih razmer, ker če nas bo to vkleščilo, potem ne bo nič od teh mojih kriterijev, niti iskanja poti, da bi kaj od tega realizirali. To ne pomeni, da bi se morali torej zadovoljiti zaradi teh razmer z resnično povprečnimi, površnimi rešitvami in pa popuščati

situaciji, ki vsiljuje na nek način retrogradne rešitve, ki morda gredo v nekaterih smereh nazaj do tistega, kar smo že imeli. Zato bi predlagal, da nadaljnje dograjevanje potem do samega predloga teh sprememb gre v smeri večjega odzivanja na izzive in zahteve družbenega trenutka in naše razvojne perspektive, da gredo v tej smeri vsaj iskanja, da so rešitve bolj temeljite, bolj strokovno dograjane in ne toliko organizacijsko formalne narave, ker je pa po moji presoji prisotno v sedaj ponujenih tezah in predlogih. Skratka, v njih najdem premalo elementov za zasnovo bodoče šole kot, pravimo prihodnega stoletja.

Iz teh kriterijev torej bi kazalo razvijati sistem še naprej, nadaljevati popolno presojo vseh teh predlaganih sprememb zato, da bi na njih resnično izkoristili optimalnost v smislu kvalitativnega dograjevanja šolskega sistema.

In čisto na kraju. Soglašam tudi s tistimi razmišljanji tovariša Kosa, namreč, da ne kaže v ničemer imeti apriornih pomislekov in predsodkov zoper predlog ali pobudo, da bi se univerzi oziroma univerza izločala iz tega do sedaj enotnega sistema usmerjenega izobraževanja, ker če bo tak položaj pripeljal univerzo v drugačen družbenoekonomski status, na višjo znanstveno raven, potem ni razlogov, da bi se temu protivili. Samo mislim pa, da je ob tem treba v nadaljnjem postopku dograjevanja pravnih osnov za to spremembo zagotoviti, kot je bilo rečeno že v prehodnih razpravah, programsko povezanost in sodelovanje pri opredeljevanju kriterijev znanja za prehod iz srednjega na višješolski in visokošolski študij; to se pravi neko zvezo bi morala fakulteta oziroma univerza ravno v tem smislu še ohranjati tudi s srednjim usmerjenim izobraževanjem in sodelovati pri postavljanju optimalnega razmerja med tem splošno-izobraževalnim delom znanj in poklicnim strokovnim delom predhodnih programov oziroma programov srednjih šol pred študijem na univerzi. Tak nov sistem ne bi smel univerze nikakor odmakniti stran od materialnih produkcijskih tvorcev, ampak jo še bolj organsko vgraditi mednje. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovariš Rojc. Želi še kdo razpravljati? Tovariš Franci Pivec, predsednik Republiškega komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo.

FRANCI PIVEC: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlagane spremembe, nanašajoče se na pripravo in sprejemanje programskih zasnov in vzgojno-izobraževalnih programov, kot sami ugotavljate oziroma kot je tovariš Jelen ugotovil, seveda ne zadevajo le zakona o usmerjenem izobraževanju, ampak tudi zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja in pa zakon o pedagoški službi. Vendar je temeljna rešitev za vse omenjene zakone istovetna, zato je v tej začetni fazi nismo predložili v treh zakonskih tekstih. Če se potrди oziroma je predlagatelj izoblikoval tudi kot spremembo oziroma dopolnitev zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in pa dopolnitev zakona o pedagoški službi. Slednje po potrebnosti le v primeru, če Izobraževalna skupnost Slovenije ne bo

že prej Skupščini predložila v obravnavo nov koncept pedagoške službe.

Druga točka, ki terja pojasnilo za odpiranje možnosti za osebno delo na področju usmerjenega izobraževanja, ki izhaja iz novih določil zakona o združenem delu, je pa v tem trenutku povezano z mnogimi nerazrešenimi splošnimi dilemami. O njih so skupščinski zbori že razpravljali in očitno še bodo, kar bo pripomoglo, da bi predlagatelj že v fazi osnutka lahko ponudil jasnejše in celovitejše rešitve tudi za izobraževalno področje.

Moram vas obvestiti tudi o tem, da je predlagana sprememba stopenj strokovne izobrazbe povezana z družbenim dogovorom o enotnih temeljih za klasifikacijo poklicev in strokovne izobrazbe, h kateremu je Slovenija pristopila že leta 1980. Na mnogih mestih je, še posebej pa v Gospodarski zbornici Slovenije, Strokovnemu svetu SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje, doživela kritično obravnavo in odklonitev z mnogimi argumenti, češ, da je takšna sprememba preuranjena, ker tudi najavljena enotna nomenklatura še ni pripravljena, po drugi strani pa se v zvezi z njo odpirajo številne nove dileme, ki ob sklepanju dogovora še niso bile prisotne. Vse to narekuje dodatno proučitev tega vprašanja, uskladitve zahtevnosti stopenj, ki mora biti opravljena do predložitve osnutka zakona.

Najbolj problematična točka naše šolske ureditve, kot tudi vseh šolskih ureditev v svetu, je prehod s srednje na visoko šolo. Ob tem bi se naj odigralo cel kup zelo pomembnih in tudi protislovnih družbenih procesov, kot so demokratizacija, pa na drugi strani selekcija, pa usmerjanje, pa diferenciranje itd. Predvsem pa smo priče pojavu, da se, ob nespornem dvigu programske zahtevnosti srednje šole, zmanjšuje zaupanje univerze v njeno kvaliteto. Že ob zasnovi zakona o usmerjenem izobraževanju so zato nastali zelo konkretni predlogi za uvedbo nadaljevalnega izpita, h kateremu bi pristopili vsi učenci, ki nameravajo študirati na visokih šolah. V takšni ali drugačni obliki pa pozna cel svet in vse republike v Jugoslaviji. Nadaljevalni izpit se ne prekriva z nedavno vpeljanim zaključnim izpitom, pač pa ga nadomešča v določenih primerih. Ne more pa nadomestiti sprejemnih izpitov na tistih fakultetah, na katere se iz leta v leto prijavlja bistveno preveč kandidatov. Pri tem moramo omeniti še presenetljivo izkušnjo iz dosedanje razprave, da je dobila zamisel odločno podporo mladincev, ki se bodo morali in bi se naj podvrgli temu preizkusu, da pa se o njeni primernosti sprašujejo srednješolski pedagogi, ker takšen izpit pač predstavlja institut zunanjega družbenega nadzora nad kvaliteto vsake posamične šole. Vsekakor pa bo predlagatelj vse pripombe s tem v zvezi še dodatno preučil ter izoblikoval za osnutek zakona takšne predloge, ki bo v največji možni meri strokovno podprt in usklajen.

Tovariš Jelen in tovariš Rojc sta odprla vprašanje družbenoekonomskih odnosov in sprememb, ki bodo posledica in ki bi lahko bile posledica rešitev, kot so podane v predlogu za izdajo zakona oziroma v priloženih tezah. Pri sprejemanju vzgojno-izobraževalnih programov naj bi se po našem predlogu pomembno zmanjšala pristojnost posebnih izobraževalnih skupnosti. Ta pristojnost je sedaj regulirana z dvema zakonoma, o katerih smo govorili, pobude za takšno spremembo pa izhajajo iz kritik

uresničevanja pristojnosti posebnih izobraževalnih skupnosti pri oblikovanju in določanju programskih zasnov in vzgojno-izobraževalnih programov, izrečenih ob analizi svobodne menjave dela, ob kritični analizi političnega sistema, ob evalvaciji vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju, ob skupščinski razpravi o uvajanju visokošolskih programov, ob sprejemanju interventnih zakonov, ki smo jih morali sprejeti zaradi neusklajenih samoupravnih sporazumov o temeljih planov posebnih izobraževalnih skupnosti, ob sedanji prenovi vzgojno-izobraževalnih programov in vsa leta nazaj ob mreži šol usmerjenega izobraževanja. Jedro teh kritik je v ugotovitvah o dezintegrativnem razvoju slovenske šolstva, o nepotrebem multipliciranju predmetov, o vdiranju enostranskih skupinskih interesov v programe, o podrejanju strokovnih pedagoških vidikov gmotnim interesom, o pomanjkljivem usklajevanju programov z materialnimi možnostmi, o močno okrnjeni vlogi uporabnikov in nikakršni vlogi učencev in študentov, o visokih lastnih stroških interesnih skupnosti itd. Na ta način povzročenih nihanj v upravljavski učinkovitosti programi ali drugače rečeno, stalna šolska mreža ne morejo vzdržati. Zato jih ščitijo na eni strani prekoračene pristojnosti Izobraževalne skupnosti Slovenije, ščitijo jih na drugi strani tudi interventni posegi države, republike ob neskljenjenih sporazumih. To je doseglo že tolikšne razsežnosti, da pomeni zakrivanje oči pred resnico, domalo problematično dejanje.

Z uveljavljanjem novega obračunskega zakona se stanje na tem področju še zapleta, saj se v 18 posebnih izobraževalnih skupnostih odslikava stanje posameznih gospodarskih in družbenih dejavnosti, v katerih se iz četrletja v četrletje spreminja število organizacij, ki združujejo sredstva za izobraževanje, posebne izobraževalne skupnosti postajajo vse očitane premajhne rizične skupnosti, ki bi lahko prenesle taka nihanja in to seveda vpliva na konstalacijo interesov. Po izkušnji pa vemo, da bi neplačniki radi širili programe in da bi plačniki radi te programe racionalizirali oziroma zoževali.

Malo je verjetno, da se bo spremenila tudi praksa, ko si uporabniki, ne glede na programsko pripadnost, izbirajo posebno izobraževalno skupnost po višini prispevne stopnje.

Takšno fiskalno vedenje uporabnikov ima še različne druge oblike. Vse skupaj pa postavlja pod vprašaj argument, ali so prav posebne izobraževalne skupnosti edini način konstituiranja uporabniškega interesa pri odločanju o programski strukturi oziroma vzgojno-izobraževalnih programih.

Tovariš Rojc je poleg opozoril v zvezi s tematiko družbenoekonomskih odnosov postavil še vrsto zelo dalekosežnih kriterijev, ki bi pravzaprav od nas terjali, da odpremo kompletno razpravo o konceptualni zasnovi usmerjenega izobraževanja. Tega Skupščina Slovenije v lanski razpravi ob poročilu o preobrazbi vzgoje in izobraževanja od predlagatelja ni terjala, nasprotno, zahtevala je, da znotraj oblikovane koncepcije usmerjenega izobraževanja predloži takšne dopolnitve in spremembe zakona, ki bi pomenile odpravo tistih pomanjkljivosti v pravni ureditvi srednjega in visokega šolstva, za katere obstajajo evidentni empirični izkazi in strokovna spoznanja in o katerih je v Sloveniji doseženo tudi ustrezno soglasje.

Ocenjujemo in smo prepričani, da smo s podanimi predlogi prišli tudi na rob tistega, kar je v zvezi s tem stroka, ki obravnava izobraževanje, nesporno ugotovila. Naš problem že dlje časa pa je, kako pritegniti stroko v večjemu obsegu in v večji globini zato, da se obdelajo ključna vprašanja šolske ureditve oziroma ključna vprašanja oblikovanja izobraževalnih in vzgojnih vsebin. To je razlog, zaradi katerega se moramo odločati za postopno dograjevanje in dopolnjevanje zakonske ureditve usmerjenega izobraževanja. Če bi obstajali strokovni odgovori in bi bil problem samo v tem, da jih mi nočemo uvideti, upoštevati in vgraditi, potem bi bil očitek, da smo malenkostni, da smo boječi, da nismo zagrabili šolstva dovolj radikalno in v celovitem obsegu, da torej nismo šli v novo šolsko reformo na mestu. Za kaj takega na žalost nimamo strokovnih podlag, niti, da tako rečem, javnega konsenza in podpore.

Samo še eno pojasnilo glede izobraževanja odraslih. Gre za to, da verjetno pri precej velikem številu predlaganih sprememb ni lahko najti vseh povezovalnih točk; dejstvo je, da v primeru, ko delavska univerza povzema znotraj sistema odločanja v interesnih skupnostih tudi izvajanje programov za pridobitev izobrazbe, prevzema nase tudi obveznost izpopolnjevanja vseh pogojev za verifikacijo, kot je predpisana za vsakega izvajalca takega programa za pridobitev izobrazbe. To pomeni seveda tudi dosledno visoko izobrazbo izvajalcev, ko gre za srednjeročne programe. Mi pa smo sicer pri delavskih univerzah, ki ne preten dirajo na takšne naloge in na izvajanje takšnih programov, glede na poznavanje obstoječih razmer in glede na siceršnji pretežni program delavskih univerz v določbi, ki govori o tem, dopustili možnost, da v delavskih univerzah delajo tudi strokovni kadri z višjo izobrazbo, vendar še enkrat poudarjam, to ne velja in to se spremeni v trenutku, ko delavska univerza prevzema za izdajanje drugačen program. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, Franci. Rektor ljubljanske univerze, tovariš doktor Janez Peklenik. Prosim.

DR. JANEZ PEKLENIK: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ker je bilo iz nekaterih debat slišati različne pripombe, ki se nanašajo na univerzo, predvsem vprašanje, ali bo univerza s tem, ko se bodo sprejele nekatere spremembe iz zakona o usmerjenem izobraževanju sploh uspela prispeti na višji nivo ter vprašanje, ki je bilo podano kot kriterij tovariša Rojca, ali bodo te spremembe resnično zagotovile hitrejši pretok rezultatov znanosti v našo družbeno prakso, bi rad na to odgovoril.

Mislím, da univerza ne bi smela biti strukturirana kot srednja šola, ker se formira pedagoški proces iz samostojnega raziskovalnega dela učiteljev. To se pravi, rešitve, ki so bile dane s tem prejšnjim zakonom, ko so na drugih mestih odločali o tem, kako bomo mi programe formulirali s pretvezo, da je treba, da združeno delo sodeluje oziroma odloča o tem, kaj se bo na univerzi učilo, se pripeljejo do tega, da smo mi morali znižati kvaliteto po kriterijih, ki so nam bili postavljeni in ni bila osnova za naše učne programe znanstveno raziskovalno delo, ki je

bilo pravzaprav iz univerze deklarativno odstranjeno, ampak je bila univerza proglašena kot izrazito pedagoška ustanova in to nas je pripeljalo do situacije, v kateri danes smo. Da vam samo en primer povem iz podiplomskega študija. Vi veste, da če hočemo mi danes priti s prestrukturirano industrijo na zeleno vejo, moramo imeti visoko kvalificirane, kvalitetne ljudi, raziskovalce in razvijalce, ki so se oblikovali na osnovi raziskovalnega dela. Mi pa tega do danes nimamo in ker je po teh daj-dam mehanizmih naše združeno delo zahtevalo mnogokrat določene programe na podiplomskem študiju, so se fakultete izmislile različne podiplomske študije, ki so danes na univerzi tako pestri, da so pravzaprav zavrli ves učinek ali pretežni del učinka tistih sredstev in intenzij, ki jih dandanes vlaga naša družba, da bi prišli hitreje do kvalitetnih kadrov.

Če bi pogledali recimo današnje programe za podiplomski študij na eni ali drugi fakulteti, bi videli, da študentje danes sploh ne vedo, kaj morajo študirati, nekaj ni prestrukturiranih programov, nekje je preobremenitev z različnimi izpiti, ni pravega odnosa do raziskovalnega dela itd. Mi moramo ustvariti mehanizme, da bomo lahko to napravili in teh mehanizmov danes ni zato, ker so subjekti, ki izvajajo to, povsem samostojni, ker se ne pogovarjajo, ker se ne usklajujejo. Univerza ni mogla družbi ponuditi tistega elementa vzgojnega raziskovalnega elementa, ki bi ga morala imeti in to je tudi posledica dosedanjega zakona o usmerjenem izobraževanju.

Jaz bi se mogoče dotaknil na kratko še enega vprašanja, ki se ne tiče čisto neposredno univerze, ampak problema izobraževanja za delo, to je koncepta, ki ga je tovariš Rojc tukaj proglasil za dokazanega in nadaljevanja študija.

Tovariši! Če gremo danes pogledati v naše tovarne, kakšne strokovne delavce ter kvalificirane delavce mi izobražujemo v današnjih srednjih šolah, boste videli - če boste govorili z ljudmi, ki so odgovorni za proizvodnjo - da mi danes sploh nimamo prav izobraženih delavcev za naše delavnice, visokokvalificirane delavce, srednjekvalificirane delavce. Zakaj? Zato, ker ta srednja šola ne da tega, ne da teh profilov. Kaj pa da? Mi na univerzi se pritožujemo, da nam srednja šola ne daje pravih dovolj izobraženih in kvalitetnih kadrov, ki bi jih lahko naprej šolali. Če je tak princip bil postavljen, potem izobraževanje za delo oziroma proizvodno delo ter tudi na univerzi za nadaljevanje študija, mehanizem ni deloval. Zato moramo nekaj napraviti. Mi lahko izumljamo in inoviramo in spravljamo na papir najbriljantnejše ideje, ampak nekdo jih bo moral napraviti in mi moramo imeti ljudi, ki bodo znali to z rokami napraviti in delo z rokami je ravno tako spoštovanja vredno kot delo z glavo. Torej tukaj imamo mi absolutno blokado in tukaj se je napravila velika škoda, kar se tega tiče.

Mislím, da bi ta prispevek spremembe zakona o usmerjenem izobraževanju, tako kot je koncipiran, popravil tiste napake, ki so se dogodile pred nekaj leti in nam bo odprl oziroma deblokiral šolo. Mislím, da je to treba pogledati in se ne bi strinjal, da bi sedaj postavljali še ene kriterije in delali najprej analize, ker imamo zelo malo čas. Mi moramo zelo hiteti, če hočemo še ujeti vlak v naslednje tisočletje. Kar pa se

fleksibičnosti tiče, ki je bila tudi omenjena, do danes ni bila zagotovljena. Mi imamo vse programe zabetonirane do kraja, do zadnje ure in če hočete spremeniti eno uro, se morate prikloniti vsem strukturam, potem pa oni rečejo, se lahko spremeni. Drugače pa to ne gre in mi si ne moremo v tem času tega privoščiti, ko se znanost menja, kot se novi rezultati pojavljajo. Moramo hitro reagirati in sedaj ne moramo imeti takega zakona, ki nam veže roke. Zato bi jaz prosil za podporo oziroma bi predlagal, da se o tem resnično razmisli in da se tudi enkrat pogleda faktor časa.

Uspeli bomo napraviti kvalitetne šole, tako v Mariboru, kot tukaj pri nas, če bomo mi odločali, kaj so kvalitetni kriteriji, ne pa nekdo, ki teh kriterijev sploh ne pozna dobro. In kvalitetni kriteriji so lahko osnovani samo na raziskovalnem delu, če govorim za univerzo. Samo na kvalitetnem raziskovalnem delu. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovariš Peklenik. Z dvema članoma te skupine sem preverjala, kako bi dopolnili stališča. Ti predlogi so naslednji: V 4. točki v prvi alineji, ki govori o nadaljevalnem oziroma zaključnem izpitu, bi se alineja glasila: "Jasneje razdelati in ločiti zaključni od nadaljevalnega izpita ter se na tej podlagi odločiti za rešitev, ki bo najučinkoviteje zagotavljala smoter takega preizkusa znanja, ki mora biti v funkciji uspešnega zaključka šolanja oziroma njegovega nadaljevanja".

Drugi pa je na 2. strani. Prva alineja na vrhu se nadomesti z naslednjim besedilom: "Do priprave osnutka naj se razčistijo vprašanja načina in pogojev izvajanja izobraževanja odraslih s ciljem deregulacije tega področja".

5. točka se v celoti črta. To je točka, ki govori o pedagoškem nadzoru. V 6. točko, ki postane 5., se v drugo vrstico vključijo namesto "zakon o pedagoški službi" besede "normativno ureditev pedagoške službe".

Ta predlog pomeni, da se ne opredeljujemo, kjer naj bo to vprašanje urejeno. O tem je še potrebno doseči družbeni konsenz.

To so predlogi treh vsebinskih dopolnitev. Želi kdo razpravljati o teh predlogih?

Tovarišica Gorjupova, prosim, če pridete k mikrofону. Tovarišica je predstavnica skupine delegatov za družbene dejavnosti v našem zboru, ker naši delegati takrat niso bili prisotni na skupini.

VIKA GORJUP: Predlagam, da se v 5. točki beseda "smotrno" zamenja z besedo "nujno povezati". To pomeni, da bi bilo treba zakonodajni postopek zakona o usmerjenem izobraževanju, zakona o svobodni menjavi dela ter normativni ureditvi pedagoške službe nujno povezati, sedaj pa je poudarek na tem, da bi to bilo smotrno.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Slišali smo predlog. To je zelo zavezujoče za tiste, ki morajo to pripraviti. Za nas mora biti zavezujoče predvsem, da sprejmemo zakon o usmerjenem

izobraževanju in spremembo zakona o svobodni menjavi na področju vzgoje in izobraževanja.

Koristno bi bilo, da se opravijo tudi normativne spremembe glede pedagoške službe.

Tovarišica Gorjup, pomagaj argumentirati, zakaj je nujna sprememba. Mogoče je pa preveč zavezujoča za predlagatelja. Bojim se, da glede zakona o pedagoški službi ali sprememb na dopolnitev sedanjega zakona, ki ga imamo na tem področju, tega ne bo lahko doseči, konsenz, kakšne naj bodo te rešitve.

VIKA GORJUP: Navzven mogoče izgleda, da je usklajenost vseh treh postopkov oziroma vseh treh predpisov predvsem formalna ali pa proceduralna stvar, vendar mislim, da je to temeljnega vprašanj samoupravnih interesnih skupnosti, določena z zakonom o svobodni menjavi dela.

Nista si sicer zakona v nadrejenem in podrejenem položaju, vendarle je organiziranost in pristojnost posebnih izobraževalnih skupnosti na področju sprejemanja programov za pridobitev izobrazbe opredeljena z zakonom o svobodni menjavi dela.

In glede na to, da gre za konceptualno vprašanje, mislim, da morata biti zakona soočena, sprejeta, ker sicer se nam lahko te navidezne normativne pripombe, da zakona nista usklajena, sprevržejo v samem predlogu, spet v temeljno vsebinsko vprašanje.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Če te smem prekiniti. Isto govoriva. Razlika je samo glede zakona o pedagoški službi.

VIKA GORJUP: Isto je na področju zakona oziroma ureditve same pedagoške službe. V zakonu o spremembah zakona o usmerjenem izobraževanju je določeno, da se srednješolski programi oblikujejo v Zavodu za šolstvo kot upravnemu organu. Sam zakon o pedagoški službi ni bil sprejet, kot vemo prav zaradi razhajanja v tej dilemi o troedinosti funkcije nadzora, razvoja in svetovanja. Mislim, da je tukaj temeljno vprašanje lociranja razvojne in svetovalne funkcije sedanjega Zavoda za šolstvo in mislim, da je v konceptu potrebno razrešiti, ali bo razvojno in svetovalno funkcijo opravljal upravni organ, se pravi država, ali bo to opravljala strokovna institucija. In mislim, da je sedaj v tej fazi čas za odločitev o tem, da se ne bi na koncu skregali ob predlogu zakona. Izobraževalna skupnost je to rešitev pripravila, ni pa jo še oblikovala do tolikšne mere, da bi bilo to sprejeto. V kolikor pa ta alternativa ne bo sprejeta, pa seveda ostaja star zakon o pedagoški službi še naprej.

Mislim, da bi bilo potrebno s tega vidika to nujno uskladiti, ker sicer bomo v končni fazi imeli spet lahko probleme.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovarišica Gorjup. Predlagam, da sprejmemo besedo "nujno" v tej 5. točki. Ko bomo začeli razpravo o rešitvah, se moramo močno zavedati mojega opozorila. Predlagam, da če ni drugih pripomb, da osnutek stališč preoblikujemo v predlog.

Se strinjate s tem? (Da.) Potem dajem predlog stališč skupaj s spremembami in dopolnitvami na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju soglasno sprejel. Predlagam, da opravimo točko b), to je zahteva za izdajo zakona o univerzi oziroma o visokošolski dejavnosti, ki sta jo predložili Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani in Univerza v Mariboru. Njuni predstavniki so bili vabljeni na sejo - to je bil tovariš dr. Peklenik. Enakopravno z ostalima zboroma sprejemamo k tej zahtevi sklep na podlagi 260. in 272. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Sklep ste prejeli po pošti. Zahtevo za izdajo zakona o univerzi oziroma o visokošolskih dejavnostih so obravnavali: Zakonodajno-pravna komisija, skupina delegatov za spremljanje uresničevanja preobrazbe vzgoje in izobraževanja, Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora in Komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu.

Sprašujem tovariša Peklenika, če mogoče želi besedo? (Ne.) Predstavniki Izvršnega sveta? (Ne.) Pričenjam razpravo. Tovariš Marjan Jelen.

MARJAN JELEN: Samo nekaj stavkov. Glede posebnega zakona o visokem šolstvu mislim, da kaže podpreti to pobudo za izdajo zakona o univerzi, še posebej je treba podpreti vse tiste tendence, ki so usmerjene k večji znanstveni univerzi, k večji strokovnosti in kvaliteti univerze in s tega vidika tudi k prenosu tega znanja v družbeno okolje in to tako glede razvojnih ciljev družbe direktno v združeno delo in pa seveda po vertikali navzdol, zlasti v srednje šolstvo.

Kaže tudi podpreti napore, ki gredo v večjo integretivno funkcijo univerze. Po mojem mišljenju je sedanja ureditev v zakonu o usmerjenem izobraževanju preslabotna in preohlapna.

Vendar mi naj tovariš rektor ne zameri. Mislim, da samo normativna izločitev visokega šolstva iz zakona o usmerjenem izobraževanju ne bo prinesla nič novega, v kolikor ne bo še znotraj univerze aktivnosti. Vrsto stvari iz sedanjega zakona bi lahko uresničili, pa se ne spuščam v razloge, zakaj to ni bilo. Tudi, ko sem sledil zagnanosti za ta zakon, z veseljem sprejemam sedanjo vsebinsko zaslombo, kajti v prvem trenutku smo se zagnali v zakon, ne da bi vedeli, kaj hočemo s tem zakonom.

Zdaj se nekoliko to spreminja in bi kazalo še vsebinske rešitve poiskati. Če bi se dalo ob tem tudi znotraj univerze otresti "patine" preteklosti, ki je še dosti prisotna na univerzi, bi bilo kar koristno.

Še dve kratki misli, ki sta se mi pojavili ob prebiranju teh teh o položaju šol. Tu je, če prav razumem, nakazana dilema, da bi se jih pustilo izven družine univerzitetnih ustanov. Mislim, da je to slabo, da ne bi bilo dobro. Njihova kvaliteta bi šla še nazaj in bi kazalo strniti napore v nasprotno smer, da se izboljša kvaliteta visokošolskega študija, da se tu prevetri in morda ne bi bilo napačno, da bi se začelo s pogoji za učenje na visokošolskih organizacijah in ne vidim prav nobenega

razloga, da ne bi tu veljalo za učitelja isti pogoj, kot veljajo za učitelje višje šole, kot veljajo za učitelje na visokošolskih organizacijah. Če smo šli za osnovno šolo z višje na visoko izobrazbo, mislim, da bi tu kazalo v perspektivi pospešiti tudi tako ureditev.

Glede študija za magistrski in doktorski naziv in za specializacijo, mislim, da bi kazalo razmisliti in najti prehodnost med specialističnim študijem in med študijem za akademsko stopnjo. Nekatere specializacije trajajo zelo dolgo. V zdravstvu vem, da tudi tri ali štiri ali več let, vendar pa te prehodnosti ni. Mislim, da bi se našlo stično točko, da ne bi moral, če bi hotel specializant pridobiti magistrski naziv, da začne na novo, ampak, da se najde tu, v smislu spoznanj stroke prehodnost sistema. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Želi še kdo razpravljati o zahtevi? Prosim, tovariš Peklenik.

DR. JANEZ PEKLENIK: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Jaz se zahvaljujem tovarišu Jelenu, da nas je opozoril, da naj bi se znebili "patine" preteklosti. Jaz se absolutno strinjam. Mi moramo dobiti dinamično univerzo. Mi moramo dobiti univerzo, ki bo reagirala, ki bo dala temu slovenskemu narodu to, kar absolutno potrebuje in zasluži in zato smo se lotili na obeh univerzah bistvenega vprašanja in to je podiplomskega študija. Ta vaša sugestija je zelo dobrodošla. To potrjuje našo politiko oziroma intencijo. Mi bomo našli povezavo med magistrskim študijem, ki vzgaja v glavnem ljudi raziskovalce in med specialističnim študijem. Samo tega ne moremo urejati tako, da bomo dobili direktive od zunaj, kako mora biti to urejeno. To morate razumeti, to so strokovna vprašanja. Bomo pa uredili tudi to zadevo tako kot je treba.

Jaz sem tudi vašega mnenja, da bi tudi mi že do sedaj lahko naredili marsikaj, da nam no normativnost dosedanji zakon preprečeval ravno vsega, ampak mnogi so se skrivali za normativne predpise in blokirali razvoj, tako da mislim, da ne bo nič spremenjenega, če bomo mi zakon sprejemali. Mi moramo miselnost na univerzi spremeniti in mi se bomo potrudili, da jo bomo, samo toliko vam lahko zagotavljam.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovariš Peklenik. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Predlog sklepa k zahtevi za izdajo zakona o univerzi oziroma visokem šolstvu, dajem na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo sklep soglasno sprejeli.

(Seja je bila prekinjena ob 14.05 uri in se je nadaljevala ob 14.55 uri.)

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Prehajam na 7. TOČKO DNEVNEGA REDA - POROČILO O IZVAJANJU DRUŽBENIH DOGOVOROV S PODROČJA IZOBRAŽEVANJA, KATERIH PODPISNIKI SO ORGANI IN

ORGANIZACIJE V SOCIALISTIČNIH REPUBLIKAH IN SOCIALISTIČNIH AVTONOMNIH POKRAJINAH. Poročilo o izvajanju teh družbenih dogovorov nam je predložil v obravnavo Koordinacijski odbor za izobraževanje, kulturo, telesno in tehnično kulturo Zveznega izvršnega sveta. Družbenopolitični zbor k poročilu sprejema mnenje enakopravno na podlagi 339. in drugega odstavka 351. člena poslovnika. Poročilo o izvajanju teh družbenih dogovorov so obravnavali Odbor za družbenopolitični sistem, Zakonodajno-pravna komisija, skupina delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije za družbene dejavnosti in Komisija za narodnosti, ki k poročilu ni imela pripomb. Predstavniki Izvršnega sveta naj bi bil tovariš Pivec. Ali želijo besedo morda poročevalci delovnih teles? (Ne.) Potem pričujem razpravo k temu poročilu. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ima kdo pripombe k predlogu mnenja, ki je pripravljen k tej točki dnevnega reda? Če ni pripomb, potem prehajam na glasovanje, in sicer o predlogu mnenja ob obravnavi poročila o izvajanju družbenih dogovorov na področju izobraževanja, katerih podpisniki so organi in organizacije iz socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor mnenje k poročilu o izvajanju družbenih dogovorov soglasno sprejel.

Prehajamo na **8. TOČKO DNEVNEGA REDA - OSNUTEK DOGOVORA O SKUPNIH TEMELJIH ZA UREJANJE UVELJAVLJANJA SOCIALNO-VARSTVENIH PRAVIC.** Osnutek dogovora o skupnih temeljih za urejanje uveljavljanja socialno-varstvenih pravic je predložil v obravnavo Izvršni svet. Družbenopolitični zbor k osnutku dogovora sprejema stališča v skladu s 74. členom poslovnika. Osnutek dogovora pa so obravnavali Zakonodajno-pravna komisija in skupina delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije za družbene dejavnosti. Predstavniki Izvršnega sveta je tovariš Dolenc iz Komiteja za zdravstvo in socialno varstvo. Ali želiš morda besedo? (Da.)

FRANC DOLENC: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupnost socialnega varstva Slovenije predlaga, da se v prvem odstavku 10. člena doda besedilo "v republiki in pokrajini, v kateri družina živi", ker meni, da so življenjski stroški v posameznih republikah in pokrajinah različni, zato je treba pri oblikovanju socialnovarstvenih pomoči upoštevati dejanske življenjske stroške v okolju, kjer materialno ogrožene družine živijo. Navedeno dopolnitev je podprl tudi Svet za zdravstveno in socialno politiko pri Republiški konferenci SZDL, Izvršni svet Slovenije se z dopolnitvijo tega člena strinja, tako bi se prvi odstavek celega člena glasil: "Udeleženci dogovora soglašamo, da se družbeno dogovorjena raven socialne varnosti zagotavlja v odvisnosti od ustvarjenega dohodka združenega dela, določenih življenjskih stroškov v republiki in pokrajini, v kateri družina živi in od povprečno ustvarjenega čistega osebnega dohodka delavcev v gospodarstvu republike oziroma avtonomne pokrajine. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: To sicer ni bila obrazložitev ali uvodna beseda, bil pa je predlog, očitno v imenu Skupnosti socialnega skrbstva. Ta pripomba je že dana v sklepu, ki ga sprejemata ostala zbora. Oceniti moramo, da je potrebno to stališče vključiti v naša stališča. Želi kdo razpravljati? Prosim, tovariš Željko.

ŽELJKO CIGLER: Tovarišica predsednica, kolegice in kolegi! Ne mislim dati nobene pripombe, le nekaj predlogov. Najprej moram reči, da ta družbeni dogovor uvaja problem uresničevanja socialno-varstvenih pravic, kar je gotovo malo širše v Jugoslaviji in to je gotovo za podpreti. So pa - to je treba takoj poudariti - ko se ta družbeni dogovor bere, specifične razmere po republikah. Zato mislim, da je treba različno tudi reševati probleme po posameznih delih Jugoslavije, ne pa, da se neke usmeritve iz Slovenije enostavno prenašajo in projecirajo na celo Jugoslavijo. Treba je reči, da je v tem dogovoru mnogo stvari, ki danes so zapisane in se nekje izvajajo znotraj samoupravnega sporazuma socialno-varstvenih pravic v Sloveniji. Prav glede na specifične v republikah pa je potrebno zagotoviti ljudem socialno varnost glede na probleme in tudi življenjski standard, s katerim se v republikah in pokrajinah ljudje srečujejo.

Dalje menim, da je treba iz družbenega dogovora črtati vse nejasnosti, da ne bi začeli nastajati skozi ta družbeni dogovor neka zvezna solidarnost: takoj namreč se lahko pojavi tudi tolmačenje, da se prav sedaj ob teh takoimenovanih majskih ukrepih pojavlja, ko se govori, da se ob tem programu "nove ekonomske politike" o fondu skupnih sredstev. Zato mislim, da morajo iti ven vsi člani, ki govorijo v tej smeri in ne sodijo v ta družbeni dogovor. Ta družbeni dogovor ne more iti preko ustavne usmeritve, o katerih smo diskutirali že takrat, ko smo govorili o resoluciji SFRJ za letošnje leto. Takrat smo Zveznemu izvršnemu svetu očitali celo nekatere usmeritve iz resolucije, ki so protiustavnega značaja.

Dalje je potrebno črtati 11. člen tega družbenega dogovora. Mislim, da mora vsaka republika socialno varnost urediti za svoje področje in glede na svoje potrebe in pa možnosti; tu gre moja pripomba predvsem na določbo, da socialno-varstvena pravica ne more biti na enega uporabnika manjša od 30% ustvarjenega povprečnega čistega osebnega dohodka.

Ob sprejemu dogovora je po moje potrebno in to velja sedaj predlagati in jasno uveljavljati, dati analizo o socialnem stanju, verjetno o socialni varnosti v vsaki republiki, seveda, kolikor se to dosti celovito in resno seveda spremlja. Mislim, da se bomo s takim še bolj poglobljenim poročilom srečali verjetno tudi v naši republiki, čeprav je nekaj teh zadev nastalo tudi v okviru skupnosti socialnega varstva.

Dalje mislim, da je treba poudariti, da je družina nosilec socialne varnosti oziroma socialno-varstvenih pravic, ne pa pojem, ki se uveljavlja v tem družbenem dogovoru, to je pojem gospodinjstva, ki pa je po mojem zelo širok z možnostjo velikih zlorab. Zato mislim, da je to pripombo potrebno uveljaviti.

Ta družbeni dogovor, to sem že prej tudi rekel, ni socialni program, ki naj bi lajšal sedaj čase po 15. maju oziroma

po 1. juniju, saj se gotovo ne pokriva tudi s tistimi zadevami, ki so se pojavljale do pred kratkim in ki da so še vedno prisotne. V njih je govora o skupnih socialno-varstvenih programih oziroma, da rečem kar direktno, o nekih jugoslovanskih zajamčenih osebnih dohodkih, glede slovenskih razmer pa je družbeni dogovor do neke mere celo upravičljiv, seveda, če je dovolj korektno in uporabno napisan; namreč na področju sociale se bo število koristnikov in pa novih upravičencev verjetno povečalo za okoli 20% v Sloveniji, hkrati pa se bodo realno sredstva za te namene zmanjšala za 6%. Upam, da govorim o pravih številkah, da ne bo ta procent še večji. Iz tega lahko izhaja samo to, da bodo nekatere socialno-varstvene pravice prav zaradi teh številčnih nesorazmerij enostavno razvrednotene. Gotovo je eno od takih vprašanj, da ne bom vseh našteval, vprašanje otroškega dodatka znotraj otroškega varstva. In ko govorimo o socialni varnosti, tu prenašam samo repliko oziroma diskusijo iz teh krogov, ki se s socialnim varstvom pri nas ukvarjamo, govorimo danes že praktično o pragu revščine.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Željko. Kdo želi razpravljati? Tovariš Jože Stegne.

JOŽE STEGNE: Ko smo pri nas tale dogovor gledali in ugotavljali, da je osnutek tega zveznega dogovora v bistvu povzel slovensko ureditev, kjer ima ta vprašanja podrobno urejena v samoupravnem sporazumu, v načelu podpiramo opredelitve v osnutku dogovora, ki pri primerjanju socialnega položaja upoštevajo družino kot celoto, vse vire dohodkov družine in vse vrste socialno-varstvenih pomoči, ki jih družina prejema, kar naj zagotovi skupno evidenco sprejemanja družbenih pomoči. Opozarjamo pa na dokaj pogoste pojave neevidentiranih dohodkov, ki jih v Sloveniji skušamo zajeti skozi institut proste presoje, ugotavljanja dejanskega stanja, česar seveda ta osnutek zveznega dogovora ne omenja. Poudariti moramo tudi nekatera osnovna izhodišča, ki smo jih v Zvezi sindikatov Slovenije opredelili že pred nekaj leti na tretji konferenci in ponovno na lanski 11. seji, ko smo govorili o socialni politiki, to je predvsem načelo, da si je dolžan vsak delavec sam zagotoviti materialno in socialno varnost z delom, kar je v 1. členu tega dogovora sicer navedeno, vendar v 7. členu opuščamo. Kdor si iz objektivnih razlogov ne more zagotoviti socialne varnosti z delom in drugimi prihodki, je upravičen na družbeno pomoč na osnovi širše družbene solidarnosti v občini, ali v republiki oziroma avtonomni pokrajini, v kateri družina stalno prebiva. To po našem mnenju kaže precizneje v obeh členih formulirati. Ker je socialni razvoj izrazito skrb republike, je treba v dogovoru v 9. in 10. členu posebej poudariti, da gre za urejanje v republiki oziroma avtonomni pokrajini oziroma tam, kjer so republike oziroma avtonomne pokrajine omenjene, postaviti dikcijo v ednino; na primer v 13. členu. S tem bom jasno razmejili, da se strinjamo z enotnimi kriteriji za dajanje socialno-varstvenih pomoči, ki jih navaja 10. člen, vztrajamo pa na merilih, ki jih postavi republika glede na svoje specifične razmere. zato je tudi nesprejemljiv 11. člen, saj postavlja merila, da družbeno dogovorjena raven socialne

varnosti ne more biti manjša kot 30% ustvarjenega povprečnega čistega osebnega dohodka delavcev gospodarstva in republike oziroma avtonomne pokrajine v predhodnem polletju; v Sloveniji namreč ta trenutek ta odstotek komaj vzdržujemo in je nerealen. Zato podpiramo variantni 11. člen.

V načelu se strinjamo z združevanjem sredstev za financiranje socialno-varstvenih pomoči, vendar je treba v 3. in 19. členu jasno povedati, da ne gre za združevanje sredstev vseh subjektov v družbi, ampak da gre za združevanje sredstev v republiki oziroma avtonomni pokrajini, pri čemer je pomembna zopet ednina, to, kar sem prej rekel, velja tudi za 19. člen, ker bi se sicer ti člani razlagali kot možnost oblikovanja nekih socialnih fondov na zvezni ravni.

Pomislike imamo tudi pri naštevanju možnih virov sredstev v 19. členu, čeprav gre za besedilo iz zvezne resolucije za letošnje leto; to velja za sredstva skupnih rezerv, saj predpisi točno določajo možnosti njihove uporabe. Vprašljivo je tudi povečanje izločanja prispevkov za brezposelne in za dejavnost socialnega varstva, ko vemo, da je v družbi skupna poraba ta trenutek omejena. Menimo tudi, da je v zaostrenih razmerah težko računati na združevanje sredstev skupne porabe v organizacijah združenega dela in da je še najbolj realno računati na sredstva, s katerimi razlagajo ta trenutek za ta namen samoupravne interesne skupnosti.

Med področji socialne politike, ki jih osnutek dogovora našteva, je v 4. in 5. členu omenjena tudi vzgoja in izobraževanje, ki v naši slovenski samoupravni sporazum ni vključena, pač pa z njima skupnost socialnega varstva sodeluje pri vprašanih kot vemo štipendiranja, oprostitvi plačila participacije pri ceni zdravstvenih storitev, nabave zdravil. Na to odstopanje opozarjamo zato, ker je predvideno, da bi morali najkasneje v šestih mesecih od dneva uveljavitve tega medrepubliškega dogovora skleniti ustrezne samoupravne sporazume v republikah in obeh pokrajinah.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Cigler.

ŽELJKO CIGLER: Samo nekaj bi rekel. (Govori iz klopi.) Predlagam, da se 19. člen iz istih razlogov enostavno črta.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Cigler. Želi še kdo razpravljati? Ima kdo kakšne pripombe k stališčem? Glede predloga za črtanje posameznih členov, moram povedati, da je v sklepu Zbora združenega dela in Zbora občin predlagana opredelitev, da sta nesprijemljiva 9. in 11. člen, ki sta omenjena, predlagano je bilo še črtanje 19. člena in precizacija 13. člena; se pravi opredelitev v ednini, kot je predlagal tovariš Stegne. Predlagan je tudi popravek 10. člena, o čemer je govoril tovariš Dolenc.

Sprašujem pa samo to, ali mislite, da to besedilo, ki ga je predlagal tovariš Dolenc, nekoliko preoblikovano vključimo še v 2. točko. Mislite, da lahko? Potem predlagam, da na koncu prvega odstavka 2. točke dodamo še besedilo "raven socialne

varnosti naj zagotavlja v odvisnosti od ustvarjenega odhodka združenega dela, določenih življenjskih stroškov v republiki in pokrajini, v kateri družina živi in od povprečno ustvarjenega čistega osebnega dohodka, delavcev v gospodarstvu republike oziroma avtonomne pokrajine".

Gre za to, da tisti, ki imajo družino v drugih republikah oziroma pokrajinah, dobijo socialno-varstvene pomoči v skladu z merili in kriteriji v tisti republiki oziroma pokrajini, kjer ta družina živi.

Lahko skupaj s to dopolnitvijo prekvalificiramo stališča v predlog? Potem predlagam, da preidemo na glasovanje.

Dajem na glasovanje stališča k osnutku dogovora o skupnih temeljih za uveljavljanje socialno varstvenih pravic.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč soglasno sprejel.

Prehajamo na 9., 10. IN 11. TOČKO DNEVNEGA REDA - PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH OBRTNEGA ZAKONA Z OSNUTKOM ZAKONA;

- INFORMACIJA O SISTEMSKIH MOŽNOSTIH IN POGOJIH ZA OPRAVLJANJE SAMOSTOJNEGA OSEBNEGA DELA NA PODROČJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI;

- PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O DAVKIH OBČANOV Z OSNUTKOM ZAKONA. V obravnavo jih je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. K vsem aktom sprejemamo stališča v skladu s 74. členom poslovnika.

Posebej opozarjam na stališče Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko Predsedstva RK SZDL ter na mnenja in stališča Predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona in opombam in dopolnitvam zakona o davkih občanov z osnutkom zakona.

Predložene akte so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora, Komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora, Zakonodajno-pravna komisija in skupina delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije za družbene dejavnosti. Predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na seji je tovariš Jože Sterle, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za drobno gospodarstvo in Tone Pengov, direktor Republiške uprave za družbene prihodke. Tovariš Strle, želiš uvodno besedo? (Da.)

JOŽE STRLE: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Razprava o razvojnih vprašanjih drobnega gospodarstva, posebej zasebnega sektorja, je izpostavila potrebo po novi vsebinski dograditvi zakonodaje, ki ureja to področje. V Izvršnem svetu smo se odločili, da opravimo vsebinsko dograjevanje obrtne zakonodaje v dveh delih in sicer dograjevanje sedanjega obrtnega zakona v okviru veljavnih ustavnih določil in sprememb zakona v združenem delu ter v drugem delu dograditve, h katerim bomo pristopili po spremembi ustave Socialistične republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije ter

spremembe zakona o združenem delu. Takšen pristop bo imel pozitivne učinke na hitrejše razvojne trende, ki so prisotni v zadnjih dveh letih. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona, ki je predložen v obravnavo, je pripravljen na osnovi sprememb zakona o združenem delu in dogovora skupščin socialističnih republik in avtonomnih pokrajin o usklajenem urejanju pogojev in načinov za opravljanje gospodarskih dejavnosti s samostojnim osebnim delom, s sredstvi v lasti občanov, pogodbenih organizacij združenega dela in združevanja v zadruge. Poleg navedenega smo pri pripravi osnutka zakona v največji možni meri upoštevali tudi stališča in sklepe, ki so se izoblikovali v razpravi o razvoju drobnega gospodarstva v družbenopolitičnih organizacijah in Predsedstvu republike Slovenije v preteklem letu. V predloženem osnutku zakona v največji meri odpravljamo restriktivne določbe obrtne zakonodaje, tako pri opravljanju dejavnosti, zaposlovanju, pridobivanju ustreznih dovoljenj in drugo. Vsebinsko dopolnjujemo obrtni zakon z namenom izenačevanja gospodarjenja zasebnega sektorja z družbenim sektorjem, z možnostjo oblikovanja sredstev obratovalnice, kot obrtnih in rezervnih sredstev, spremembe pa se skladajo tudi s spremembami zakona o davkih občanov.

Določba, vsebovana v 5. členu osnutka zakona, da je dovoljeno opravljanje vseh dejavnosti, kar ni z zakonom prepovedano, pomeni bistveno novost in bo terjalo določene spremembe zakonov, ki urejajo druga področja. Do priprave predloga zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona bomo v Izvršnem svetu pripravili tudi pregled tistih zakonov, ki vsebujejo določene prepovedi za zasebni sektor, prav tako tudi predloge za odpravljanje neutemeljenih restriktivnih določb ter predloge spremljajočih izvedbenih predpisov.

Opozoriti želim tudi na tisti del obrazložitve osnutka zakona, kjer pojasnjujemo, katere določbe iz dogovora Skupščin socialističnih republik in avtonomnih pokrajin nismo povzeli v osnutku zakona in zakaj.

Tovarišice in tovariši delegati! Hkrati z osnutkom zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona smo v Izvršnem svetu pripravili tudi informacijo o sistemskih možnostih in pogojih za opravljanje samostojnega osebnega dela na področju družbenih dejavnosti. Namen informacije je, da prikaže problematiko s tega področja in služi kot osnova za razpravo, ki naj prispeva k oblikovanju ustreznih zakonskih rešitev za opravljanje osebnega dela na področju takoimenovanih gospodarskih dejavnosti tako, da bi bilo v končni fazi dovoljeno vse, kar ne bi bilo v nasprotju s širšimi družbenimi interesi in kar bo omogočilo ustvarjalnejšo in produktivnejšo izrabo vseh potencialov delovnih ljudi in občanov.

Dovolite mi, da vas ob zaključku svojega izvajanja prosim, da z razpravo k predloženemu osnutku zakona, kakor tudi o predloženi informaciji, prispevate k oblikovanju predlogov in stališč, ki bodo osnova za pripravo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona in oblikovanju predloga o osebnem delu na področju družbenih dejavnosti s tezami. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa. Sprašujem še tovariša Pengova, če želi uvodno besedo? (Želi.) Besedo ima tovariš Pengov.

TONE PENGOV: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davki občanov, katerega boste danes obravnavali, je pripravljen na podlagi sklepa Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, sprejetega zaradi uresničitve pobud delegatov s področja obrti.

Spremembe in dopolnitve zakona so narekovale tudi usmeritve resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije za leto 1988 in spremenjeni ter dopolnjeni medrepubliški dogovor o usklajevanju davčnega sistema.

V osnutku zakona predlagane rešitve predstavljajo dograditev veljavnega sistema in se pretežno nanašajo na obdavčevanje dohodkov od samostojnega opravljanja gospodarskih in drugih dejavnosti, zasledujejo pa predvsem ekonomske in ne fiskalne cilje. K doseganju razvojnih ciljev bo prispevala zlasti rešitev, s katero se širijo nameni, za katere se bo lahko znižal osnutek čistega dohodka pred obdavčitvijo. Sredstva za znižanje davčne osnove se namreč ne bi uporabljala samo za vlaganje v osnovna sredstva, temveč tudi za oblikovanje virov obratnih sredstev in za združevanje sredstev za vse oblike in vse namene združevanja. K večjemu usmerjanju sredstev za produktivne namene in angažiranju prostih sredstev občanov naj bi stimulirala tudi predlagana rešitev, po kateri bi se v neomejenem znesku znižala osnova za davek od skupnega odhodka občanov in sicer v primeru vlaganj za razvoj kmetijstva, drobnega gospodarstva in organizacij združenega dela. Zavedati pa se moramo, da bo s tem zakonom zastavljeni cilj imel pričakovane učinke le, če bo sprejet predpis, ki bo celovito urejal možnosti in pogoje vlaganj sredstev občanov ter položaj in pravice, ki jih bo imel vlagatelj na podlagi vloženi sredstev.

V osnutku zakona predlagamo tudi dodatne rešitve, ki naj bi vzpodbujale k inovativni dejavnosti, tako delavce v združenem delu, kot tudi delavce, zaposlene pri delovnih ljudeh, delovne ljudi same in stvaritelje novih rešitev, k odstopu materialnih pravic. Določene rešitve iz osnutka zakona, ki so za zavarovance ugodnejše od sedaj veljavnih, bi se uporabljale že za odmero leto 1988, s čimer je realiziran sklep Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije tudi v delu, ki se nanaša na uveljavitev določb zakona.

Temeljne intencije v osnutku zakona predlaganih rešitev so bile v javni razpravi odprte. Podani pa so bili še nekateri novi predlogi in pripombe, ki jih bo predlagatelj pri pripravi zakonskega predloga proučil ter ustrezno spremenil ter dopolnil posamezne zakonske določbe. Nekatero pripombo, izraženo v javni razpravi pa posegajo v same temelje davčnega sistema in bi njihovo upoštevanje zato zahtevalo pripravo povsem novega sistema obdavčevanja.

Strinjamo se z mnenjem, podanih v razpravi k osnutku zakona, da je potrebno pravočasno pripraviti podzakonske predpise, ki bodo omogočali realizacijo sistemskih rešitev, vendarle

menimo, da primernost predlaganih rešitev ne bi smeli ocenjevati na podlagi načina spremljanja, evidentiranja ter kontrole namenske porabe neobdavčenih sredstev. Ker je bila že v letu 1985 v veljavnem zakonu o davkih občanov sprejeta obsežna novela in ker se tudi s predloženim osnutkom zakona spreminjajo in dopolnjujejo številne zakonske določbe, bo, v kolikor bo sprejet osnutek zakona, ob upoštevanju pripomb in predlogov iz razprave, pripravljene predlog zakona v integralnem besedilu. Hvala lepa.

PRESIEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala lepa, tovariš Pengov. Preden pričnemo z razpravo, predlagam, da imenujemo skupino delegatov, ki bi razpravo spremljala in po potrebi dogradila osnutke stališč. V skupino predlagam tovariša Jožeta Korinška, Roberta Černeta in tovariša Željka Ciglarja. Soglašate s takim predlogom? (Delegati soglašajo.) Hvala lepa. Želijo mogoče besedo poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Željko Ciglar.

ŽELJKO CIGLAR: Jaz sem bil izzvan, ker nihče drugi ni hotel. Bom pa po vrsti o vseh treh točkah razpravljajal.

Prvič mislim, da je značilnost socialističnih družb predvsem v tem, da so v dosedanjem razvoju podcenjevale pomen majhnih organizacij in pa vstopanja novih, izrazito malih in pa s srednje velikih podjetij za gospodarsko in družbeno učinkovitost. Tudi jugoslovanska, zlasti pa slovenska družba pri tem nista izjemi. Novim podjetjem in pa majhnim delovnim organizacijam, je po moje dana premajhna pozornost, to se kaže v konkretni ekonomski in družbeni praksi. Prav potrebe iz družbene prakse pa po moje zahtevajo razvoj mehanizmov. Tu mora naša Skupščina zavzeti odločno stališča oziroma ponavljati tista izpred let nazaj, ko bodo avtonomno zagotavljala vstop novim delovnim organizacijam in pa tudi njihov obstoj v družbenem privatnem in skupinsko-lastninskem sektorju.

Ponavljam, da o teh stvareh že leta in leta razpravljamo, rezultate pa, če pogledamo statistiko, so verjetno praktično zanemarljivi. Vsekakor pa mislim, da je potrebno predlagatelja sprememb obrtnega zakona, ki smo ga spremljali, mislim da zadnjič leta 1985, potrebno pohvaliti, ker je sledil progresivnim pobudam, ki ne vidijo v razvoju tega sektorja nek prazgodovinski strah pred bogatenjem posameznikov, krepitvijo privatne lastnine ali pa rekapitulacijo socializma, kot se pri nas poenostavljeno reče. Hkrati bi rekel, da je naziv zakona "obrti zakon" na nek način že zastarela kategorija; v bistvu gre za vprašanje razvoja samostojnega osebnega dela na sploh, ne pa le obrti.

Obrt je le ena od vej tega dela oziroma le ožja komponenta vse bolj razvejanih možnosti opravljanja del s sredstvi v privatni, skupinski in družbeni lastnini. V primeru, ko predlagatelj ni želel odpreti vse kompleksnosti problematike samostojnega osebnega dela, je opaziti, da hkrati s spremembami obrtnega zakona ne omeni tudi zakon o samostojnem osebnem delu do družbenih dejavnosti, čeprav je to v enem drugem gradivu potem prisotno. O tem področju namreč kroži v razpravi, kot sem prej že rekel, le informacija. To pa je prav gotovo premalo, premalo

zlasti zato, ker bi načela, ki jim sledijo spremembe obrtnega zakona, morala veljati tudi za samostojno osebno delo znotraj družbenih dejavnosti.

Obrtni zakon želi predvsem odpraviti čim več omejitev in odvečnih opravil administracije, in to je dobro. To je potrebno podpreti. Postavi pa se tu vprašanje, zakaj se na primer še vedno vztraja na omejitvah števila zaposlenih pri obrtnikih, tu še vedno ni pojasnjena meja, ki je po moje čisto identična s tisto, o kateri razpravljamo tudi ob ustavnih spremembah in to je zemljiški maksimum. Mislim, da so tu podobni principi in ti dve omejitvi sta po moje zgolj eni psihološki obrambni meji, verjetno izrazito ideološkega značaja. Namreč, jaz bi rekel, da je bistveno premalo narejenega pri odpiranju možnosti za svobodnejše ustanavljanje proizvodnih, zlasti pa storitvenih enot, ki bi se generirale do svoje optimalne velikosti, seveda na osnovi tržnih signalov. Predlogi na tem področju, ključni za pluralizme ekonomskih interesov, pa so šli, da vas malo spomnim v tej smeri, in po moje je to treba vključiti v stališča našega zbora do sprememb obrtnega zakona. Pri tem mislim tudi na to, da lahko delovno organizacijo ustanovi že en sam delavec, da se samoupravljanje in družbenoekonomski odnosi razrešujejo z enim samim aktom in skozi en samoupravni organ, saj so vsi zaposleni lahko delavski zbor in pa svet in hkrati tudi disciplinska komisija. Dalje, da se socialna varnost zagotavlja izključno na osnovi dohodkovne učinkovitosti, kar zahteva uveljavljanje tržnih zakonitosti ter samostojnost gospodarskih subjektov in pa realno ceno kapitala, za kar se tudi v Jugoslaviji zavzemamo.

Oblikovanje cen in osebnih dohodkov mora biti izključna pristojnost kolektivov, knjigovodstvo pa naj bo enojno. Pogoj za ustanavljanje delovnih organizacij pa mora biti minimum zagonskih sredstev, na osnovi katerega sodišče registrira enoto.

Mislim namreč, da je to ena edina možnost za nastajanje novih, kvalitetnih, visoko produktivnih delovnih mest ter razvoj mojstrsko koncipirane organizacije dela in pa razbitje monopolov velikih sistemov pri nas.

Dalje, treba je postaviti še eno retorično vprašanje, ki pa se gotovo mora v nekem smislu znajti tudi v naših sklepih, namreč, zakaj se še vedno družbeni sektor boji konkurence privatnega sektorja in se prav skozi zakone in posamezna zakonska določila skuša ohraniti prednostni položaj tega sektorja. Pa naj navedem tukajle samo avtoprevoznike, da ne navajam žage, če se jih spomnite še iz 1985. leta; nikjer v zakonu pa tudi ni opredeljena možnost direktnega nastopanja obrtnikov na svetovnem trgu, to se pravi vključevanja obrti oziroma zasebnega dela, pa tudi ostali malih proizvodnih enot na svetovno tržišče.

Mislim, da je v 6. členu potrebno uveljaviti tudi mnenj Gospodarske zbornice, če se pojavi primer, da nastane dvom, da je nekatere dejavnosti potrebno prepovedati ali ne. Namreč tu so možni zapleti, saj so obstoječe nomenklature dejavnosti zelo pomanjkljive in se ne morejo predvideti nekatere nove dejavnosti, ki pa so lahko seveda mejne, mejne v tem smislu, da so dovoljene ali ne. Prav zaradi tega je potrebno predvideti mnenje oziroma somnenje Gospodarske zbornice Slovenije. Gotovo pa tukaj ostane odprto vprašanje ustanavljanja zasebnih podjetij kot pravnih

oseb. Čeprav smo o tem tudi že na odboru govorili, bi vendarle še enkrat to tukaj omenil. Ugotavlja, da sedanja ustava Slovenije tega ne omogoča, hkrati pa tudi izrecno ne prepoveduje in to dvomje pravzaprav nima ustrezne razlage. Zato predlagam ustreznim organom in tudi ustavni komisiji, da prouči vprašanje, zakaj bi bila takšna zasebna podjetja morebiti nesprejemljiva oziroma v čem so omejitve oziroma, kjer so prepreke.

Naslednja točka na dnevnem redu - diskusija o samostojnem osebnem delu v družbenih podjetjih. Moram reči, da je bilo sintetiziranje te razprave tudi v okviru Socialistične zveze na Svetu za izobraževanje, družbenoekonomske odnose in pa tudi socialno-zdravstveno politiko, izredno zanimivo. Samo informacija je bila - oziroma njen namen - zelo podprta in bilo je izraženo mnenje, ki je tudi v stališčih, ki so danes pred vami na klopi, da je potrebno to področje na osnovi jasne razprave, čimprej tudi realizirati oziroma ga konkretizirati znotraj naše družbene prakse.

Predložena informacija gotovo vsebuje mnogo novih idej in predlogi, ki jih daje, dejansko obetajo radikalen obrat na bolje, tako v pogledu osebnega dela kot pa družbenih dejavnosti. Jasno pa je, da se znotraj te informacije sedaj srečujemo s par zadevami - s cilji, ki jih želimo doseči, s potrebami, ki jih želimo zadovoljiti, s sredstvi, na kakšen način te potrebe zadovoljiti, naletimo na ovire in prav človeka, ki že dolgo na tem področju dela, je bilo mimogrede slišati, da se že 25 let približno, kar on tem področjem sledi, pojavljajo isti odgovori, pa čeprav za njimi stojijo dovolj močni argumenti, razen ideoloških predsodkov. Zaradi tega se bomo očitno tudi na tem področju srečali s propadi interesov, ki bodo verjetno tudi zavirali čimprejšnjo realizacijo tistih intenc, ki jih ta informacija v sebi prinaša.

Mislím pa, da je cilj že star; cilj je kvalitetna, poceni in široko dostopna paleta storitev, ki bodo prilagojene ljudem in ki bodo bolj individualizirane. Pridobljene pa bodo skozi decentralizirano, široko, razpršeno mrežo storitvenih enot. Bodisi varstvenih, bodisi izobraževalnih, zdravstvenih in drugih. Hkrati se tu odpira možnost zaposlovanja oziroma prezaposlitve in s tem kreativne uporabe znanja in pa spretnosti. Odpira pa se tudi prostor za delo kvalitetnim, vrhunskim strokovnjakom, ki danes mogoče delajo ali pa odhajajo v tujino, tukaj mislim zlasti zdravnike; možnost se kaže tudi za zdomce, da se vrnejo in se visoko produktivno angažirajo, kar se tiče svojega znanja, kapitala in hkrati eventualno prinesejo s seboj tudi tujo tehnologijo.

Hkrati pa se odpira s širjenjem ponudbe storitev tudi možnost izbire - pač tistim, ki te usluge rabijo - pridobljene potrebam in kar je glavno, s tem se začne odpirati konkurenca, ki kvalitetno nagrajuje, odpira možnosti razvoja in nekvaliteto, inertnost in pa drugo neracionalnost, v ekonomskem in družbenem smislu razgali ter seveda tudi uniči. Ne glede na to, ali gre tukaj za privatni, družbeni ali pa za kolektivni sektor, gotovo pa ne gre tukaj, to moram poudariti, za podcenjevanje obstoječih organizacij na področju družbenih dejavnosti pri nas.

Zdi se mi pomembno, da morajo biti družbene dejavnosti deležne posebne družbene skrbi, vendarle pa to nikakor ne more biti razlog za vnaprejšnje izključevanje samostojnega osebnega dela, za zagotavljanje storitev na kateremkoli področju. Ljudje, ki izvajajo tovrstno delo, bi morali imeti dostop do proizvodnje storitev pod enakimi pogoji, kot druge institucije in tu se gre za enakopravnost zasebnega, družbenega in kolektivnega sektorja.

Dalje. Zakon mora delovati po načelih odprtega sistema. To pa pomeni, da navede samo izjemna področja oziroma vrste del, kjer nastopajo določene omejitve in prepovedi in tako vnese varovalne mehanizme, hkrati pa sicer ne sme imeti pretenzije, da je pametnejši od množice ljudi, ki bi se na to področje vključevali z vsem samostojnim delom. Tak zakon bi namreč po mojem zaviral nadaljnji razvoj.

Pri navajanju omejitev za samostojno osebno delo pa ne bi kazalo uporabljati kot kriterij področje, saj je najbrž po moje težko dokazati, da je zaposlovanje družbeno pomembnejše od izobraževanja ali zdravstva in se zato z njimi ne morejo ukvarjati privatniki. Kot kriterij bi morali uporabiti zlasti naravo storitev oziroma programov. V ta namen bi morali klasificirati programe oziroma storitve na tržne, osnovne, dopolnilne, univerzalne oziroma selektivne; moram reči, da je o tem tekla razprava že leta 1985, ko smo imeli problemsko konferenco o svobodni menjavi dela.

Pri tem bi določili, katere morajo biti deležne posebne družbene skrbi in bi zanje vpeljali posebne mehanizme družbene kontrole, seveda čim manj, čim enostavnejše in diferencirano glede na programe. Hkrati pa je treba poudariti, da moramo v realizaciji vsebine te informacije dati primarno mesto potrebam, izvajalcem pa šele sekundarno.

Zakon naj deluje na načelih čim bolj odprtega sistema.

Tretja točka, ki se veže na zakon o davkih je naslednje. Ena od možnosti za začasno reševanje stanovanjskega vprašanja ljudi, ki pač nimajo to vprašanje rešeno, je vsekakor najem prostorov, stanovanja ali pa sobe za bivanje pri privatnih osebah. Zaradi vedno slabšega življenjskega standarda se namreč za oddajanje prostorov odloča vedno več ljudi, saj je oddajanje prostorov verjetno eden od potencialnih virov dohodka. Izmed te populacije, ki danes oddaja prostore, nikakor ni zanemarljiva tudi populacija starejših občanov, ki se za oddajanje v prostoru za bivanje odločajo, ne zgolj zaradi povečanega dohodka, ampak tudi zaradi občutka varnosti in pa pomoči, kar pomeni tudi potencialni prihranek pri patronažnih službah, socialnem varstvu in pa zdravstvu.

Iz teh dejstev lahko ugotovimo, da podnajem nima zgolj funkcije začasnega reševanja stanovanjskih problemov, temveč opravlja tudi druge socialno-ekonomske funkcije. Ne bi naprej utemeljeval to zadevo, bi pa predlagal, da v stališče našega zbora vključimo opredelitev, da z davčno politiko je treba na področju stanodajalstva zagotoviti ugodnejše pogoje za tiste stanodajalce, ki oddajajo stanovanja dijakom, študentom, mladim družinam, preko ustreznih posredniških organizacij, skratka da se ta davek ustrezno zmanjša oziroma oprosti.

Dalje, da se pri tem še dopolni zakon o davkih občanov in sicer naj se 11. točka 5. člena glasi, da se ne plačuje davka od prejemkov študentov in učencev na rednem šolanju za občasno in začasno delo in to je sedajle najpomembnejše, ter za delo, ki se šteje kot avtorsko delo. Namreč usmeritev je, da se skozi davčno politiko povečuje ustvarjalnost delovnih ljudi in pa občanov pri nas, zlasti pri vzpodbujanju ustvarjalnega avtorskega dela. Za dohodek iz tega naslova so predpisane sicer nižje davčne stopnje. Zakonsko pa so oproščeni davka predvsem študentje za začasno in občasno delo, to je predvsem preko študentskih servisov. Moram pa reči, da ker tukajle še ni vključeno avtorsko delo, sedaj to predlagam. Tako se izboljšuje tudi socialno-ekonomski položaj študentov.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Rada bi vas opozorila, da ste zdaj prejeli dopolnjen osnutek stališč k davkom občanov in sicer bi povedala razloge, zakaj.

Prvi odstavek v prejšnjih stališčih je bil nenatančen, zato smo se dogovorili s tovarišem Pengovom, da stališče preciziramo. Tovariš Korinšek, predsednik našega odbora, je ocenjeval, da ne bi bilo dobro, da vprašanja, ki zadevajo na občinske proračune, vnašamo v naša stališča, da bi pa bilo nujno, da vnesemo v sklepni dokument zbora stališče iz odbora glede ureditve vlaganj sredstev, ki so osnova za olajšave pri obdavčevanju iz dohodka. Predlagam, da nadaljujemo razpravo in jo skušamo nekoliko racionalizirati. Kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Černe.

ROBERT ČERNE: Upošteval bom poziv predsednice in ne bom tako izčrpen kot moj predhodnik. Predložene spremembe obrtne zakonodaje, skupaj s spremembami tudi davčne zakonodaje, pa tudi nakazanih smeri za razširitev možnosti opravljanja osebne dela na področju družbenih dejavnosti so prav gotovo izraz tega, da naša družba sicer počasi, celo prepočasi glede na potrebe, kar smo večkrat poudarili, vendarle opušča nekatera ideološka in dogmatska gledanja na združljivost osebne dela v socializmu, kar je vsekakor v preteklosti zelo omejevalo rast in razvoj tega dela drobnega gospodarstva in gospodarska nasploh. To je potrebno reči.

To je logična posledica oziroma rezultat širših družbenih prizadevanj za hitrejši in predvsem tudi integralen razvoj drobnega gospodarstva, brez vnaprejšnje opredelitve, mislim, da tu gre za dosti pomemben, kvaliteten premik brez vnaprejšnje opredelitve, kateri sektor, ali privatni ali družbeni bo odigral oziroma prevzel vlogo temeljnega nosilca drobnega gospodarstva; mislim da so tudi odraz spoznanja o nujnosti vzpostavljanja potrebnih družbenih pogojev sožitja in tekmovalnosti različnih oblik lastnine tudi v naši družbi. O tem je tudi Željko nekaj govoril. V pripravah v centralnem komiteju smo glede drobnega gospodarstva opozarjali predvsem na to, da je sedaj opravljanje samostojnega osebne dela veliko bolj omejeno kot to predvidevajo zakonske, predvsem pa ustavne določbe in rešitve; to pomeni, da ima manjši manevrski prostor, kot mu daje ustava. Zato tudi pozdravljamo in podpiramo predložen zakonski pristop

glede urejanja opravljanja samostojnega osebne dela na področju gospodarskih dejavnosti, za katerega smo se tudi sami zavzemali pri pripravi na te seje, to je, da je dovoljeno vse, kar ni izrecno tudi prepovedano. In v tem smislu gre priznati predlagatelju to, da je v veliki meri upošteval predloge in sugestije različnih družbenih subjektov, ki so bili dejavni v teh zadnjih nekaj letih glede potrebnih sprememb obrtne zakonodaje in da gre predložene spremembe podpreti, predvsem pa težiti tudi za tem, da jih čimprej tudi sprejemamo.

Vendar pa mislim, da se ne bi smeli s tem zadovoljiti oziroma se prepustiti občutku samozadovoljstva; spremembe, čeprav vnašajo novo kvaliteto in jih ne gre podcenejevati, vendarle zaostajajo za potrebo današnjega članstva glede drobnega gospodarstva, predvsem mislim na zasebni sektor, o katerem je tudi govora. So še premalo radikalne, čeprav so razlogi seveda različni in tudi presegajo - tega bi se morali zavedati, ker velikokrat mešamo v teh diskusijah - presegajo okvir danes obravnavanega zakona. Predlagane spremembe je vsaj po mojem mnenju potrebno razumeti kot minimalen program postavljanja in odpiranja zakonskih možnosti glede opravljanja samostojnega osebne dela in opredeljevanja, predvsem statusa obratovalnice kot gospodarskega subjekta znotraj obstoječega gospodarskega sistema. Zato te spremembe same še ne bodo, če jim ne bodo sledile tudi spremembe drugih zakonov, ki urejajo pogoje opravljanja osebne dela in spremembe v ekonomski in razvojni politiki, zadostne za spodbuditev zelenega razvoja tega dela drobnega gospodarstva. Tu mislim predvsem na vprašanja, ki se tudi ob tem stalno pojavljajo, to so vprašanja dolžniško-upniških razmerij, dostop do kreditov glede obratnih in osnovnih sredstev, oprostitvev prometnega davka za nakup repromateriala oziroma osnovnih sredstev, vključevanje v mednarodno menjavo in tako naprej, vse do možnosti - to, kar je tudi Željko omenil in kar smo tudi na našem odboru govorili - vse do možnosti formiranja oziroma ustanovitve privatnih podjetij, kar je vezano na eni strani na spremembe ustave kot nam zagotavlja tudi slovenska ustavna komisija, predvsem v smislu možnosti formiranja civilno-pravne osebe, na drugi strani pa vprašanje sproščanja števila zaposlenih pri obrtnikih, kar je vezano na spreminjanje nekaterih drugih zveznih aktov. Sedanji limiti so vsaj po mojem mnenju odraz enega drugega, ne pa sedanjega časa in sedanjih družbenih potreb, zlasti pa ne v procesih, ki se dogajajo na tehnološkem področju.

V diskusijah za današnjo sejo zborov je bilo dosti razprav, češ, da niso izkoriščene že sedanje zakonske možnosti glede maksimalnega števila zaposlenih, to je tega limita desetih delavcev, vendar sam mislim, da dejstvo, da to ni izkoriščeno, ne more biti razlog oziroma argument o tem, da danes ne bi diskutirali oziroma se zavzeli za to, da je potrebno storiti vse, da se ti limiti spremenijo.

Kar se tiče tega vprašanja in neizkoriščanja te zakonske možnosti glede maksimalnega števila možnih zaposlenih pri obrtnikih, je potrebno vendarle videti in s tem tudi odpraviti vzroke, ki destimulirajo večje zaposlovanje pri obrtnikih. To ni toliko, kot se velikokrat poudarja vprašanje ureditve v davčni zakonodaji, vsaj po mojem mnenju ne, čeprav seveda tudi davčna

zakonodaja in politika imata en svoj delež; zaradi tega tudi spreminjamo danes davčno zakonodajo, da bi postala bolj stimulatívna za razvoj drobnega gospodarstva. Predvsem mislim, da je eno od pomembnih vprašanj pri tem vendarle oblikovanje prispevkov, ki obremenjujejo predvsem delovne intenzivne proizvodnje. Drobnogospodarstvo vsekakor sodi mednje in bo potrebno v tej smeri tudi potem preveriti način obračunavanja in obsega teh obremenitev osebnega dela.

Ekonomski razlogi so, vsaj tako kaže danes, pomembnejši kot samo zakonsko omejevanje števila zaposlenih. Če že govorimo o tem, da nimamo normalne velikostne strukture združenega dela, je treba ugotoviti, da tudi nimamo povsem normalne velikostne strukture zasebnega drobnega gospodarstva v smislu velikosti enot oziroma teh obratovalnic. Kajti v drugih gospodarstvih, predvsem na zahodu, kjer je to drobnogospodarstvo veliko bolj razvito, je zapaziti večji delež zaposlenih v velikostnem razredu, od treh do pet in več delavcev, kar pa pri nas kljub možnosti, kot ugotavljamo, nimamo tega toliko. Pri nas je težnja - in to je opazna - k manjšemu podjetju, predvsem bi rekel družinskemu podjetju, zaradi različnih razlogov, kajti namreč tako podjetje vendarle zagotavlja maksimiranje ekonomske koristi lastnika. Z makroekonomskega vidika tu ugotavljamo, da prihaja do suboptimalnih rezultatov v tej smeri, v kolikor želimo hitrejši in kvalitetnejši razvoj drobnega gospodarstva, ki bo ustrezen predvsem zelenemu tempu in tudi kvaliteti prehoda v učinkovito tržno strukturo in tržno gospodarstvo. Morali bi odpraviti predvsem ekonomske vzroke za dosedanje trende in glede na vse to pove dano, bi bilo nujno nadaljevati s sistemskimi spremembami, ki bi omogočili širitev možnosti opravljanja tega samostojnega osebnega dela, vendar pa poudarjam, da je treba vse to povezati tudi z odpravljanjem vseh teh administrativnih spon, ki dušijo iniciativno in zmanjšujejo učinkovitost tudi družbenega sektorja. Skratka, zavzemamo se za to, da je potrebno vzpostaviti enakopravne, enake splošne pogoje gospodarjenja za družbeno in osebno delo, kajti šele tak ose bo potem pokazalo, kateri sektor je tudi bolj učinkovit.

Kar se tiče osebnega dela na področju družbenih dejavnosti, se strinjam, tu so še ogromne, neizkoriščene možnosti in mogoče bi bilo dobro za ta socializem, da to vrzel čimprej zapolnimo. V tem smislu podpiram stališča v zahtevi, da se aktivnosti v tej smeri pospešijo ter da pridemo čimprej do ustreznih zakonskih rešitev, s tem, da bi dodal, da ne bi bilo preveč z ambicijo, da moramo enkrat za vselej celovito priti do določenih rešitev, kajti to nam bo potem zavleklo pripravo te zakonodaje v tistem smislu, kot je že Željko govoril; da so namreč 25 let eni in isti argumenti, ki preprečujejo korake naprej tudi na tem področju, pri čemer bi bilo potrebno tudi na tem področju sprejeti načelno izhodišče, da je dovoljeno vse, kar ni prepovedano. Tako da ne bi naštevali tista področja, kjer je to možno, ampak bi se usmerili na tista področja, kjer pač družba smatra, da se to osebno delo pač ne more opravljati tudi na področju družbenih dejavnosti. In ravno tako glede davčne zakonodaje, podpiramo spremembe, ki izhajajo tudi iz naših predlogov in stališč, ki smo jih dali na Centralnem komiteju in gredo v smeri predvsem poudarjanja ekonomske razvojne funkcije davkov. Hvala.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Tovariš Duško Kos!

DUŠKO KOS: Jaz bom pa zares fragmentaren in bom poskušal biti krajši kot moja predgovornika.

Kar zadeva obdavčitve in predloga za to, da imajo občine možnost, da predpišejo višje stopnje obdavčitve neobdelanih kmetijskih zemljišč, bi predlagal predlagatelju, da je vendarle potrebno predvideti, bodisi v davčni politiki, bodisi na kakšen drugačen način, diferenciran pristop v nekaterih hribovskih in goratih predelih, na katerih je precejšnja depopulacija; tam imamo opravka predvsem z ostarelimi kmeti. Njim pa res ne moremo predpisovati višje stopnje obdavčitve neobdelane zemlje. Tako, da bi recimo različno obravnavala te počitniške hišice in primere kmetijske zemlje, ki ni obdelana, na drug način pa ostarele kmete.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Kos. Prosim tovariša Pengova za pojasnilo ter, da se opredeli glede konkretnih predlogov tovariša Željka zato, da bi lažje zaključevali.

TONE PENGOV: Prvo glede olajšav, ki se nanašajo na doseganje dohodkov z oddajanjem opremljenih sob. Opozoril bi na to, da mi v veljavnem zakonu v 131. členu že imamo določilo, da se davek ne plačuje, če dohodek, dosežen z oddajanjem opremljenih sob letno ne presega zneska, ki ga določi občinska skupščina. To je generalna oprostitvev, potem pa imamo dodatno možnost, da se zavezancem, ki opremljene sobe oddajajo prek ustreznih organizacij, pri odmeri davka prizna posebna olajšava, pogoje in merila za olajšavo pa določi občinska skupščina. Ta pobuda je bila dana tudi že v okviru razprave na Socialistični zvezi. Mi smo pobudo sprejeli, vendar je treba samo preveriti, ali je višina olajšave v dogovoru o usklajevanju davčne politike odnosno ustreznih odlokov, ustrezna ali ne, vendarle zakon omogoča tudi, da rečem 100%-no olajšavo. Tako da ocenjujemo, da s tega vidika zakona ni potrebno dopolnjevati oziroma spreminjati, pač pa samo pogledati opredelitve glede same politike. Kar zadeva predloga dopolnitve, ki se nanaša na 11. točko 5. člena, kjer je določba, da občani ne plačujejo davkov od prejemkov študentov in učencev na rednem šolanju za občasno in začasno delo, moram povedati, da je to že veljavni tekst zakona; menimo pa, da lahko sprejmemo pobudo, da bi v to vključili tudi dohodke, ki se nanašajo na avtorsko delo študentov. Kar pa zadeva opredelitve, ki se nanaša na dodatno obdavčitev, mislim obdavčitev po višji stopnji za neobdelana kmetijska zemljišča, imamo že v sistemu določena področja, ki se praktično ne obdavčujejo, v kolikor katastrski dohodek ni tako visok. Ta predlog pa bomo še dodatno proučili, da bi dejansko v teh izjemnih primerih kot je bila pobuda podana, ne prihajalo do obdavčitve po višji stopnji. Vendarle definicijo pa sedaj ne bi mogel podati. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Tovariš Jože Korinšek.

JOŽE KORINŠEK: Bom tako kratek, kot je bil tovariš Pengov. Predlagam, da Družbenopolitični zbor posebej ne podpira obdavčevanje neobdelane zemlje, ker je to v osnovnem tekstu predloga za spremembo zakona in ne vidim razloga, da bi mi to posebej podpirali. Tudi ne nasprotujemo, da se razumemo. Naj bo to eden od elementov, ki je v sklopu teh kmetijskih prizadevanj za obdelavo kmečke zemlje in je v osnovnem tekstu, tako da ne vidim, zakaj bi posebej izpostavljali podporo tega, kar je, kot pravim, eden od elementov, je pa vprašanje, če je najbolj ustrezen. Predlagam, da tisti stavek črtamo. Torej podpiramo obdavčitev neobdelanih kmetijskih zemljišč po višji stopnji, ne vidim pa razloga, da bi to posebej podpirali v stališču.

Rad bi samo to povedal. Sodeloval sem na nekaj razpravah v zvezi s spremembami te zakonodaje. Pomembno je to, da obrtniki podpirajo te spremembe. So sicer nekoliko nejeverni, nekateri mislijo, da gre bolj za akcijo družbe, kako bi razkrila premoženje in ga potem na tak ali drugačen način podružbila, to je pač izkušnja na podlagi dosedanjega nezaupanja; moram pa povedati, da podpirajo spremembe tudi v davčni politiki. So pa jezni za to, ker večina obremenitev - v višini 75% - izhaja iz prispevkov za naše družbeno življenje. Ob tem pa poudarjajo, da bi morali do predloga zakona proučiti, naj bi še sprostili in kaj možno, kljub zveznemu dogovoru na nek način obiti ali pa razširiti; torej, ali je res kje tista meja, kjer se začne kapitalizem. Mislím, da bi res kazalo narediti korak naprej v smeri še večjega sproščanja v dosednji ureditvi.

Predlagam, da se v stališča v zvezi s spremembi obrtnega zakona da opredelitev, da se ravno tako kot pri davčnem zakonu, naredi celovit tekst sprememb, torej veljavnega obrtnega zakona, da ne bomo imeli spremembe ter osnovni zakon.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Jože. Sprašujem, kdo še želi razpravljati pri tej točki dnevnega reda? To moram vedeti zaradi usklajevanja z ostalima zboroma.

FRANC HRIBAR: V bistvu bi imel samo en predlog. Mi danes govorimo, kako sprostiti privatno iniciativo in kapital za vlaganje teh sredstev v obrtno in storitveno dejavnost. Moram pa reči, da sam zakon najbrž ne omogoča, da bi prišli do tega. Verjetno bi morali tudi dati predlog glede ustrezne spremembe carinske politike za uvoz modernejše tehnologije. V nasprotnem primeru bomo odpirali privatne delavnice z nakovalom in kladivom. Hvala lepa.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala, tovariš Hribar. Ocenjujem, da ni potrebno predložena stališča dopolnjevati, razen nekaterih manjših popravkov. Tovariš Željko Cigler je sicer govoril o mnogih problemih, ki pa ne sodijo v obrtni zakon, ampak na področje širše pojmovanega drobnega gospodarstva - malih organizacij družbenega sektorja. V razpravi tovariša Roberta je bilo razjasnjeno, da zasebno podjetje v okviru sedanjih ustavnih možnosti ni mogoče urediti. Ustavna komisija oziroma Skupščina bo predlagala, da se z zvezno ustavo omogoča tudi tako podjetje.

Zato predlagam, da se vključi v stališča k obrtnemu zakonu na koncu nova 8. točka: "Zbor predlaga, da se predlog zakon pripravi v integralnem besedilu". Glede stališč k zakonu o davkih občanov vas sprašujem, če soglašamo s tem, da se črta opredelitev, da podpiramo tudi obdavčitev neobdelanih kmetijskih zemljišč po višji stopnji. Predlagam pa, da se 3. točko preoblikuje in glasi: "Zbor predlaga, da predlagatelj prouči predloge iz razprave in jih ustrezno vključi v predlog zakona in predlog zakona predloži v integralnem besedilu, ker bo s tem olajšal kasnejšo uporabo zakona."

Se strinjate s temi predlogi? Kako se opredelimo glede kmetijskih zemljišč? Nisem bila prepričana, da smo vsi enakega mnenja. Prosim, tovariš Željko, izvoli.

ŽELJKO CIGLER: Tovariš Pengov je spomnil na to, da do sprememb zakona o davkih občanov prihaja predvsem v ekonomskem smislu, ne pa v smislu prerazdeljevanja. Tukaj vidim tudi vprašanje obdelovanja ali neobdelovanja kmetijskih zemljišč kot pozitivno ekonomsko stimulacijo, da se neobdelana zemljišča obdavčijo po višjih stopnjah. Na ta način stimuliramo ali obdelovanje ali pa odprodajo teh zemljišč tistim, ki so kmetje in jim je to poklicna dejavnost. To je močna zahteva, ki se znotraj slovenske kmečke zveze pojavlja in tudi na problemski konferenci v Žalcu je bila močno prisotna od mladih kmetov. Hvala.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Stališča ostanejo glede tega nespremenjena.

Najprej dajem na glasovanje predlog stališč Družbenopolitičnega zbora k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona z osnutkom zakona.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona z osnutkom zakona.

Dajem na glasovanje predlog stališč Družbenopolitičnega zbora k informaciji o sistemskih možnostih in pogojih za opravljanje samostojnega osebnega dela na področju družbenih dejavnosti.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog stališč soglasno sprejet.

Dajem na glasovanje še predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davkih občanov z osnutkom zakona.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel stališča k zakonu o davkih občanov.

Sedaj se vračamo k 3. točki dnevnega reda, in sicer k sklepanju o ugotovitvah, stališčih in sklepov, ki jih zbor sprejema o vlogi SR Slovenije pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov SFRJ.

Poročevalec Komisije za mednarodne odnose je tovariš Drago Seliger.

DRAGO SELIGER: Tovarišice in tovariši! Skupina, ki ste jo pooblastili za usklajevanje, je končala delo in ima sledeče pripombe oziroma popravke v stališčih in ugotovitvah:

Na prvi strani, zadnji dve vrsti v prvem odstavku naj se glasita: "V sodelovanju se v okviru svojih pristojnosti aktivno vključujejo tudi občine, organizacije združenega dela in druga samoupravne organizacije ter posamezniki." Doda se stavek: "Tako urejeni mednarodni stiki potrjujejo utemeljenost ustavne ureditve na tem področju."

Stran 2, drugi odstavek: zadnji stavek naj se glasi: "Posebna ustavna skrb velja italijanski in madžarski narodnosti v SR Sloveniji, ki sta tudi pomemben dejavnik odnosov in sodelovanja s sosedi."

Celotni tretji odstavek se zamenja s tekstom: "Naša notranja kriza vpliva na zunanjo politiko SFRJ in na njeno vlogo in ugled v mednarodnih odnosih. Imperativna nuja po trajnem razvoju in ohranitvi aktivne vloge in enakopravnega položaja v mednarodnih odnosih terjajo, da SFRJ tudi v novih razmerah doma in v svetu vodi ustvarjalno, realistično in dinamično zunanjo politično dejavnost na njenih tradicionalnih in načelnih temeljih politike neuvrščenosti. To je tudi toliko bolj potrebno zaradi velikih in globokih potreb v strukturi sodobnega sveta, v gospodarskem, tehnološkem razvoju v številnih državah, kakor tudi zaradi korenitih reform družbenoekonomskih odnosov v drugih socialističnih državah. Zato je potrebno skladno z novimi razmerami in procesi v mednarodni skupnosti in vitalnimi interesi SFRJ nenehno bogatiti našo mednarodno dejavnost, intenzivirati naše sodelovanje z vsemi središči gospodarskega, tehnološkega, kulturnega in socialnega napredka v svetu. Nekateri pomembni uspehi, ki so posegli v našo diplomacijo v novejšem času, nam povedo, da kljub vsem našim notranjim težavam obstaja možnost za večanje učinkovitosti naše zunanje politike. Zato se SR Slovenija v okviru svoje ustavne vloge kot soodgovorni, konstitutivni delež SFRJ, zavzema za tako strategijo, ki bo na osnovi realnih možnosti, skupnih interesov v Jugoslaviji in specifičnih pogojev republik in pokrajin, podrobneje opredelila prioritete smeri mednarodne dejavnosti Jugoslavije, pa tudi prioritete republik in pokrajin pri njihovem samostojnem in usklajevalnem mednarodnem delovanju."

Na strani 2 se za četrtem odstavkom tretji stavek glasi: "Pokazatelj takega stanja je zaskrbljujoče upadanje deleža jugoslovanskega izvoza in uvoza v svetovni trgovini in neustrezna struktura in kvaliteta jugoslovanskega izvoza blaga in storitev, zaostajanje v tehnološkem razvoju in izgubljanje poslovnega ugleda Jugoslavije v svetu. Ekonomski odnosi s tujino morajo postati razvojna kompetenta naše družbe."

Na isti strani se za drugim odstavkom doda nov odstavek: "Skupščina SR Slovenije sodi, da naj bo Skupščina SFRJ obveščena o izvozu orožja in vojne opreme, da bo lahko odločala o strategiji in pogojih v zvezi s tem, v skladu s splošnimi principi naše zunanje politike".

Na strani 3 naj se tretji odstavek glasi: "Za uspešno izvajanje zastavljenih nalog na področju mednarodnih odnosov je nujna ustrezna kadrovska politika vseh družbenih struktur. Zato je potrebno, da organi, zadolženi za oblikovanje in izvajanje kadrovske politike oskrbe za načrtno evidentiranje, usposabljanje, plasiranje in zaposlovanje kadrov za delo v mednarodnih odnosih."

Na strani 4 se zadnji odstavek nadomesti z naslednjim besedilom: "Obstoječo obmejno sodelovanje daje pozitivne rezultate. Zato ga je bilo potrebno še razvijati, ob tem pa dosledno izvajati do sedaj sprejete obveznosti ter ugodnosti na enakopravnih osnovah. Poleg tega naj se že uveljavljene oblike povezovanja s sosedi širijo tudi v druga okolja, kjer so za to dane možnosti."

Na strani 6 se v drugi vrsti zamenja beseda "navedeni" z besedo "pristojnimi".

Na strani 6 naj se zadnji dve vrsti prvega odstavka glasita: "Konkurenčno prilagajanje gospodarstva, vključno z vprašanji zmanjševanja ovir za pretok blaga v Jugoslavijo in problemi standardizacije industrijskih proizvodov. Delovna telesa Skupščine SR Slovenije in Izvršni svet naj naše prilagajanje bodočemu enotnemu evropskemu tržišču spremljajo in dajejo ustrezne pobude in predloge."

Stran 7, drugi odstavek naj se začne: "Sodelovanje SFRJ z državami SEVA".

Stran 8, v zadnjem odstavku naj se doda: "Ti naj redno spremljajo uresničevanje naših sprejetih obveznosti v okviru mednarodnih organizacij in redno poročajo Skupščini SR Slovenije".

Na strani 9 je v poglavju V treba vstaviti novo poglavje V z naslovom "Uresničevanje ustavnih obveznosti SR Slovenije do italijanske in madžarske narodnosti" in z naslednjim besedilom: "Ustavne obveznosti SR Slovenije za krepitev stikov italijanske in madžarske narodnosti z njunima matičnima narodoma je treba povezovati z dolgoročnim razvojem meddržavnih odnosov z republiko Italijo in LR Madžarsko. V teh odnosih je potrebno zagotoviti, da sta narodnosti subjekt sodelovanja, zato bo potrebno v prihodnje v vse stike s predstavniki sosednje Italije in Madžarske dosledneje kot doslej, vključevati pripadnike obeh narodnosti v skladu z obravnavanimi temami."

Na strani 9, peto poglavje postane šesto: V zadnjem odstavku se v prvem stavku črta besedilo za besedo "družbe".

Na strani 10 se v drugem stavku vstavi besedilo: "Ta politika mora biti dovolj atraktivna, da bomo lahko izkoristili intelektualni in finančni potencial delavcev v tujini pri njihovem vračanju v domovino. Ta princip naj bi veljal tudi pri sodelovanju z našimi izseljenci. Na strani 10 naj se v točki 1 doda oziroma naj bo prva točka, da vse usmeritve iz uvodov in razprav ter iz pismenih mnenj delegatskih skupin predstavljajo osnovo za oblikovanje lastnih programov dela vseh odgovornih subjektov v mednarodnem sodelovanju."

Ob koncu bi povedal, da je bilo seveda celo vrsto konkretnih predlog, tako glede realizacije osimskih sporazumov, glede problema menjave dinarjev na madžarski meji itd. Stvari so

v teku in se realizacija nadaljuje. Predstavnica Izvršnega sveta je izjavila, da bodo republiški organi vse pobude iz razprave, naslovljene na zvezne upravne organe, čimprej poslali zveznim organom, po potrebi z ustreznimi dopolnitvami in da jim je naša diskusija samo v veliko pomoč.

Smatramo, da je to tudi obveznost delegatov naše republike v Skupščini SFRJ.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Tovariš Seliger, še malo, prosim, če počakaš. Na strani 3 - iz besedila, ki si ga bral - si izpustil srednji odstavek med dvema črtanima odstavkoma. Prosim, če to prebereš zaradi avtentičnosti.

DRAGO SELIGER: Pravilno, izpustil sem, res. Dva sta prečrtana.

Smatrajo, da je treba pri izobraževanju veliko več pozornosti posvečati tujim jezikom.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Hvala. Tako, zdaj vam je tovariš Seliger prebral celotno besedilo, ki ga je predložila komisija in povedal je stališče komisije do konkretnjših pobud, ki so bila v tej razpravi, če sem prav razumela, v dveh smereh: Da se iz celotnih razprav povzamejo pobude ter da jih naš republiški komite za mednarodno sodelovanje posreduje ustreznim zveznim organom oziroma, da jih dobijo naši delegati v Zveznem zboru, ki bi jih na ustrezen način potem uporabili.

Torej, to so predlogi komisije, ki je usklajevala besedilo.

Želi kdo o spremembah in dopolnitvah stališč in sklepov razpravljati? Orlando Marino.

MARIO ORLANDO: Samo na kratko. Komisija za mednarodne odnose je imela pripombo tudi pri rimski točki 1 - in ne vem, ali je bila ta pripomba vnesena ali pa ne - mi smo imeli na treh mestih pripombe. Za dve sem slišal, za tretjo pa ne, zaradi tega me zdaj zanima.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Dobro. Želi še kdo? Tovariš Silvo Komar.

SILVO KOMAR: Mislím, da je ta dopolnitev na strani 3, kjer se vnaša nov odstavek glede obveščanja o izvozu orožja na tretji strani. Moja pobuda je šla v smeri in tak je bil naš dogovor, da se naj po potrebi sprejmejo tudi ustrezni kriteriji za izvoz orožja.

PREDSEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Še enkrat bom prebrala besedilo: "Skupščina SR Slovenije sodi, da naj bo Skupščina SFRJ redno obveščena o izvozu orožja in vojne opreme, o strategiji in pogojih v zvezi s tem, v skladu s splošnimi principi naše zunanje politike."

Tovariš Komar, tvoja formulacija, vsaj za moj okus, je bila vsekakor natančnejša. Ne vem, zakaj se je komisija tako odločila. Predlagam, da se vključi tvoj predlog med pobude kot

opredelitev, kaj si pravzaprav predstavljamo pod tem. Zdaj se moramo odločiti, ali smo odločeni, da ta dokument sprejmemo, ali ga bomo sprejeli v drugačnem besedilu in, ali bomo na naslednji seji usklajevali besedilo.

Tovariš Škerlevaj želi besedo, predsednik Komisije za mednarodne odnose.

ANDREJ ŠKERLEVAJ: Tovarišica predsednica, tovariš Komar ima prav. Ampak mi smo premestili ta odstavek v poglavje o ekonomskih odnosih s tujino.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Predlagam, da rešimo problem tako, da se pogovorimo s predsednico republiškega Komiteja za mednarodno sodelovanje, da tudi v odnosih z zveznim sekretariatom in drugimi zveznimi organi interpretirajo naša stališča tako, kot je predlagal tovariš Komar v svoji razpravi.

Dajem na glasovanje predlog ugotovitev, stališč in sklepov o vlogi SRS pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov SFRJ.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor ugotovitve, stališča in sklepe o vlogi SRS pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike in mednarodnih odnosov SFRJ soglasno sprejel, skupaj s spremembami in dopolnitvami.

Prehajamo na 12. **TOČKO DNEVNEGA REDA - PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBI ZAKONA O VOLITVAH IN ODPOKLICU PREDSEDSTVA SRS.**

Predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu predsedstva SRS je predložil Izvršni svet. Zbor ga bo sprejel enakopravno, v skladu z 73. členom poslovnika. Danes ste na klop prejeli ta zakon in sklep Predsedstva RK SZDL, s katerim predlaga Izvršnemu svetu, da predloži Skupščini SRS po hitrem postopku spremembe tega zakona. Predlog zakona je obravnavala Zakonodajno-pravna komisija, ki k zakonu ni imela pripomb. Predstavniki Izvršnega sveta je tovariš dr. Miha Ribarič, član Izvršnega sveta in predsednik RK za zakonodajo.

Sprašujem delegate v zboru, ali želite uvodno obrazložitev? (Ne želi.) Hvala lepa.

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Predlagam, da preidemo na glasovanje.

Dajem predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu Predsedstva SRS na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odpoklicu predsedstva SRS soglasno sprejel.

Prehajam na 13. **TOČKO DNEVNEGA REDA - VOLITVE IN IMENOVANJA.** Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SRS je predložila zboru v obravnavo štiri predloge odlokov. Poročevalec komisije je tovariš Mihael Žilavec. Najprej bomo odločili o teh odlokih, in sicer najprej o predlogu odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za

notranje zadeve. Po tem predlogu odloka se za namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve imenuje Branimir Bračko. Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne želi.)

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve soglasno sprejel.

Drugi odlok je predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika RK za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. S tem odlokom se razreši Bojan Turk dolžnosti namestnika predsednika RK za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.)

Dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika RK za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano soglasno sprejel.

Tretji odlok je predlog odloka o razrešitvi dveh sodnikov za prekrške republiškega senata za prekrške v Ljubljani. Po tem predlogu odloka se razrešita: Janez Hanuš dolžnosti sodnika za prekrške republiškega senata za prekrške v Ljubljani s 15. junijem 1988 in Damjan Čonč dolžnosti sodnika za prekrške republiškega senata za prekrške v Ljubljani z 20. junijem 1988.

Želi o tem predlogu odloka kdo razpravljati? (Ne želi.)

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o razrešitvi dveh sodnikov za prekrške republiškega senata za prekrške v Ljubljani soglasno sprejel.

Ostal nam je samo še en odlok, in sicer je to odlok o izvolitvi predsednice Komiteja za varstvo okolja oziroma o razrešitvi enega člana te komisije.

Glede na to, da nam je Obalna konferenca Socialistične zveze, sicer ne po naši normalni delegatski poti, poslala posebno pismo, je včeraj Komisija za volitve in imenovanja še enkrat razpravljala o tem predlogu odloka in predlagam, da predstavnik komisije razloži, za kaj gre ter da kasneje preidemo na odločanje o tem odloku. Tovariš Mihael Žilavec je predstavnik komisije.

MIHAEL ŽILAVEC: Tovarišice in tovariši! V zvezi s predlogom odloka o izvolitvi predsednice komisije Skupščine SR Slovenije za varstvo človekovega okolja in o razrešitvi člana te komisije, daje Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve še dodatno naslednje pojasnilo:

1. Tovarišici Boženi Ostrovršnik je s prenehanjem delegatskega mandata v Družbenopolitičnem zboru Skupščine SR Slovenije prenehala tudi dolžnost predsednice Komisije za varstvo človekovega okolja in to 15.12.1987.

2. V Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve smo predlagali, da začasno opravlja dolžnost predsednika podpredsednik te komisije tovariš dr. Avguštin Lah. Tovariš Lah

je to dolžnost sprejel in jo opravlja v funkciji podpredsednika in na njegovo željo le začasno.

3. Ves čas smo si intenzivno prizadevali pridobiti aktivnega in strokovno usposobljenega delegata, ki naj bi glede na občutljivo področje te komisije prevzel to dolžnost. Kljub prizadevanjem tudi udeležencev Koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije, do sedaj v Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve nismo uspeli rešiti tega pomembnega kadrovskega vprašanja, kar bi lahko povzročilo tudi dodatna razmišljanja o premajhni odgovornosti Skupščine SR Slovenije za vsebino dela te komisije.

4. Ob zaključku dveletnega mandata podpredsednice Skupščine SR Slovenije, tovarišice Marije Zupančič-Vičar, pa smo v Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve menili, da bi tovarišica Marija Zupančič-Vičar bila najustrežnejši kandidat za predsednico Komisije Skupščine SR za varstvo človekovega okolja. Njene dosedanje izkušnje v delu Skupščine SR Slovenije, njena strokovna usposobljenost in tudi vsebina dela, ki ga je na novo prevzela (gre za mesto direktorja Triglavskega narodnega parka) so zagotovilo, da bo to dolžnost kvalitetno opravljala. Ta predlog je bil v celoti podprt tudi od udeležencev Koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri predsedstvu RK SZDL Slovenije.

Tovarišica Marija Zupančič-Vičar je soglašala, da bo opravljala dolžnost predsednice Komisije za varstvo človekovega okolja pod pogojem, da jo razrešimo vrste drugih dolžnosti, ki jih je opravljala v imenu Skupščine SR Slovenije.

V kadrovske postopku za spremembe v sestavi delavnih teles Skupščine SR Slovenije je Komisija obravnavala tudi željo tovariša Draga Misleja, člana Komisije za varstvo človekovega okolja, delegata v Zboru občin Skupščine SR Slovenije iz Kopra, da ga razrešimo te dolžnosti zaradi preobremenjenosti. To vprašanje smo usklajevali z organi Obalne konference SZDL Koper. Zaposlili smo jih za nov predlog kandidata za člana Komisije za varstvo človekovega okolja. V odgovoru Obalne konference SZDL Koper z dne 19.4.1988 je bil predlagan tovariš Ado Butala. Ker je Obalna konferenca SZDL Koper z dopisom 20.5.1988 naročila delegatom v Skupščini SR Slovenije iz občin Izola, Koper, Piran in Skupnosti obalnih občin Koper, da naj predlagajo zavrnitev predloga odloka o izvolitvi predsednice Komisije Skupščine SR Slovenije za varstvo človekovega okolja in o razrešitvi člana te komisije, dodajamo še naslednje: Vsi trije omenjeni delegati: Marija Zupančič-Vičar, Drago Mislej in Ado Butala so delegati v Zboru občin Skupščine SR Slovenije. Poslovnik Skupščine SR Slovenije v 204. členu določa, da mora biti v sestavu Komisije Skupščine SR Slovenije za varstvo človekovega okolja šeste delegatov iz Zbora združenega dela, šest delegatov iz Zbora občin in trije delegati iz Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije. Zato pri vsaki zamenjavi člana komisije pride v poštev le zamenjava delegata iz istega zbora. Seveda je pri tem smotrno čimbolj upoštevati tudi pravilno regionalno razporejenost, pa tudi spolno in starostno strukturo. Ker smo predlagali za predsednico komisije tovarišico Marijo Zupančič-Vičar, smo za to

razrešitev Draga Misleja predlagali v povezavi s tem predlogom. Gre za oba delegata v Zboru občin Skupščine SR Slovenije. O tem smo opravili telefonično konzultacijo 3.5.1988 tudi z Obalno konferenco SZDL Koper, katere predstavnik takrat k predlogu ni nasprotoval, zato smo predlog pripravili tako, kot je predložen. V nadaljnjem postopku bomo v Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve predlagali še enega kandidata za člana Komisije za varstvo človekovega okolja. Po veljavnih poslovniških določbah bo to moral biti delegat v Družbenopolitičnem zboru Skupščine SR Slovenije. V Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve menimo, da bi ta član lahko bil eden od delegatov Družbenopolitičnega zbora iz Obale, če se bomo uspeli tako dogovoriti. Ob tem poudarjamo še naslednje: Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve ugotavlja, da Obalna konferenca SZDL Koper ne nasprotuje izvolitvi Marije Zupančič-Vičar za predsednico te komisije.

V Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve nimamo nobenih pomislekov glede ustreznosti Ada Butale za člana te komisije. Komisija ne more več odlašati z rešitvijo vprašanja izvolitve predsednika te komisije in tudi ne vidimo, kako bi po tej poti usklajevanja lahko to vprašanje bolje rešili na prihodnji seji zborov Skupščine SR Slovenije. Regionalno zastopanost članov delovnih teles te Skupščine ni mogoče meriti le na primeru sestave posamičnega delovnega telesa, ampak presojati v skupni vsoti. Pri tem naj opomnimo še na to, da je v sestavi te komisije, ki šteje 15 članov, poleg tovariša Misleja iz Kopra, član te komisije še tovariš Iztok Ostan iz Pirana.

Na osnovi te dodatne utemeljitve je Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve na 28. seji dne 24.5.1988 te spremembe ponovno obravnavala in odločila, da vztraja na svojem predlogu. Predlagamo delegatom našega zbora, da upoštevajo dodatno argumentacijo in predlog odloka o izvolitvi predsednice Komisije za varstvo človekovega okolja in o razrešitvi člana te komisije, sprejmejo.

PRESEDNICA VALERIJA ŠKERBEC: Očitno je šlo za to, da v začetku ni bilo predloga z Obale. Tovariši z Obale so predvsem želeli imeti svojo zastopanost v komisiji. Komisija je torej ugotovila, da je v komisiji že en predstavnik Obale in drugo, da obstaja tudi možnost, glede na to, da se moramo mi v našem zboru dogovoriti, kdo bo član te komisije namesto tovarišice Božene Ostrovršnik, da izmed štirih možnih naših kolegov, ki živijo na Obali, vključimo nekoga iz našega zbora v komisijo.

Predlagam, da glasujemo o predlogu odloka, s katerim se za predsednico Komisije za varstvo človekovega okolja izvoli Marijo Zupančič-Vičar, delegatka v Zboru občin; z istim odlokom pa se tudi razreši Drago Mislej, delegat v Zboru občin Skupščine SR Slovenije članstva v tej komisiji.

Želi o tem predlogu odloka kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

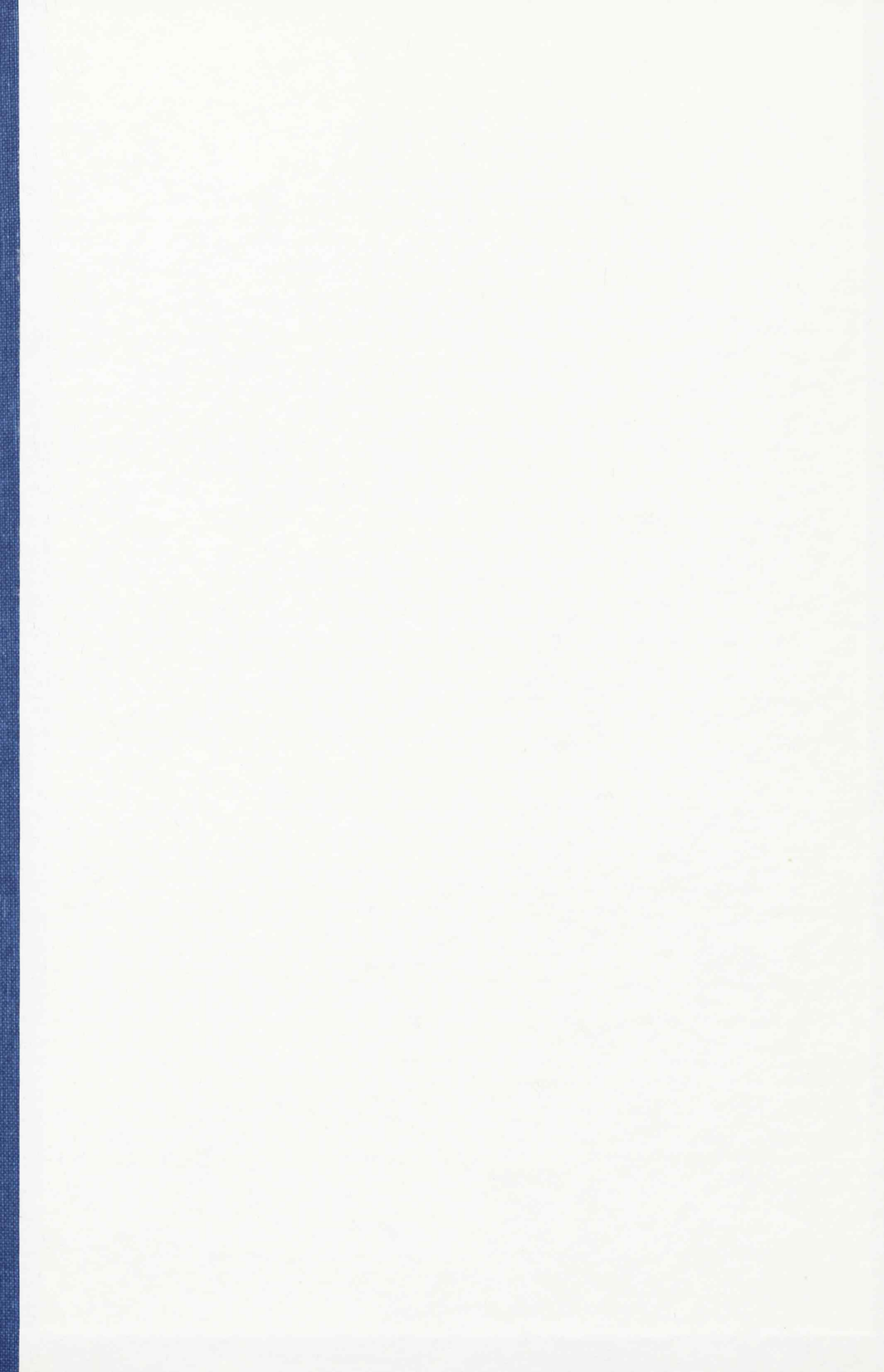
Dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdo je za? (Vsi delegati.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o izvolitvi predsednice Komisije Skupščine SR Slovenije za varstvo človekovega okolja in razrešitvi člana te komisije.

S tem ugotavljam, da smo izčrpali dnevni red ter smo usklajeni pri končnih odločitvah z Zborom združenega dela in Zborom občin. Naslednja seja je 22. in 23. junija 1988.

(Seja je bila končana 25. maja 1988 ob 16.40 uri.)

Sejni zapisi
10. sklic (1986 - 1990)

št. 105